

วารสาร

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

Thailand's Nature and Environment Journal

วารสาร ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน 2553 Vol.6 No.3 July - September 2010 ISSN 1905-0984

ย้อนรอย 5 ปี สึนามิ

5 Years after Tsunami Tracing Back

มนต์เสน่ห์เชียงคาน

Charming Chiang Khan

วิถีชุมชนรักษ์ป่ากุดจับ

*Communal Living of Kut Chap
Community Forest Support Group*

ที่ปรึกษา

มีงขวัญ	วิทยารังสฤชดี
อาระยา	นันท์โพธิเดช
ชนินทร์	ทองธรรมชาติ
สันติ	บุญประดับ

Advisors

MingQuan	Wichayarangsaridh
Araya	Nuntapotidech
Chanin	Tongdhamachart
Santi	Boonprakub

บรรณาธิการที่ปรึกษา

รศ.ประสงค์	เอี่ยมอนันต์
------------	--------------

Advisory Editor

Assoc. Prof. Prasong Eiam-Anant

บรรณาธิการอำนวยการ

อภิมุข	ตันติอากาศกุล
--------	---------------

Editor-in-Chief

Abhimuk Tantihabhakul

กองบรรณาธิการ

มีงขวัญ	ธศรีริกุล
ชาญวิทย์	ทองสัมฤทธิ์
สาริกา	จิตตกานต์พิชัย
ประเสริฐ	ศิรินภาพร
วงศ์ศักดิ์	พวงเจริญ
มัทยา	รักษาสัตย์
อารี	สุวรรณมณี
พิรุณ	สี่ยะสิทธิ์พานิช
ภัทรินทร์	แสงให้สุข
เบญจมาภรณ์	วัฒนธงชัย
อังคณา	เฉลิมพงศ์
ณัฐนิช	อศวรรษิตกุล
กฤษณา	อศวิมลนันท์

Editorial Board

Mingkwan	Thornsirikul
Chanwit	Thongsamrit
Sarika	Chittakanpitch
Prasert	Sirinapaporn
Warasak	Phuangcharoen
Mathya	Raksasataya
Aree	Suwanmanee
Phirun	Saiyasitpanich
Pattarin	Sanghaisuk
Benchamaporn	Wattanatongchai
Angkana	Chalermpong
Natthanich	Asvapoositkul
Kritsana	Aussavavimonun

คณะผู้ประสานงาน

น้ำทิพย์	ศรีวงษ์ฉาย
นิลอุบล	ไวยปรีชี
อาทร	วีระเศรษฐกุล
สิริรัตน์	ศรีเจริญ
อัมพร	หล่อดำรงเกียรติ
ณพิชญา	วาจามธุระ

Coordinators

Namtip	Sriwongchay
Ninubon	Waipreechee
Artorn	Weerasetakul
Sirirat	Sricharoen
Amporn	Lordamrongkiet
Napichaya	Wachamathura

ดำเนินการจัดพิมพ์

บริษัท ลินธู ครีเอชั่น จำกัด

Publisher

Sinthu Creation Company Limited

Editorial Notes

บทบรรณาธิการ

หลังจากเกิดสึนามิในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ชายฝั่งทะเลอันดามัน อันประกอบไปด้วยจังหวัดระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ และตรัง เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2547 เหตุการณ์ในวันนั้นยังคงติดตาทุกคนอย่างไม่รู้ลืมกับความสูญเสียที่เกิดขึ้น ตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา ชุมชน ผู้คนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่เกิดภัยพิบัติในครั้งนั้น ยังคงต้องแบกรับสภาพความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และต้องปรับทั้งสภาพความเป็นอยู่ วิถีชีวิต และสภาพจิตใจเพื่อให้อยู่รอดต่อไป ถึงแม้จะได้รับความช่วยเหลือเยียวยาจากส่วนราชการ องค์กรต่างๆ ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ รวมทั้งภาคธุรกิจอย่างต่อเนื่องก็ตาม

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มีการดำเนินการติดตามประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากเหตุการณ์สึนามิมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 และ 2549 และสำหรับปี พ.ศ. 2553 ซึ่งเป็นวาระครบ 5 ปี ของเหตุการณ์ดังกล่าว กองบรรณาธิการจึงได้ลงพื้นที่เพื่อพูดคุยและนำเรื่องราวของการดำเนินชีวิตและการปรับตัวของชุมชนและผู้คนสภาพปัญหาที่ยังแก้ไขไม่หมดจากเหตุการณ์ครั้งนั้น รวมทั้งสภาพความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลและชายฝั่งที่ต้องมีการบริหารจัดการร่วมกันของชุมชนนำเสนออีกครั้งหนึ่ง โดยจะนำลงใน 2 ฉบับคือวารสารฉบับนี้และฉบับต่อไป ซึ่งท่านผู้อ่านจะได้รับทราบเรื่องราวจากคำบอกเล่าของคนในพื้นที่โดยตรง ซึ่งท่านผู้อ่านไม่ควรพลาดการติดตามสาระที่น่าสนใจในวารสารฯ ฉบับหน้าด้วยเช่นกัน

ภาพจากปก โดย จีราวรณ บุนนาค
Cover Picture by Jirawan Boonnak

Editorial Notes

After Tsunami struck the areas of 5 southern provinces along Andaman coastline, comprising Ranong, Pang-nga, Phuket, Krabi, and Trang on December 27th, 2004, this disastrous occurrence is still imprinted on everybody's memory. Over the past 5 years, with damages and losses, the community and people living in the disastrous areas have to shoulder the changing situation and adjust their living condition, way of life, and state of mind for their survival even though they have continuously received assistance and support from the government agencies, organizations both inside and outside the country, and the private sector.

The Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning (ONEP) has monitored and evaluated the environmental impact caused by Tsunami since 2005 and 2006. And for 2010, the 5th anniversary of Tsunami occurrence, the editorial staffs have intention to go for a talk with the people at the sites, and will present again the story of adaptation and way of life of the community and people, disastrous problems not having been solved, and abundance of marine and coastal resources requiring cooperative management of the community. The information will be published in 2 volumes of journal; this volume and the next one. The readers will be informed of the story obtained from the local people's directly, and should not miss the content of the next volume.

สารบัญ Content

5	ภาพข่าว	News	5
8	สัมภาษณ์ผู้รู้	INTERVIEW	8
8	ย้อนรอย 5 ปี สึนามิ	5 Years after Tsunami Tracing Back	8
18	บทความพิเศษ	SPECIAL ARTICLE	18
18	มนต์เสน่ห์เชียงใหม่	Charming Chiang Khan	18
22	สมดุลและความหลากหลาย	BALANCE AND DIVERSE	22
22	'ผสานพลัง-สร้างส่วนร่วม'	"Power Integration-Participatory Building" Community	22
	ฟื้นคืนป่าชุมชนห้วยทรายขาว บ้านทาป่าเปา	Forest Rehabilitation of Huay Sai Khao, Ban Tha Pa Pao	
28	วิถีชุมชน ภายหลังเหตุการณ์สึนามิ	Community Way after Tsunami Disaster	28
34	วิถีชุมชนคนรักป่ากุดจับ	Communal Living of Kut Chap Community	34
		Forest Support Group	
40	โครงการศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ป่าไม้	The Study Project on Guidelines for Potential Development	40
	ส่วนกลางในเขตนิคมสร้างตนเองและนิคมสหกรณ์	of the Central Forest In Land help Settlement and Land	
	เพื่อการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม	settlement Cooperative Promotion Office to Promote	
		and Maintain Environmental Quality.	
46	ต้นแบบ "ทฤษฎีใหม่" หลักอัตรภาพวิถีชีวิตยั่งยืน	The Prototype of "The New Theory"	46
		From Self - Sufficient Principle to Sustainable Way of Life	
54	สิ่งแวดล้อมและมลพิษ	ENVIRONMENT AND POLLUTION	54
54	ตอนที่ 3 การดำเนินการ CSR อย่างไรจึงจะดี	Part 3: CSR How to make it good?	54
60	ชุมชนคนรักป่าเขาราวเทียนทอง	Khao Rao Thian Thong community and forest protection	60
66	ก่อนจะปิดเล่ม	EPILOGUE	66

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอใดๆ ที่นำเสนอในบทความต่างๆ เป็นของผู้เขียน

All comments and recommendations in this journal are exclusively of the authors

สผ.จับมือนครลำปาง เปิดตัวโครงการจัดระเบียบป้าย ในวันสิ่งแวดล้อมโลก

4 มิถุนายน 2553 : นายสันติ บุญประคับ รองเลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมเปิดตัวโครงการจัดระเบียบป้าย บริเวณถนนกาดกอต้า ซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการนำร่อง เพื่อให้การจัดระเบียบป้ายสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับความร่วมมือร่วมใจจากชาวชุมชนกาดกอต้า โดยมี นายศุภกิจ บุญญฤทธิพงษ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง เป็นประธานในพิธีเปิดโครงการ ณ บริเวณสวนเฉลิมกลางคืนนคร เทศบาลนครลำปาง

ภาพข่าว NEWS

ONEP and Lampang Province debut the Notice Board Collocation Project on the World Environment Day

June 4th, 2010 : Mr. Santi Boonprakub, Deputy Secretary General of the Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning (ONEP) jointly launched the Notice Board Collocation Project at Kad Kong Ta Road. It is one of pilot projects to collocate notice boards for concrete practice which ONEP has well gained Kad Kong Ta Community participation. Mr. Suphakit Boonyarithiphong, Lampang Governor, chaired the opening ceremony at Khelang Nakhon Park, Lampang City Municipality.

สวนสัตว์เปิดเขาเขียวศูนย์การเรียนรู้ปีสากลแห่งความหลากหลายทางชีวภาพแห่งแรกของไทย

9 กรกฎาคม 2553 : นายสุวิทย์ คุณกิตติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เปิดตัวศูนย์การเรียนรู้ปีสากลแห่งความหลากหลายทางชีวภาพ (IYB 2010 learning center) แห่งแรกของไทย ณ บริเวณสวนผีเสื้อ สวนสัตว์เปิดเขาเขียว จังหวัดชลบุรี โดยมี นายศักดิ์สิทธิ์ ตริเดช ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และนางมิ่งขวัญ วิชารังสฤษดิ์ เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมด้วย นายโสภณ ดำน่วย ผู้อำนวยการสวนสัตว์ ร่วมเปิดตัวดังกล่าว

Khao Kheow Open Zoo : the 1st International Year of Biodiversity 2010 Learning Center of Thailand

July 9th, 2010 : Mr. Suwit Khunkitti, Minister of Natural Resources and Environment, presided over the 1st International Year of Biodiversity 2010 Learning Center of Thailand at a butterfly garden of Khao Kheow Open Zoo, Chonburi Province. Mr. Saksit Tridech, Permanent Secretary of Ministry of Natural Resources and Environment, Mrs. MingQuan Wichayarangsaridh, Secretary General of the Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning, and Mr. Sophon Damnui, Director of the Zoological Park Organization, also joined the event.

ไทยเปิดตัว 20 พันธุ์สัตว์ 10 พันธุ์พืช ฉลองปีสากลแห่งความหลากหลายทางชีวภาพ 2010

9 - 10 กรกฎาคม 2553 : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับองค์การสวนสัตว์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน จัดกิจกรรมเนื่องในโอกาสฉลองปีสากลแห่งความหลากหลายทางชีวภาพ 2010 ณ สวนสัตว์เปิดเขาเขียว โดยมี นายสุวิทย์ คุณกิตติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานกล่าวเปิดงาน พร้อมประกาศเปิดตัว 20 พันธุ์สัตว์ 10 พันธุ์พืช เพื่อใช้เป็นตัวแทนของการดำเนินงานด้านการจัดการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย ผ่านแผนแห่งชาติ โดยตั้งเป้า 3 ปี (พ.ศ. 2553-2555) มุ่งสร้างความตระหนัก หยุดการคุกคาม ความหลากหลายทางชีวภาพ ในไทยเน้นย้ำไทยพร้อมประกาศศักยภาพสู่เวทีโลก

Thailand debut 20 animal species and 10 plant species to celebrate the International Year of Biodiversity 2010

July 9th - 10th, 2010 : Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning together with Zoological Park Organization and other concern agencies in both government and private sectors organized activities to remark the International Year of Biodiversity 2010 at Khao Kheow Open Zoo. Mr. Suwit Khunkitti, Minister of Natural Resources and Environment, gave opening speech and declared 20 animal species and 10 plant species as the representatives of the operation on conservation and utilization management of biodiversity of Thailand through the National Economic and Social Development Plan. Within 3 years (2010-2012), it is aimed to build awareness and stop biodiversity threatening in Thailand. This emphasizes that Thailand is ready to show its potential to the world.

การประชุมวิชาการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ 3

21 - 22 กรกฎาคม 2553 : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดการประชุมวิชาการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ 3 ณ ศูนย์การประชุมอิมแพ็คเมืองทองธานี ภายใต้หัวข้อ “ความหลากหลายทางชีวภาพ กู้วิกฤตชีวิตโลก” เนื่องจากในปี พ.ศ. 2553 องค์การสหประชาชาติกำหนดให้เป็นปีสากลแห่งความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ร่วมจัดสัมมนาวิชาการครั้งนี้ด้วย ในหลายหัวข้อ อาทิ เรื่อง “ความหลากหลายทางชีวภาพในนาข้าว” เรื่อง “ความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศเกษตร” และ “การสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพและอนุกรมวิธาน” รวมทั้งได้ร่วมจัดแสดงนิทรรศการในงานดังกล่าว

The 3rd National Conference on Natural Resources and Environment

July 21st - 22nd, 2010 : Ministry of Natural Resources and Environment held the 3rd National Conference on Natural Resources and Environment at the Impact Exhibition and Convention Center, Mueang Thong Thani. The conference's topic was “Biodiversity restores the world” since the United Nation determines the year 2010 as the International Year of Biodiversity. Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning jointly organized the conference in various topics, i.e. “Biodiversity in Paddy Fields,” Agro-ecological System Biodiversity,” and “Biodiversity and Taxonomy Examination,” as well as organized the exhibition in this event.

สผ.มอบ 25 รางวัลสถานประกอบการที่ปฏิบัติตามมาตรฐาน EIA และมีการจัดการสิ่งแวดล้อมดีเด่น

18 สิงหาคม 2553 : นางมิ่งขวัญ วิชยารังษิณี เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานมอบรางวัล EIA Monitoring Awards แก่ผู้ประกอบการ 25 โครงการที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นสถานประกอบการที่ปฏิบัติตามมาตรฐานในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมีการจัดการสภาพแวดล้อมดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2552 ณ โรงแรมราม่า การ์เด้นส์ เพื่อส่งเสริมสร้างแรงจูงใจ และยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ผู้ประกอบการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการที่มีการปฏิบัติตามมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมที่ระบุไว้ในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องและจริงจังและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ประกอบการอื่น ๆ รวมถึงเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบและเห็นความสำคัญของกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศ

ONEP granted EIA Monitoring Awards to 25 enterprises

August 18th, 2010 : Mrs. MingQuan Wichayarangsridh, Secretary General of Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning granted EIA Monitoring Awards to 25 enterprises conforming the measures notified in the EIA report and with excellent environmental surrounding management for the year 2009 at Rama Garden Hotel. It aims to establish motivation and glorify the reputation of entrepreneurs or concern persons who continuously and seriously abide the measures notified in the EIA report and realize the importance of EIA process to the national environmental quality conservation.

การประชุมคณะกรรมการมรดกโลกสมัยสามัญ ครั้งที่ 34

25 กรกฎาคม - 3 สิงหาคม 2553 : นายสุวิทย์ คุณกิตติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะกรรมการในคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทย ประกอบด้วย ผู้แทนระดับสูงจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงกลาโหม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม พร้อมด้วย ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการมรดกโลก สมัยสามัญ ครั้งที่ 34 ณ กรุงบราซิเลีย สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล เพื่อแสดงจุดยืนของประเทศไทยต่อกรณีการขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก

The 34th session of the World Heritage Committee Meeting

During July 25th – August 3rd, 2010 : Mr. Suwit Khunkitti, Minister of Natural Resources and Environment, as a member of National Board on Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage led Thai delegation comprising executive officers of concern agencies, i.e. Ministry of Foreign Affairs, Ministry of Defence, Ministry of Education, Ministry of Culture, as well as Permanent Secretary of Ministry of Natural Resources and Environment and Secretary General of Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning, to attend the 34th session of the World Heritage Committee Meeting at Brasilia, Brazil to show Thailand's standpoint on inscribing the Temple of Preah Vihear as a world heritage.

สัมภาษณ์ผู้รู้ INTERVIEW

ย้อนรอย 5 ปี สีนามิ

สำรวจเส้นทางสายอนันตามิกับการฟื้นคืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับความเข้มแข็งของชุมชน

5 Years after Tsunami Tracing Back : Survey on Andaman Route for Natural Resources and Environment Restoration with Community Strengthening

กองบรรณาธิการ / Editors

อุทยานแห่งชาติแหลมสน (Laem Son National Park)

เส้นทางหมายเลข 4 บนถนนเพชรเกษม เลียบฝั่งทะเลตะวันตก มุ่งสู่ภาคใต้ของประเทศ จากชุมพร ระนอง พังงา จนถึงปลายทางที่เกาะภูเก็ต ดินแดนที่ได้ชื่อว่าไข่มุกแห่งท้องทะเลอันดามัน แวดล้อมไปด้วยขุนเขา และป่าบางแห่งเป็นป่าพรุป่าเลน อีกทั้งลำคลองสายน้อยใหญ่เชื่อมต่อกันตลอดแนวแคบสุดของประเทศ ที่เรียกว่า “คอคอดกระ” ซึ่งคั่นระหว่างประเทศไทยและประเทศพม่า

ไอแดดกระทบผิวน้ำระยิบระยับ ร้านค้าสองข้างทางคึกคักต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มาถึงพร้อมชื่นชมความงามอย่างไม่ขาดสาย ไร่ร่องรอยของความสูญเสียเมื่อ 5 ปีที่แล้ว ในวันที่คลื่นยักษ์ถล่มโถมเข้าหาฝั่งทะเลแถบนี้ ภาพเหล่านั้นยังอยู่ในความทรงจำของผู้คนอนุสรณ์สถาน รวมทั้งอาคารสถานที่พังพินาศกับเหตุการณ์พิบัติภัยครั้งใหญ่ที่สุดของประเทศ

“สินามิ” ยังเป็นชื่อที่ถูกจดจำอยู่ในหัวใจของผู้คน

วันที่ 26 ธันวาคม 2547 ประเทศไทยประสบกับธรณีพิบัติภัยครั้งใหญ่จากคลื่นยักษ์สินามิที่โถมเข้าฝั่งทะเลอันดามัน รัศมีคลื่นครอบคลุมพื้นที่ 6 จังหวัด คือ ระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง และสตูล สาเหตุเกิดจากแผ่นดินไหวขนาด 9.15 ตามมาตราริกเตอร์ บริเวณกลางทะเลทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะสุมาตรา ซึ่งมีความรุนแรงเป็นลำดับที่ 5 ในรอบ 100 ปี ก่อความเสียหายให้พื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามันอย่างมหาดศาลชีวิตผู้คนและทรัพย์สินสูญหาย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงธุรกิจการท่องเที่ยว เศรษฐกิจ สังคม เสียหายอย่างหนักวิถีชีวิตชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มชาวประมงชายฝั่งขนาดเล็กไร้ทางรอดในการทำมาหากิน

ยิ่งไปกว่านั้น คือ ผลกระทบทางด้านจิตใจที่ฝังรากลึก

5 ปีผ่านไป ทีมงานวารสารธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เดินทาง

Highway No.4 “Petkasem road” laid on the West Coast heading to The Southern Region of Thailand through Chumpom, Ranong, Phang-Nga Provinces and ending at Phuket Province, the island that is called pearl of Andaman Sea. It is surrounded with mountains and the forests. Some of forests are peat swamp forest and mangrove forest together with large and small canal, which links both seashores at the narrowest of the land, called “Khor Khod Kra”. This area is the border line between the Kingdom of Thailand and the Union of Myanmar.

Heat of sunlight glitters on the ocean surface. Shops located on both sides of the road are vigorous. They welcome many tourists who continually arrive at and admiring beautiful scenic without evidence of damages over the past 5 years. On that day, Tsunami hit this seashore. Bad images still embedded in people’s memory, including memorial buildings’ damages by the most devastating disaster of the country.

Tsunami is now become the name that is memorized in people’s heart.

On December 26th, 2004, Thailand was hit by Tsunami disaster on Andaman seashore covering area of 6 provinces: Ranong, Pang-Nga, Phuket, Krabi, Trang, and Satun. This disaster was resulted by the earthquake with 9.15 Richter scale. The epicenter was under the sea, on North-west of Sumatra Island, Republic of Indonesia. Such earthquake

มุงลงได้ จุดหมาย คือ จังหวัดระนอง พังงา และภูเก็ต ไปยังที่เกิดเหตุ ย้อนรอย 5 ปี สึนามิ และสำรวจการฟื้นคืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับความเข้มแข็งของชุมชน

หลายคนกล่าวว่า หลังเกิดเหตุการณ์สึนามิ น้ำทะเลสูงขึ้นจริงหรือไม่ปราศจากการยืนยันหากสิ่งหนึ่งที่ยังคงอยู่คือความโศกสลดที่ติดค้างอยู่ในใจของผู้คน

ทิวสนยืนต้นเรียงรายบนชายหาดในเขตอุทยานแห่งชาติแหลมสน นักท่องเที่ยวจับกลุ่มถ่ายรูปเป็นหมู่อย่างไม่ยี่หระกับเปลวแดดที่ร้อนเปรี้ยงบริเวณกลางลานสนมองเห็นกลุ่มเด็กๆทำกิจกรรมค่ายรักษป่าชายเลนในหัวข้อ “น้ำเป็นของปลา ไฟเป็นของนก เรายักษ์ป่าชายเลน” ร่วมกับกลุ่มกิจกรรมในพื้นที่จังหวัดระนองสะท้อนถึงการตระหนักเห็นคุณค่าของการรักษาป่าอมปราการทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี

อุทยานแห่งชาติแหลมสน ยังสวยงามเหมือนเดิม

เรานัดพบกับหัวหน้า โกศล ศรีประศาสตร์ เจ้าหน้าที่งานป่าไม้ อ่าวใสและหัวหน้าอุทยานแห่งชาติแหลมสน

สภาพโดยทั่วไปเท่าที่มองเห็นด้วยสายตาคงว่า จากปากทางเข้าอุทยานฯ กำลังทำการปรับถนน ซ่อมแซมสะพาน พื้นปูสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว หมู่บ้านชาวประมงสองฝั่งคลองบางเบน หลายสิบหลังกลมกลืนไปกับผืนป่าโกงกางสีเขียวครึ้มบางคนขับเรือหัวโทงแล่นเลียบแนวป่าชายเลนมุ่งหน้าไปยังปากน้ำตามปกติวิถีของชาวประมงพื้นบ้านแถบนั้น

ตัวอาคารที่ทำการอุทยานฯ ถูกปรับปรุงคืนสภาพ ถัดไปเป็นบ้านพักนักท่องเที่ยวและกลุ่มอาคารทำการของเจ้าหน้าที่

คุณ โกศล ศรีประศาสตร์ เจ้าหน้าที่งานป่าไม้ อ่าวใสและหัวหน้าอุทยานแห่งชาติแหลมสน (Mr. Kosol Sriprasat, Forest Officer, Senior Level and Chief of Laem Son National Park.)

magnitude was listed as the fifth rank in the last 100 years. Andaman seashore was widespread ruined. A huge of lost both human's life and properties were found as well as natural resources and environment, including tourist business, economic, and social conditions were severely damaged. Community way of life, especially small coastal fisheries lost of their survival of living.

Moreover, mental impact was deeply embedded on local people.

After 5 years of disaster, the editorial staffs of Thailand's Nature and Environment Journal journeyed to the southern part of Thailand. The final destination is Ranong, Pang-Nga and Phuket Provinces where natural resources and environment restoration as well as communities strengthening will be surveyed by the Staffs.

Many people said that after Tsunami in 2004, seawater is more beautiful. It is true or not without confirmation by the scientific evidence but one thing still exists is the sorrow in mind of many people.

Pine trees line on the beach of Laem Son National Park, tourist groups took photos with ignorance of the heat of sunlight on the middle of pine yard. We can see kid's group that operate Mangrove forest conservation activities with the theme of "Water belongs to fishes, sky belongs to birds, We love mangrove forest" collaborate with activity groups. The activity well reflects the public awareness on value of natural fortress and environmental conservation.

Laem Son National Park is still beautiful.

We made an appointment with Chief Kosol Sriprasat, Forest Officer, Senior Level and Chief of Laem Son National Park.

General condition of Laem Son National Park which can be seen through the eyes from the entrance of national park is under road rehabilitation and bridge repair as well as physical environment restoration to welcome tourist. Fishermen's village is located on both sides of Bang Bane canal banks. Many households are harmonized with green mangrove forest. Some fishermen drive Hua Thong boat (a small boat with high prow) along with mangrove forest area heading to estuary as way of life of local fishermen.

Laem Son National Park building is reconstructed and the next is tourist houses and office building, which is closed to the distinct Tsunami warning tower. Five years ago this office building was ruined by Tsunami.

Laem Son National Park is a marine national park located on Muang and Kapoe District of Ranong Province

ซึ่งอยู่ติดกับหอนอนภัยสึนามิสูงเด่น เมื่อ 5 ปีที่แล้ว อาคารทำการเหล่านี้เป็นเพียงเศษซากปรักหักพังของคลื่นยักษ์ อุทยานแห่งชาติแหลมสนเป็นอุทยานทางทะเล ตั้งอยู่ในท้องที่อำเภอเมือง อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง และอำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา ครอบคลุมพื้นที่บริเวณหาดแหลมสนและหมู่เกาะใกล้เคียงภายในอุทยานฯ ริมร่นด้วยป่าสนที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและมีนกนานาชนิด หาดทรายขาวละเอียดเป็นแนวยาวและกว้างใหญ่กินเนื้อที่ 315 ตารางกิโลเมตร (196,875 ไร่) อาคารที่ทำการอุทยานฯ ตั้งอยู่ที่หาดบางเบน หมู่ที่ 4 ต.ม่วงกลาง ห่างจากจังหวัดระนองไปตามทางหลวงหมายเลข 4 (ระนอง-พังงา) เป็นระยะทางประมาณ 45 กิโลเมตร

เมื่อ 5 ปีที่แล้ว อุทยานแห่งชาติแหลมสนประสบภัยพิบัติสึนามิอย่างรุนแรง อาคารสถานที่เสียหายทั้งหมด แนวปะการังเสียหาย 21 ไร่ หญ้าทะเลและป่าชายเลนบริเวณปากคลองบางเบนถูกตะกอนทับถม เสียหาย 555 ไร่ แหล่งน้ำจืดเสียหาย 6 ไร่ แนวชายฝั่งทะเลถูกน้ำกัดเซาะเข้ามา 50 เมตร เหลือเพียงอาคารเอนกประสงค์และบ้านพักนักท่องเที่ยวบางส่วน

หัวหน้าโกศลเล่าว่า “เราได้รับงบประมาณเพื่อฟื้นฟู 19 ล้านบาทมาทำการฟื้นฟูเพื่อให้คืนสภาพเดิม แต่พื้นที่ทำงานของอุทยานฯ ครอบคลุมเกาะน้อยใหญ่ถึง 85% หน่วยพิทักษ์ทางทะเลตามเกาะต่างๆ ยังรองบประมาณการฟื้นฟูและยังไม่ได้ดำเนินการจนปัจจุบัน ซึ่งหน่วยย่อยบนเกาะน้อยใหญ่เป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง” หัวหน้าโกศลกล่าวทิ้งท้าย

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวของอุทยานฯ ได้ร้อยเข้าเป็นเรื่องเดียวกับวิถีชีวิตชุมชน เศรษฐกิจและการดำรงชีพ การจัดตั้งโฮมสเตย์จะต้องผ่านความยินยอมจากคณะกรรมการชุมชน รวมไปถึงการวางแผนพัฒนาทรัพยากรชายฝั่งและสิ่งแวดล้อม หัวหน้าโกศลเล่าต่อไปว่า ช่วงเกิดเหตุสึนามิมีโครงการจากประเทศเดนมาร์กเข้ามาพัฒนาในประเด็นการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูระบบนิเวศหลังพิบัติภัยสึนามิ

“คลื่นสึนามิสูงกว่า 7 เมตรและทำให้เกิดความเสียหายเป็นรัศมีมากกว่า 1.5 กิโลเมตร ทำให้ชุมชนโดยรอบอุทยานแห่งชาติ

ป่าโกงกาง (mangrove forest)

and Khura Buri District of Pang-Nga Province covering Laem Son Beach and neighboring islands. Inside of National Park is shady with natural pine forest and various species of bird and white fine sand beach. Its shape is long and large with area covering 315 Square Kilometers (or 196,875 rai). National Park's office building is located on Bang Bane Beach Moo 4, Muang Klang Sub-district which is 45 kilometers far away from Ranong Province along highway No.4 (Ranong-Pang Nga).

Five years ago, Laem Son National Park faced severe disaster by Tsunami. All buildings were damage. Coral line was damaged about 21 rai. 555 rai of Seagrass and mangrove forest was damage by the sediment deposit. Furthermore, 6 rai of fresh-water source were damaged. Coastal area was eroded by Tsunami wave about 50 m. Only multipurpose building and some of tourist house were left.

Chief Kosol told us that “We have the budget of 19 Million Baht for environmental rehabilitation. The responsible area of national park covers 85% both small and large islands where the office subunits await the recovery budget but the process development has not been taken yet. However, the office subunits on those islands are very important and necessary.” He finalized his idea. ”

Tourism development plan of the national park is linked with community way of life, local economy and livelihood. Home stay establishment must be approved by the community committee. The process includes coastal resources and environmental development planning. He continues his conversation that Denmark proposed the program to develop the participatory restoration of ecosystem after tsunami disaster. The program targets on enhancement of the knowledge and understanding to the community and to be the guidelines for the village inhabitants to study disaster preparedness in the future. “Tsunami waves with more than 7 meters of height and resulting damages with 1.5 kilometers radius seriously caused the damages in the communities surrounding Laem Son National Park”. He expressed his feeling, “At present, the images of losses are still imprinted in villagers' memory, unforgettably.”

However, Chief Kosol said confidently that the tourists are confident of safety measures of the national park. “At the first development stage, the areas were desolate. There is nothing, even a rest room. We has to build the rest rooms, and temporary official houses to further the rehabilitation. The national park was officially opened in October 2008.

ชายหาดแหลมสน (Laem Son Beach)

ป่าโกงกาง (mangrove forest)

หอเตือนภัยสึนามิ (Tsunami warning tower)

แหลมสนได้รับความเสียหายอย่างรุนแรง” หัวหน้าโกศลกล่าวว่า “ทุกวันนี้ ภาพแห่งความสูญเสียยังคงอยู่ในใจของชาวบ้านอย่างไม่ลืมเลือน”

อย่างไรก็ตาม หัวหน้าโกศลกล่าวอย่างมั่นใจว่า นักท่องเที่ยวมีความเชื่อมั่นทางด้านความปลอดภัยของอุทยานฯ “ช่วงแรกของการพัฒนาพื้นที่ยังไม่มีอะไรเลยแม้แต่ห้องน้ำ ต้องสร้างห้องน้ำและที่พักเจ้าหน้าที่ชั่วคราวเพื่อทำการฟื้นฟูและเปิดอย่างเป็นทางการเดือนตุลาคม 2551 ถึงวันนี้ เราพร้อมรับนักท่องเที่ยว ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการให้ความร่วมมือของชาวบ้านในชุมชน” หัวหน้าโกศลกล่าว

สำหรับเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทางอุทยานฯ ทำงานมาอย่างต่อเนื่อง เช่น วางแผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลร่วมกับชุมชนโดยรอบ ส่งเสริมและให้ความรู้ในการสร้างแนวปะการังน้ำตื้นสำหรับป่าชายหาด ป่าชายเลนในเขตบริเวณอุทยานฯ และแหลมสนที่เสียหายได้รับการฟื้นฟูคืนสภาพดั้งเดิม “เราสำรวจความเสียหายเพื่อฟื้นฟู มีการทำแปลงเพาะชำกล้าไม้ป่าชายหาด ปลูกป่าชายเลนเสริมตลอดระยะเวลา 5 ปี เผื่อหวังให้ธรรมชาติค่อยๆ ฟื้นตัวร่วมกับการจัดกิจกรรมค่ายเยาวชนเพื่อสร้างสำนึกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น ค่ายสองล้อต่ออนาคตทรัพยากร ที่มีขึ้นบ่อยครั้ง” นอกจากนี้ กลุ่มบริษัททัวร์ท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ยังให้ความร่วมมือด้วยการนำนักท่องเที่ยวมาปลูกต้นไม้และบริจาคเงินสนับสนุนอีกด้วย

ในส่วนของวิถีชีวิตชุมชนโดยรอบอุทยานฯ ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการทำประมงและเกษตรกรรมเป็นหลัก อุทยานฯ เน้นกิจกรรมเชิงรณรงค์กับเด็กและเยาวชน กระตุ้นให้เกิดสำนึก

And nowadays, we are ready to welcome the tourists. A part of a success is due to mutual participation of villagers.” Chief Kosol stated.

According to the natural resources and environment, the national park has been working for its plan. For example, the development planning on the seashore in collaboration with surrounding communities; knowledge enhancement dissemination to plant shallow water corals. For the nearby beach forests, and mangrove forests in national park and Laem Son which damaged from the disaster are restored as the earlier state. “The surveys have been made on restoration. We made nursery for seeding of beach forests and mangrove forests have been planted for the past 5 years. We made environmental vigilance for natural recovery which is gradually increased. The activities are taken in association with environmental youth camp to create consciousness of environmental preservation; such as “Two Wheels Youth Camp Run-on Future Natural Resources” that is often held. In addition, the travel agencies both internal and external areas illustrate their cooperation by bringing the tourists for tree planting and donation.

In view of community livelihood around the national park, most villagers do mainly on fishery and agriculture. The national park emphasizes the activities involving the

พื้นที่โดยรอบอุทยานฯ (National Park Area)

ในการอนุรักษ์และหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในท้องถิ่นอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิต เช่น การรักษาป่าชายเลนเพื่อการทำประมงพื้นบ้าน “อุทยานฯ เข้าร่วมพัฒนาวิถีชีวิตของชาวบ้านหลังเกิดเหตุ เช่น การสร้างกลุ่มอาชีพโดยจ่ายเงินสนับสนุนเพื่อให้พวกเขาารวมกลุ่ม สร้างงาน สร้างอาชีพ เช่น กลุ่มผลิตปุ๋ยชีวภาพ สร้างธนาคารปู-ธนาคารปลา กระตุ้นให้ชุมชนเข้มแข็ง ช่วยกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” หัวหน้าโกลสสรุปแนวทางการทำงานของอุทยานฯ

หัวหน้าโกลสกล่าวว่า “ทางอุทยานฯ ได้จัดตั้งคณะกรรมการเฝ้าระวังและทำงานทางด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติระดับหมู่บ้านไปแล้ว 7 หมู่บ้าน โดยร่วมคิดและกำหนดกฎระเบียบร่วมกับทางอำเภอ ทั้งด้าน การอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อมสอดคล้องไปกับการประกอบอาชีพ ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี การทำงานด้านสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ต้องค่อยๆ ทำ ค่อยเป็นค่อยไป ปัจจุบันสภาพปัญหาใหญ่ในพื้นที่ทำงานของอุทยานแห่งชาติแหลมสนคือ การครอบครองที่ดินชายฝั่งของเอกชน” หัวหน้าโกลสทิ้งท้ายถึงปัญหา

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 จนถึงปัจจุบัน มีการเพิกถอนสิทธิการครอบครองที่ดินไปแล้วถึง 33 แปลง เนื่องจากเป็นการออกเอกสารสิทธิโดยมิชอบ ทั้งเอกสารชั่วคราว และสิทธิทับซ้อน ซึ่งส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับกลุ่มข้าราชการและกลุ่มอิทธิพลทั้งสิ้น

สำหรับงานด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องหลักที่ทางหัวหน้าโกลสและทีมงานในหน่วยงานของท่านได้ทำการรณรงค์อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เด็กไปจนถึงผู้ใหญ่ จากชาวบ้านไปจนถึงนักท่องเที่ยว และจากนักท่องเที่ยวไปจนถึงชาวบ้าน โดยการสร้างการมีส่วนร่วม พื้นฟูดูแล สร้างแนวป้องกันภัยพิบัติทางด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นป้อมปราการทางธรรมชาติแก่คนรุ่นหลัง

ท้องทะเลริมแหลมสนจรดอ่าวบางเบนยาวเหยียด สายตาที่

children and youth. The result stimulates preservation consciousness of locally natural resources and environment in conformity with way of life; for example mangrove conservation for traditional fishery.” The national park participates in village inhabitants’ livelihood development after the phenomenon. The practice plans for establishment of occupational group e.g. biofertilizer production group, establishment of crab-fish bank. The activities enhance the community reinforcement, and natural resources and environment conservation.” Chief Kosol concluded the strategic framework and guidelines of the national park.

He furthered his words, “The national park nominated the vigilance committee and working group of natural resources preservation at a village level for 7 villages. The strategic plan is mutually operated and the regulations are devised in collaboration with the district.” The environmental conservation must be in accordance with occupation. We have favorable cooperation from the stakeholders. Environmental work must be gradually conducted. The main problem of the national park is currently the demesne land on the coastal areas of private individuals.” Chief Kosol finalized the key problems.

Since 2009, withdrawal of demesne lands has been taken for 33 lands due to improper land right issuance, document repetition, overlapping land right. Most of the problems are always involved in the officials and mafia groups.

Natural resources and environment rehabilitation, which is the main task, have been campaigned by Chief Kosol and his staffs. The revolving collaboration is conducted from children to adults, local people to tourists, and from tourists to local people. The process is under a participatory building, rehabilitation, construction of environmental disaster barrier to be a natural fortress for the next generations.

Laem Son’s seaside at Bang Ben Bay is stretched. Casting his look on emerald water ahead, Chief Kosol’s intention and challenge are to preserve natural resources and environment in sustainable way for posterity as the King’s speech “We have to implant the forest in human heart.” This is the main concept always trusted by Chief Kosol.

From Laem Son, the editorial staffs took a journey to Nam Khem Village, where is a community intensively affected from giant wave from the past 5 years.

The people are very crowded at the Nam Khem Village Pier. Fishermen are turning back to the seashore with the boats which are full of fish. Shops and fish raft are moving along with life cycle rhythm, among the brilliant sunlight

กำนันเสถียร เพ็ชรเกลี้ยง (Mr. Sathien Phetklieng)

ทอดยาวไปยังผืนน้ำสีเขียวมรกตเบื้องหน้ามุ้งมันทำท่าย เพื่อจะรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนชั่วลูกหลาน ดังกระแสพระราชดำรัส ‘เราจะต้องปลูกป่าลงในใจคน’ ซึ่งเป็นหลักความคิดที่หัวหน้าโกศลยึดถือเสมอมา

จากแหลมสน ที่มงานวารสารฯ ได้เดิน ได้เดินทางต่อไปยัง บ้านน้ำเค็มชุมชนอีกแห่งหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากคลื่นยักษ์อย่างหนักเมื่อ 5 ปีที่แล้ว

ท่าเรือปากคลองบ้านน้ำเค็มคึกคักไปด้วยผู้คน ชาวประมงกลับเข้าฝั่งพร้อมปลาเต็มลำเรือ ร้านค้าและท่าแพปลาเคลื่อนไหวตามจังหวะวงจรของชีวิต ไกลออกไปถึงเกาะคอเขาซึ่งอยู่ท่ามกลางโอบอ้อมระยิบระยับ ที่มงานวารสารธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนัดพบกำนันเสถียร เพ็ชรเกลี้ยง กำนันตำบลบางม่วง ซึ่งเล่าถึงเรื่องราว 5 ปีแห่งความทรงจำ สีนามืดลุ่มบ้านน้ำเค็ม และการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมผ่านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

ชุมชนบ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา บริเวณปากคลองน้ำเค็ม เป็นชุมชนที่ถูกล้อมรอบด้วยน้ำทั้ง 3 ด้าน สภาพภูมิประเทศเป็นลักษณะที่ราบชายฝั่ง พื้นที่ตอนกลางของชุมชนเป็นชุมชนเมืองเก่า ชุมชนเมืองดังกล่าวมีลักษณะเหมือนบ่อน้ำทั่วไป มีความลึกประมาณ 10 เมตร

บ้านน้ำเค็ม เป็นชุมชนที่มีทะเลขนานทั้ง 2 ด้าน คือ ทิศตะวันตกติดทะเลอันดามัน ทิศเหนือติดคลองปากเกาะ ทางด้านนี้ใช้เชื่อมต่อระหว่างเกาะคอเขาที่บ้านน้ำเค็ม เกาะคอเขาเป็นแนวหาดทรายยื่นมุมแหลมโค้งขนานไปกับชายฝั่ง ช่วยให้คลื่นทะเลมีขนาดเล็กไม่รุนแรง ลักษณะดังกล่าวทำให้ท่าเรือบ้านน้ำเค็มกลายเป็นจุดจอดเรือประมงทุกขนาด ทั้งในช่วงเวลาปกติและหน้ามรสุม

กำนันเสถียร รอที่มงานอยู่บนแคร่ไม้ไผ่ภายในบริเวณบ้านติดกับท่าเรือ “บ้านน้ำเค็มเคยเป็นแหล่งเหมืองแร่ดีบุกและพลูมขนาดใหญ่” ลุงกำนันเริ่มเล่าหลังจากทักทายกันราวกับญาติสนิท

จากคำบอกเล่าของลุงกำนัน ย้อนเวลาไปถึงยุคสัมปทานเหมืองบ้านน้ำเค็มเป็นชุมชนที่ทำกิจกรรมเหมืองแร่ดีบุกแหล่งสำคัญแห่งหนึ่งของไทยในอดีต ภายหลังเมื่อยกเลิกกิจการเหมืองแร่ ชาวบ้าน

beach to Khor Khao Island. The editorial staffs of Thailand’s Nature and Environment Journal made an appointment with Mr. Sathien Phetklieng, Subdistrict Head man of Bang Muang, who told us about the story of 5 years memory of Tsunami struck Nam Khem Village and disastrous area rehabilitation as well as mutually participatory community.

Situated on Nam Khem Canal Mouth at Bang Muang Subdistrict, Ta Kua Pa District, Phang Nga Province, three sides of the community of Nam Khem Village are surrounded with water. The topography is coastal plain. The central area of the community is the deserted mine that is similar to general well with 10 meters of depth.

Two sides of Nam Khem Village are sandwiched by the sea; the West is Andaman Sea and the North is Park Koh Canal, where is used to link between Khor Khao Island and Nam Khem Village. Khor Khao Island is the seashore’s path extending its angle parallel with the coast. The particularly natural characteristic can diminish the serious sea waves and facilitates the harbor of all size fishing boats both in normal seasons and in monsoon season.

Uncle Sathien waited for the editorial staffs at a bamboo bed within his house near the pier. “Nam Khem Village was tin and wolfram mine sourus” Uncle Sathien started his conversation after greeting us as if we were close relatives.

Narrated by Uncle Sathien, in retrospect, Nam Khem Village was an important tin mine of Thailand at the mine concession period. After the mine abolishment, 80% of villagers currently change for marine fishery. The present local people are those who could be traced for kinship relationship from the aboriginals hiring in the mine. They

บ้านน้ำเค็ม (Nam Khem Village)

หันมาประกอบอาชีพประมงกันเป็นส่วนใหญ่ถึง 80% ปัจจุบันชาวบ้านในพื้นที่ที่สืบทอดนับญาติกับคนดั้งเดิมที่เคยเข้ามาจับจ้างในกิจการเหมืองแร่และตั้งรกรากทำมาหากินอยู่ในชุมชนจนถึงปัจจุบัน

คลื่นยักษ์สึนามิถล่มซัดบ้านน้ำเค็ม สร้างความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม รวมทั้งระบบนิเวศซึ่งเป็นแหล่งอาหารและสร้างรายได้แก่ชุมชนจนพังพินาศอย่างรุนแรง “ตลอดระยะเวลา 5 ปี ชุมชนร่วมกันฟื้นฟูระบบนิเวศแวดล้อมอย่างใกล้ชิด บางอย่างไม่สามารถฟื้นฟูขึ้นมาใหม่บางส่วนต้องใช้ระยะเวลา เช่น ชายหาดหรือแนวปะการังที่เริ่มคืนสภาพใกล้เคียงดั้งเดิม”

ลูกกำนันกล่าวสรุปต่อไปว่า ด้วยสภาพพื้นที่ที่เคยเป็นแหล่งเหมืองแร่ ที่ดินบางส่วนเป็นเอกสารสัมปทานบัตรของรัฐ บางส่วนเป็นของเอกชนที่ไม่ได้ตรวจสอบหรือรังวัด ดังนั้น ชุมชนจึงมุ่งประเด็นไปที่การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมชายฝั่งอย่างเป็นระบบ ทั้งการจัดเก็บขยะมูลฝอย ปลูกป่าชายเลน รื้อถอนและปลูกสร้างอาคารบ้านพักซึ่งพังเสียหายจากเหตุการณ์ ซากปรักหักพังมีการจัดเก็บแล้วนำไปรีไซเคิลครบวงจร จัดระบบบำบัดขยะและรณรงค์เรื่องการรักษาทรัพยากรชายฝั่งทะเล จัดตั้งกลุ่มเฝ้าระวังพิบัติภัยธรรมชาติชักชวนทำความเข้าใจ จัดอบรมและให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง

ลูกกำนันบอกว่า ปัญหาใหม่ขณะนี้ คือ การถ่ายน้ำมันจากเรือประมงลงสู่ชายฝั่งทะเล เป็นความมั่งงายของกลุ่มธุรกิจประมงขนาดใหญ่ที่ต้องแก้ไขเร่งด่วนอย่างไรก็ตามชาวบ้านรวมทั้งหน่วยงานราชการในท้องถิ่นใช้วิธีรณรงค์ปลูกป่าชายเลนและจัดตั้งโฮมสเตย์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเพื่อป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของบ้านน้ำเค็ม

ลูกกำนันมีความเห็นว่า สิ่งสำคัญ คือ การปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่

decided to settle down in the community till the present.

Strike of Tsunami seriously caused damages of human lives and properties, natural resources and environment including ecosystem which is food sources and their income. “The community has been mutually taking in close collaboration to rehabilitate the environmental ecosystem over the past 5 years. Some cannot be restored but some need time to be recovered such as seashore or coral reefs are gradually restored, similar to an earlier state.”

Uncle Sathien concluded that as the previous areas were involved the mining activity. Some parts were government concession owned by private individuals, some are not inspected or surveyed. The community, therefore, systematically emphasizes to the coast rehabilitation, including the rubbish collection, mangrove plantation, demolishing and constructing of damaged houses that devastated from the Tsunami phenomenon.

The debris is collected and recycled. There are some activities include solid waste disposal management system, coastal resources preservation, campaign, establishment of natural disaster monitoring group, practice rehearsal, training and continuous knowledge dissemination.

He told us that, at present, the new problem is used oil pumping from fishing boat into the sea. Urgent action needed to tackle large fishery business group's carelessness. However, the villagers and local agencies

อาคารหลบภัยสึนามิ (Tsunami shelter building)

ศูนย์วัฒนธรรมและพิพิธภัณฑสถาน บ้านน้ำเค็ม (Ban Nam Khem Culture Center and Tsunami Museum)

เด็กนักเรียน เช่น การทำกิจกรรมค่ายรักษาสีสิ่งแวดล้อมที่ต้องเริ่มต้นจากเยาวชน

นอกจากนี้ บ้านน้ำเค็มยังมีการจัดงานรำลึกเหตุการณ์สึนามิ ทุกวันที่ 26 ธันวาคม มีการวางพวงมาลา จุดเทียนและปล่อยโคมย่ำเตือนถึงความสูญเสีย และชักซ้อมหนีภัยกันทุกปีละ 2 ครั้ง “เราตกลงกันว่า ให้วิ่งขึ้นที่สูงโดยชาวบ้านที่อยู่ฝั่งตลาดให้วิ่งไปยัง อบต.บ้านน้ำเค็ม ส่วนฝั่งท่าเรือให้วิ่งไปยังโรงพยาบาล”

ทางด้านหน่วย อปพร. นอกจากจะคอยช่วยอำนวยความสะดวกแล้ว ยังต้องทำหน้าที่เฝ้าระวังทรัพย์สินไม่ให้เกิดความเสียหายหรือถูกลักขโมย ทุกคนรู้ว่าที่ไหนเป็นจุดปลอดภัย เช่น อาคารหลบภัยสึนามิ ซึ่งเป็นอาคารสูงใจกลางหมู่บ้าน “เพียงแค่สัญญาณเตือนภัยทำงานก่อน 20 นาที ชาวบ้านก็สามารถหนีทัน” ลูกกำนันสรุปอย่างมั่นใจ

หลังจากกล่าวอำลาลูกกำนันแล้ว ทีมงานจึงเดินทางต่อไปยังอนุสรณ์สถานสึนามิซึ่งตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของบ้านน้ำเค็ม

อนุสรณ์สถานสึนามิ ตั้งอยู่บนเนื้อที่ 5 ไร่ โดยถูกจัดเป็นสวนสาธารณะอยู่ติดกับชายทะเลบ้านน้ำเค็ม สถานที่แห่งนี้ คือ ความทรงจำแห่งอดีต ช่องทางเดินระหว่างกำแพงดินสองข้างทอดยาวด้านหนึ่งทำเป็นกำแพงคอนกรีตโค้งคล้ายรูปคลื่นบนผิวหินขัดสีดำติดกับช่องซึ่งหากมองทะลุกำแพงไปจะเห็นเรือประมงลำสีส้มที่คลื่นยักษ์สึนามิมาพัดมาตั้งทิ้งไว้ ส่วนอีกด้านหนึ่งเป็นกำแพงเฉียงปูอิฐสลับแผ่นกระเบื้องเซรามิก สลักรายชื่อผู้เสียชีวิตจำนวน 1,400 รายบนแผ่นกระเบื้อง มีพวงมาลัยดอกไม้สดแขวนเอาไว้เพื่อเป็นการแสดงความระลึกถึง

แม่ค้าขายปลาเค็มแดดเดียวเข้ามาเสนอขายสินค้าของเธอปลาตัวโตเท่าฝ่ามือผู้ใหญ่อุ้มนั่งพลาสติคหน้าตะกร้ารถมอเตอร์ไซด์ “ฉันยังจำวันนั้นได้ดี ไม่มีวันลืม” 5 ปี จนถึงวันนี้ ภาพริ้วคลื่นสีขาวสูงกว่า 7 เมตร ที่ม้วนตัวเข้าถล่มชายฝั่งยังคงติดตา เธอเล่าว่าบ้านเรือนหลายสิบหลังพังทลาย ความเสียหายมากมายเกินกว่า

mutually promote the campaign for mangrove plantation, homestay for ecotourism and natural resources and environment preservation of Nam Khem Village.

According to Uncle Sathien, the important is building environmental awareness that have to begin with the youth, such as the activities of environmental conservation camp.

In addition, Tsunami Commemoration Ceremony is held on December 26th every year at Nam Khem Village. Wreath laying, candle lighting and white balloon releasing to remind the losses. Tsunami evacuation hazard program is conducted twice a year. “We agree that people must run up to a high area. The villagers who live in the market side have to run to Nam Khem Subdistrict Administrative Organization (SAO) and those who live in the wharf side have to run to the hospital.”

Civil Safeguard Volunteer Corps does not only facilitate the public service, but also vigilance to prevent from losses, damages or stealing. Everyone knows where the safe place is, such as Tsunami Evacuation Building, which is the high building at the middle of the village. “Only 20 minutes raising alarm prior to the disaster, the villagers would be safe.” Uncle Sathien said confidently.

After we said farewell to Uncle Sathien, we went to Tsunami Monument at the western part of Nam Khem Village.

Tsunami Monument is the 5 rai park adjacent to Nam Khem seashore. The place is the memory of the past. The long channel is lined with the two parallel earth walls; a side is the curved concrete similar to waves on black polished stone attached to the channel where can see orange fishing boat struck onshore by Tsunami. The other side is the oblique wall spread by bricks alternating with ceramic tiles on which are inscripted 1,400 names of the death and hung with fresh flower garland to represent the remembrance.

A woman vendor who sell sea fish jerky walked straight to propose the products. Fishes with size equivalent to adult's hand palm are placed in plastic bags in front of motorcycle. “I still remember that day, unforgettable” Over 5 years till present, the white giant waves with more than 7 meters curling to strike the seashore is still imprinted in her memory. She told that many of homes are destroyed. Damages are inestimable. “There were many debris and dead bodies around me.”

“Tourists are increasing. Some would like to visit the local museum collected by the villagers.” Nam Khem Museum referred by the woman vendor is the earthen building constructed by the villagers to study the history. She believes that the tourists have been augmenting due to recovery of natural resources and environment. Especially, the numbers

พิพิธภัณฑ์กลางแจ้งสำนึ (Tak Bat Glutincus rice Tradition)

ที่จะคิดออกมาเป็นจำนวน “รอบๆ ตัวฉันเต็มไปด้วยซากปรักหักพัง และศพ”

“จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ส่วนหนึ่งมาดูพิพิธภัณฑ์ที่ชาวบ้านได้รวบรวมเอาไว้” พิพิธภัณฑ์บ้านน้ำเค็มที่แม่ค้าพูดถึงเป็นอาคารดินที่ชาวบ้านได้สร้างขึ้นเพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า เธอเชื่อว่า นักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นเพราะทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำลังฟื้นตัว โดยเฉพาะปริมาณปลาบริเวณปากคลองน้ำเค็มที่ยืนยันได้จากจำนวนปลาเค็มในถุงของแม่ค้า อันเนื่องมาจากการที่เธอและชาวบ้านได้ร่วมกันตั้งกลุ่มเฝ้าระวัง ดูแล และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่บ้านน้ำเค็ม

แสงแดดลอดลงมาตามทิวสนบนชายหาดเป็นลำยาวสะท้อนแผ่นเซรามิกสีฟ้าเป็นประกายวูบวาบ ท้องฟ้าฤดูร้อนช่างสดใสภาพผู้เสียชีวิตปะติดกลมกลืนเป็นเนื้อเดียวกับแผ่นเซรามิก จารึกชื่อนามสกุลและสัญชาติของผู้เสียชีวิต อนุสรณ์สถานแห่งความทรงจำที่ยากจะลบเลือน

of fish at Nam Khem Canal Mouth which is ensured by a number of fishes in her plastic bags. Furthermore, the success achieves because she and villagers set up the monitoring group for vigilance of natural resources and environment preservation in Nam Khem Village.

The sunlight passes through pine trees lining on the coastline. It dazzles the blue ceramic tiles. The summer sky is so clear. The pictures of the death are attached and assimilated into the ceramic tiles inscribed their name, surname and nationality. It is the monument in unforgettable memory . A young active man opens the door of Ban Nam Khem Cultural Center and Tsunami Museum with pleasure and being pleased to welcome everyone to study the story of over the past 5 years. The building is the place where the stories are collected by the collaboration of village inhabitants. This is the disaster phenomenon

พิพิธภัณฑ์ สึนามิ บ้านน้ำเค็ม (Tsunami museum, Nam Khem Village)

ชายหาดบ้านน้ำเค็ม (Ban Nam Khem)

ชายหนุ่มท่าทางคล่องแคล่วเปิดประตู ศูนย์วัฒนธรรมและพิพิธภัณฑ์สึนามิ บ้านน้ำเค็ม ด้วยความยินดีและเต็มใจต้อนรับทุกคนที่ต้องการมาเยือนและศึกษาเรื่องราวเมื่อ 5 ปีที่แล้ว อาคารแห่งนี้เป็นแหล่งรวบรวมเรื่องราวซึ่งชาวบ้านน้ำเค็มทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมทำที่คนรุ่นหลังควรให้ความสำคัญ

ศูนย์พิพิธภัณฑ์สึนามิเป็นอาคารดิน ตัวอาคารออกแบบมาเป็นทรงกลม ชาวบ้านร่วมกันสร้างในปี พ.ศ. 2551 ซึ่งแนวคิดในการสร้างพิพิธภัณฑ์ฯ คือ เพื่อเป็นการรวบรวม บอกเล่าความเป็นมาของหมู่บ้านน้ำเค็มตั้งแต่อดีต นับตั้งแต่เป็นชุมชนเมืองเก่า หนึ่งแห่งเก่า จนเกิดเหตุการณ์พิบัติภัยร้ายแรง ภายใต้อาคารดินจะแบ่งซอยเป็นห้อง มีการจัดฉายภาพเหตุการณ์สึนามิถล่มจังหวัดในชายฝั่งทะเลอันดามัน หนึ่งในห้องต่างๆ เป็นห้องที่เขียนรายชื่อผู้เสียชีวิตเอาไว้บนฝาผนัง นอกจากนี้ ชาวบ้านน้ำเค็มยังร่วมกันนำเรือโชคศิริพรและเรือศรีสมุทร มาจัดทำเป็นพิพิธภัณฑ์กลางแจ้งเพื่อย้ำเตือนความทรงจำ

เราถามลูกกำนันว่า “สึนามิมีข้อดีบ้างไหม” ลูกกำนันนั่งคิดและตอบพวกเราว่า “ข้อดีเพียงข้อเดียว คือ เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้เรารู้ว่าสึนามิเกิดขึ้นได้จริง” กังวานเสียงของลูกกำนันชัดถ้อยคำ คล้ายท่านจะบอกเราทุกคนว่า ‘เมื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสียสมดุลมนุษย์ทุกคนจะได้ผลจากการกระทำของตน’

that the descendants should give the precedence to.

Tsunami Museum Center is the earthen building which is designed in sphere shape and built by the village inhabitants in 2008. The museum gives an overview stories of Nam Khem background, being the old mine and cinema in the ancient time and later the disaster. The interior of building is divided into many rooms. There is a room for screening of tsunami disaster striking along Andaman coast. One room is served for inscribing the name lists of the dead on the memorial wall. Furthermore, the villagers take Siriphorn and Srisamut Fishing Boat for outdoor museum to represent a sadness and remembrance.

We asked Uncle Sathien, “Does Tsunami has a good point?” He was silent for a while and answered “Only one good point, the phenomenon warned us that Tsunami occurrence can be real.” His speaking sounded clearly. He implied to tell everybody that “Whenever the nature and environment are unbalanced, human will reap what we have sown.”

อนุสรณ์สถานสึนามิ (Tsunami Monument)

บทความพิเศษ SPECIAL ARTICLE

มนต์เสน่ห์เชียงคาน

Charming Chiang Khan

กองบรรณาธิการ / Editors

ถนนเลียบริมโขง เชียงคาน (Chiang Khan)

เมืองเชียงคานเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดเลยตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขง ห่างจากตัวจังหวัดไปทางทิศเหนือเป็นระยะทาง 48 กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพมหานคร 568 กิโลเมตร ระยะทางการเดินทางอาจจะไกลแต่ก็คุ้มค่าต่อการได้มาเยือน นั่นเป็นเพราะเมืองนี้มีความเรียบง่าย มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ผู้คนมีความเป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใส และมีสิ่งหนึ่งที่น่าสนใจและสามารถดึงดูดให้ผู้คนอยากเข้ามาสัมผัส ก็คือ บ้านเรือนที่พำนักอาศัยริมชายโขงเป็นบ้านไม้เก่า ยังคงลักษณะเด่นเป็นเอกลักษณ์ของอำเภอเชียงคาน การแต่งกายได้รับอิทธิพลมาจากอาณาจักรล้านช้าง ภาษาถิ่นไทยเชียงคานที่เป็นอัตลักษณ์ เหมือนดังคำขวัญของเมืองเชียงคานที่ว่า “เมืองคนงาม ข้าวหลามยาว มะพร้าวแก้ว เพชรแพรวเกาะแก่ง แหล่งวัฒนธรรม น้อมนำศูนย์ศิลปาชีพ”

การได้เดินทางไปเยือนชุมชนบ้านไม้เมืองเก่าริมโขงที่อำเภอเชียงคานในครั้งนี้ ได้สร้างความตื่นตาตื่นใจให้กับพวกเราเป็นอย่างมาก และเมื่อได้สัมผัสกับมนต์เสน่ห์ที่น่าหลงใหลของบ้านไม้เมืองเก่าริมโขงยิ่งทำให้เราอยากเข้าไปค้นหา ศึกษา และเรียนรู้ถึงประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนมากขึ้น เราจึงเดินทางไปยังวัดศรีคุณเมืองเพื่อพบกับคุณสุพัตรา สุพรหมจักร ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอเชียงคานและคณะ เพื่อขอความรู้และข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชนที่ได้สืบทอดกันมาอย่างยาวนานจากรุ่นสู่รุ่นที่ได้รับรักษาไว้อย่างเหนียวแน่น โดยพหุวัฒนธรรมที่ก่อตัวขึ้นโดยเจ้าอาวาส พระครูสิริปัญญาวิสุทธิภายในเก็บข้าวของโบราณ เช่น กาน้ำทองเหลือง มีดดาบ ตะเกียงโบราณ บางชิ้นมีอายุกว่าร้อยปี เครื่องจักสานจากไม้ไผ่ อุปกรณ์หาลาต่างๆ ที่แสดงถึงวิถีชีวิตของชุมชนริมแม่น้ำโขงที่มีประวัติยาวนาน รวมถึงความเป็นมาของการตั้งถิ่นฐานของคนไทยเชียงคาน เริ่มจากผู้คนที่ยอพยพมาจากฝั่งประเทศลาว (เมืองเชียงคานเดิมหรือเมืองสถานะคาม) ซึ่งตั้งอยู่ฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง

Chiang Khan is a district located on the Mekong Riverside in the northern part of Loei Province, 48 kilometers from the city and 568 kilometers from Bangkok. It is quite a long distance but is worth visiting. This city is peaceful with a simple life, very friendly and cheerful people. There is also one of the interesting places that is very attractive, namely the old wooden residential houses along the Mekong riverside which represent a unique feature of the Chiang Khan District. In addition, the dressing has been influenced by Lan Xang Kingdom. Tai Chiang Khan dialect is a city identity as described by the Chiang Khan motto “The city of beautiful people, glutinous rice roasted in long bamboo joints, sweet coconut balls, gorgeous islands, cultural and Crafts Center.”

It is wonderful to visit the community of the old wooden houses along the Mekong riverside in Chiang Khan District. The fascinating charisma of the old wooden houses along the Mekong riverside, make us wish to search, study and learn more on the traditional culture of the community. We then traveled to Wat Sri Khun Muang to meet Khun Supatra Supormjak, President of Chiang Khan District Cultural Council and her staffs for knowledge and information on local culture and tradition in community existing from generation to generation by visiting Museum, which was founded by Abbot Siripanyawisut, Provost. In the museum, there are antiques such as brass pots, swords, ancient lamps for which some items are more than hundred years old, bamboo basketwork and various fishing

และย้ายไปอยู่เมืองปากเหือง บ้านเวินคำใกล้เมืองบัจฉนครหรือเมืองเปงจางนคร และต่อมาได้อพยพมาอยู่ที่บ้านท่าจันทร์ และเปลี่ยนชื่อเมืองใหม่ว่า เมืองใหม่เชียงคาน ซึ่งต่อมาก็คือเมืองเชียงคาน และอำเภอเชียงคานในปัจจุบัน เนื่องจากเมืองเชียงคานมีภูมิประเทศติดชายแดนประเทศลาวจึงได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมมาจากเมืองหลวงพระบาง หรือเมืองเชียงคานเรียกอีกอย่างหนึ่งได้ว่า เมืองคู่แฝดของเมืองหลวงพระบางในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ไม่ว่าจะเป็นประเพณีวัฒนธรรม การแต่งกาย และภาษาพูด ซึ่งมีความคล้ายคลึงกันกับเมืองหลวงพระบาง คนในชุมชนมีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกันเป็นเครือญาติ ยังคงความสัมพันธ์อย่างเหนียวแน่น และมีกิจกรรมทางสังคมร่วมกันเสมอมา สำหรับประเพณีวัฒนธรรมสายใยไทยเชียงคาน วัดศรีคุณเมืองซึ่งประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอเชียงคานร่วมกับชาวชุมชนวัดศรีคุณเมืองและบริเวณใกล้เคียงได้ร่วมกันสืบทอดประเพณีการแต่งกาย โดยใส่ผ้าถุงและหม้อสไบไปทำบุญ (นิยมแต่งกายในวันสำคัญและวันพระ) ภาษาพูด (ไทเชียงคาน) ภาษาเขียนที่น้อยที่ได้มีการพัฒนาภาษาเขียนขึ้นมาใหม่ (ภาษารธรรม) และประเพณีการบายศรีสู่ขวัญต้อนรับแขกผู้มาเยี่ยมเยือนที่มีมาตั้งแต่โบราณ ตลอดจนประเพณีต้อนรับของคนไทเชียงคานซึ่งมีเพลงท้องถิ่นเพลงโบราณที่ได้ใช้ในการรำวงที่แสดงออกถึงความเป็นตัวตนของไทเชียงคาน สร้างความสนุกสนานให้กับผู้มาเยี่ยมเยือน มีการผูกมิตรไมตรี การแสดงความเป็นกันเอง สังคมแบบพี่น้องของคนไทเชียงคานผสมผสานบรรยากาศที่เป็นกันเองเหมือนดังครอบครัวเดียวกัน

ความเป็นมาของวิถีชีวิตความเป็นไทเชียงคาน ได้ถูกสืบทอดมายาวนานตั้งแต่การทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชน ยังคงมีการสืบทอดประเพณีดั้งเดิมมาแต่ครั้งบรรพบุรุษ มีความเป็นที่เป็นน่องเปรียบเสมือนคนในครอบครัว มีน้ำใจไมตรีเกื้อกูลซึ่งกันและกัน รวมไปถึงความมีอัธยาศัยดีเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยวทุกคน และมีแนวคิดว่าการที่จะพัฒนาประเพณีวัฒนธรรมให้คงอยู่สืบไปควรมีการพัฒนาควบคู่กันไปทั้งสองฝั่งโขง โดยจัดให้มีการประชุมร่วมกันกับชุมชนเพื่อหาคนที่เข้ามาช่วยดำเนินงานและดูแลรับผิดชอบในด้านการท่องเที่ยวชุมชน มีการติดตามผลงาน และหาแนวร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อไป

สภาวัฒนธรรมเมืองเชียงคาน (President of Chiang Khan)

equipments that represent the lifestyles of the communities along the Mekong River with a long history including the history of the settlement of Tai Chiang Khan. First, people migrated from Laos (former Chiang Khan or Sana Kham) which previously located at the left side of the Mekong River, then moved to Pang Hieng City, Ban Wernkham near Panyanakorn City or Pengyanakorn City and later moved to Ban Tha Chan for which its name was changed to “New Chiang Khan City”, that is Chiang Khan City or Chiang Khan District today. According to the geography of Chiang Khan City that is close to Laos’ border, it has influenced by Luang Prabang culture. This city is sometimes called as “Twin city of Luang Prabang in Lao People’s Democratic Republic” since its culture, tradition, dressing and spoken language are similar to those of Luang Prabang. The people in these cities are relative and still have a closely relationship and social activities together. For the traditional culture bond of Tai Chiang Khan-Wat Sri Khun Muang, the President of Chiang Khan District Cultural Council, in collaboration with, Wat Sri Khun Muang people and its neighboring districts were jointly inherited the tradition of dressing by putting on sarongs and covering with shawls for making merit (popular dress on special occasions and Buddhist holy day), spoken language (Tai Chiang Khan), new developed Tai Noi written language (dharma language) and the tradition of ancient rice offering ceremony to welcome the visitors as well as the tradition of Tai Chiang Khan welcoming with traditional local songs used in Thai folk dances. The identity of Chiang Khan makes visitors happy. It also helps build friendship and shows the acquaintance and kinship society of Tai Chiang Khan with friendly atmosphere like the same family.

The ways of life of Tai Chiang Khan have been inherited for a long time as the communities have jointly organized activities to inherit the old traditions from their ancestors. In addition, there is a kinship relationship like the same family and people are kind and helpful to each other and all visitors. They also view that the traditional culture should be developed simultaneously in both sides of the Mekong River. The communities meeting is arranged in order to appoint a person to operate and manage the community tourism. Moreover, the work results are monitored so that the new approach of cultural tourism can be developed.

ถนนชายโขง อ.เชียงคาน จ.เลย (Road,ChaiKong Chiangkhan Loei Province)

ความเรียบง่ายแห่งวิถีชีวิต..... ไทเชียงคาน

การเรียนรู้ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเมืองเชียงคาน เริ่มต้นจากการที่เราตื่นเช้าวันใหม่ด้วยการตักบาตรข้าวเหนียว เสร็จแล้วจึงปั่นจักรยานหรือเดินเท้าเลียบบถนนเลาะริมโขงในยามเช้า ชื่นชมทัศนียภาพที่สวยงามริมฝั่งโขงทั้งฝั่งเราและฝั่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในสายหมอกบางเบาในยามเช้า สภาพแวดล้อมที่สวยงามและเงียบสงบ หลังจากสูดอากาศบริสุทธิ์ในยามเช้าแล้ว เราก็เริ่มอาหารเช้าด้วยข้าวปุ้นน้ำแจ่วสายหน่อยเราก็เดินทางไปไหว้พระเก้าวัดที่มีความงดงามด้วยลักษณะทางสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมที่ได้รับอิทธิพลมาจากอาณาจักรล้านช้าง ซึ่งมีความโดดเด่นดึงดูดสายตานักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ยิ่งเกิดความสงบทางจิตใจแก่ผู้มาเยี่ยมชม

ด้วยความโดดเด่นทางสถาปัตยกรรมของบ้านไม้เมืองเก่าเชียงคาน ซึ่งครั้งหนึ่งในอดีตเคยเป็นตลาดเก่าที่เป็นย่านการค้าที่สำคัญในสมัยก่อนที่มีความสวยงามและยังคงดำรงอยู่มาจนถึงในปัจจุบัน บวกกับวิถีชีวิตที่เรียบง่ายของคนในชุมชนทำให้เมืองเชียงคานเป็นที่รู้จักของชาวไทยและชาวต่างชาติมากขึ้น รวมถึงกระแสการท่องเที่ยวเชิงภูมิวัฒนธรรมและนิเวศวัฒนธรรม ซึ่งก็คือ การเข้ามาเรียนรู้วิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรมของคนในชุมชน โดยการพักค้างคืนที่บ้านพักในชุมชน (โฮมสเตย์) เพื่อที่จะได้สัมผัสและเรียนรู้ถึงวิถีชีวิตและการใช้ชีวิตของคนในชุมชน ประเพณี วัฒนธรรมในชุมชน รวมถึงการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันระหว่างคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวที่ได้มาเยือนแม้จะเป็นระยะเวลาอันสั้น โดยไม่ต้องพึ่งกระแสเศรษฐกิจและสังคม ณ เมืองที่เรียบง่ายแห่งนี้

แต่กระแสความนิยมการท่องเที่ยวเชิงภูมิวัฒนธรรมและนิเวศวัฒนธรรมที่กำลังได้รับความนิยมในขณะนี้ อาจส่งผลกระทบต่อคน

Simplicity of life..... Tai Chiang Khan

Learning the tradition, culture and ways of Chiang Khan City started when we got up in the morning to offer sticky rice to the monks. Then went cycling and walking on the street along the Mekong Riverside to see the beautiful scenery along Thai and Laos river banks amid gentle mist. After, breathing fresh air in the morning, we had breakfast with Thai vermicelli and chilli paste. In mid-morning, we went to pay respect to 9 Buddhist temples with the magnificent architectural and artistic style influenced by the Lan Xang Kingdom. The temples are very attractive to visitors and would fill their minds with peace.

With the unique architecture of the old typical wooden house of Chiang Khan, it used to be the old market like the major commercial area in the past. It is beautiful and still remains until now. Furthermore, the simple life of the community makes Chiang Khan City more well-known to Thai and foreigners including the trend of tourism on landscape ecology and ecological culture, which is to learn a way of life and the traditional culture of the community by staying at homestay in the community. This is to explore and learn about people's ways of life, their lifestyle, tradition, culture and to share the common lifestyle between the commune people and tourists who have visited even in a short time, regardless of the economic and social trend at this quiet town.

ประเพณีตักบาตรข้าวเหนียว (Tak Bat Glutinous rice Tradition)

ชุมชน และสภาพแวดล้อมได้ อันเนื่องมาจากมีการขยายตัวของการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว และในอนาคตก็มีแนวโน้มที่จะเติบโตเป็นเครือข่ายมากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาในด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงภูมิวัฒนธรรมและนิเวศวัฒนธรรมเป็นรูปแบบที่เกิดจากการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่ถูกคาดหวังว่าจะเป็นวิธีการจัดการการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่ง ที่มีศักยภาพในการพัฒนาชุมชนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการและสนับสนุนการอนุรักษ์และรักษา ฟื้นฟู ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ โดยให้มีความสอดคล้องกับภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และในขณะเดียวกันก็เกิดประโยชน์เกื้อกูลต่อเศรษฐกิจของคนในชุมชนท้องถิ่นในอนาคต การที่จะพัฒนาเมืองเชียงคานให้มีความเจริญอย่างยั่งยืนนั้น จะต้องสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็ง เกิดการรวมกลุ่มของคนเมืองไทยเชียงคานเพื่อร่วมกันอนุรักษ์บ้านไม้โบราณริมโขง ดูแลรักษาทรัพยากรทางธรรมชาติ และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่มีอยู่ให้ดำรงไว้ โดยมีการวางแผนการจัดการการท่องเที่ยวที่ดีเพื่อรองรับความเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวที่กำลังจะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต ซึ่งอาจจัดให้มีการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรม การเรียนรู้การใช้ชีวิตร่วมกันกับนักท่องเที่ยว และที่สำคัญควรมีแหล่งข้อมูลการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเชียงคานให้กับนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกและเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่ง

จากแนวคิดดังกล่าว ชุมชนควรเข้ามา มีบทบาทสำคัญในการดูแล อนุรักษ์ ฟื้นฟู ทั้งในด้านทรัพยากรทางธรรมชาติ บ้านไม้เมืองเก่า วัดสำคัญต่างๆ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมประเพณี และความเป็นอยู่ เป็นต้น โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน โดยการสร้างความพร้อมให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง มีศักยภาพที่จะรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะมีเพิ่มมากยิ่งขึ้น และสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมตามกระแสโลกาภิวัตน์ได้ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวแก่ชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน เพื่อช่วยกันส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมภายในชุมชน และให้เกิดความตระหนักถึงปัญหาการทำลายสภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์ที่เป็นเสน่ห์ดึงดูดใจของเมืองเชียงคาน รวมถึงการร่วมกันสืบสานฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นให้ยังคงดำรงสืบต่อไปอย่างยั่งยืน

However, the popular trends of tourism on landscape ecology and ecological culture currently may affect people, community and environment due to the rapid growth of tourism. In the future, it likely grows up as more networks. This may cause problems in the management of tourism. The tourism paradigm on landscape ecology and ecological culture is a management model that the entire community is expected to participate in order to manage, conserve, maintain and revitalize the tradition, art, culture and natural resources of the communities corresponding to the folk wisdom and cultural identity. This would surely bring the economic benefits to the commune people in the future.

The sustainable development of Chiang Khan City needs to be built on the vigorous communities. Chiang Khan people must unite so as to jointly conserve the ancient wooden houses along the Mekong, maintain the natural resources and revitalize the existing traditional cultures through a good tourism management plan to support the increasing growth of tourism in the future. Several kinds of tourisms such as the healthy tourism, the natural and cultural tourism and learning of lifestyle sharing with the tourists should be offered. It is necessary to provide travel information in Chiang Khan District for tourists for their convenience which will also help enhance public relation.

According to the abovementioned concept, the community should play an important role in supervision, conservation and revitalization of the natural resources, the old wooden houses, important temples, natural attractions, arts, cultures, traditions and living, etc. The participation in suitable tourism development must be accepted by the commune people to build a strong community, to increase the potential to accommodate the increasing number of tourists, and to cope with changes in social globalization. Networks to share knowledge and experience to the community must be supported by both public and private sectors in order to help promote and enhance appropriate and environmental friendly tourism. The community must increase its awareness regarding environmental problems on the charming landscape of the Chiang Khan and works together to continuously maintain and revitalize to their local culture and tradition.

สมดุลและหลากหลาย BALANCE AND DIVERSE

‘ผสานพลัง-สร้างส่วนร่วม’ ฟื้นคืนป่าชุมชนห้วยทรายขาว บ้านทาปาเปา

“Power Integration-Participatory Building”
Community Forest Rehabilitation of Huay Sai Khao,
Ban Tha Pa Pao

กองบรรณาธิการ / Editors

ท้องฟ้าต้นฤดูหนาวสีฟ้าสดใส ผืนป่าสีเขียว เป็นทัศนียภาพอันโดดเด่นของภาคเหนือที่ผู้คนต่างหลงใหล “บ้านทาปาเปา” เป็นหมู่บ้านเล็กๆ กลางขุนเขา มีประชากร 215 ครัวเรือน ตั้งอยู่ในตำบลทาปลาดุก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน บนเส้นทางสายเชียงใหม่-ลำพูน บริเวณทางเข้าจะมีป้ายบอกทางเข้าสู่หมู่บ้าน 2.1 กิโลเมตร

หมู่บ้านแห่งนี้เป็นที่ดินของคนไทลื้อ-ไทยอง มีความโดดเด่นทางด้านงานอนุรักษ์ป่าชุมชนและยังเป็นชุมชนที่ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจนกลายเป็นหมู่บ้านต้นแบบที่มีคนทั่วไปและหน่วยงานต่างๆ เข้ามาศึกษาดูงานจากทั่วประเทศ นอกจากนี้บ้านทาปาเปายังเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศยอดนิยมอีกแห่งหนึ่งที่มีกิจกรรมการเรียนรู้หลากหลายประเภท เช่น การเดินป่าศึกษาธรรมชาติและระบบนิเวศ ส่องกล้องดูนกและสัตว์ป่านานาชนิด ในศูนย์การเรียนรู้ประจำหมู่บ้านมีแปลงเกษตรสาธิตและแปลงผักปลอดสารพิษ

ส่วนทางด้านวัฒนธรรม หมู่บ้านอนุรักษ์แห่งนี้ยังจัดให้มีพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาบ้านทาปาเปาสำหรับผู้ที่สนใจในงานวัฒนธรรมของคนไทลื้อ-ไทยอง ให้อรรถกถาพระเจ้าปาเปาปางเหลียวและพระเจ้าตนหลวงบนดอยภูเบี้ย การแสดงศิลปวัฒนธรรมล้านนาฟ้อนเล็บ ฟ้อนหริภุญชัย บรรเลงเพลงพื้นเมืองของกลุ่มสะล้อ ซอ ซึง จากผู้สูงอายุและเยาวชนประจำหมู่บ้าน ที่น่าสนใจ บ้านทาปาเปาได้รับรางวัลชนะเลิศป่าชุมชนระดับประเทศ ในโครงการประกวดป่าชุมชนดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2552 โดยได้โลรางวัลพระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี รางวัลแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในปี พ.ศ. 2551 และรางวัลลูกโลกสีเขียว ในปี พ.ศ. 2545

ผืนป่าสีเขียวกว้างใหญ่ มากกว่า 13,000 ไร่ ภายในบริเวณผืนป่า จำแนกไม้ใช้สอยเป็นป่าชุมชนของหมู่บ้านที่แน่นขนัดไปด้วยพรรณพืชหลากหลายชนิด เช่น ต้นม้ากระทืบโรง ต้นสักทอง

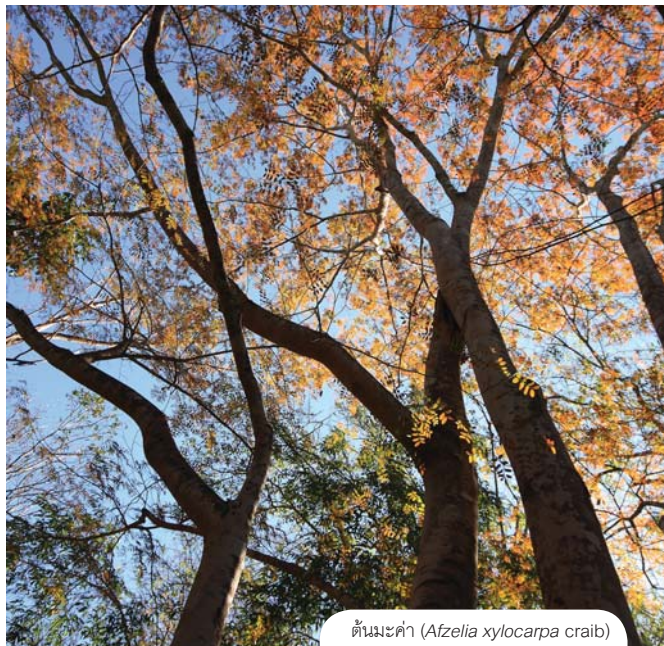
บ้านทาปาเปา (Ban Tha Pa Pao)

The bright blue sky with green forest in early cold season presents outstanding scenic view of the Northern Thailand where has always been fascinated by many people. “Ban Tha Pa Pao” is a small village which is settled among hills consisting of 215 households, it is located in Tha Pla Duk Sub-district, Mae Tha District, Lamphun Province along Chiang Mai-Lamphun high way There is a sign at the entrance shows 2.1 kilometers to the village.

This village is the resident area of indigenous people, Tai Lue - Tai Yong. They have presented a variety of prominent activities on community forest conservation based on the philosophy of Sufficiency Economy. The community becomes the demonstration village which is always visited by many people and agencies from other region of the country. Moreover, Ban Tha Pa Pao has been a popular eco-tourism village that provides the visitors with various activities such as trails for nature and eco-system study, bird/wildlife watching, agriculture demonstration farming at village, learning center and organic vegetable plots.

As regard culture, This conservation village also provides local wisdom museum of Ban Tha Pa Pao for any people who are interested in Tai Lue - Tai Yong culture pay respect to Lord Pa Pao Nang Lheaw and Lord Ton Luang at Doi Ku Biaw, Lanna cultural show, Forn-Lep (finger nail dance), Forn Hariphunchai (Hariphunchai dance), folk music show from Sa-Lo-So-Seung group. These are presented by the elder and youth of the village. The interesting thing is

ต้นที่หนอนสำหรับแก้หวัดคัดจมูก โดยนำเปลือกมาบดทำยา ต้นเปี้ยหรือต้นตะแบก ต้นด้านซ้ายที่ใช้รักษาแผลในสัตว์ ต้นพะยอม ต้นแสลงใจผลสีเหลือง ที่พ่อครูภูมิปัญญาด้านพืชสมุนไพรบอกถึงสรรพคุณว่า “ห้ามกินเกิน 3 ลูก มิฉะนั้นจะส่งผลเสียต่อร่างกาย” ต้นมะค่าใบกำลังเปลี่ยนสี ใช้ใบและลำต้นต้มน้ำลечеียดใช้สำหรับไล่แมลง รวงจี๊ดใช้ถอนพิษ หญ้าตดหมาที่สามารถขึ้นได้บนพื้นดินแข็งใช้ไล่ลมแก้จุกเสียดและลดไขมันในเส้นเลือด นอกจากนี้ ยังมีไม้ยืนต้น เช่น ประดู่ สัก เลี้ยว เต็ง รัง พลวง เหียง และตีนนก

ต้นมะค่า (*Afzelia xylocarpa craib*)

บ้านทาปาเปามีการสืบทอดองค์ความรู้เรื่องยาสมุนไพร โดยการจัดเป็นคลินิกหมอโบราณที่รวบรวมองค์ความรู้จากหมอพื้นบ้านพื้นสรรพวิทยากรรักษาตำรับล้านนาไทยให้แก่เยาวชนได้สืบทอด

ย้อนอดีต

พื้นที่แต่เดิมในแถบบ้านทาปาเปาขนัดแน่นไปด้วยป่าไม้แทนพื้นที่ป่าต้นน้ำแม่ทา ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล “ปาเปา” เป็นคำเรียกป่าเต็งรังของคนไทลื้อ-ไทยอง โดยมีแม่น้ำทาไหลผ่านหมู่บ้านแห่งนี้จึงได้ชื่อว่า “ทาปาเปา” ตามลักษณะภูมิประเทศคนในหมู่บ้านเป็นชาวไทลื้อจากเมืองสิบสองปันนาที่เข้ามาตั้งรกรากตั้งแต่รุ่นปู่ย่า คนเฒ่าคนแก่ในหมู่บ้านยังคงใช้ภาษาหลวยหรือภาษาลื้อสื่อสารกัน

ต่อมา หน่วยงานรัฐได้ออกประกาศล้มปทานป่าไม้ ด้วยความต้องการเงินทองของคนกลุ่มหนึ่ง จึงเกิดการชักลากไม้ออกจากป่าทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นแหล่งเลี้ยงชีพ อิงอาศัยและซูปเปอร์มาร์เก็ตของชุมชนทาปาปา ทั้งการตัดไม้ทำลายป่าเผาป่าถางไร่ ทำสัมปทานป่าไม้เพื่อทำรั้วรถไฟ ไม้หมอนรถไฟและตัดฟันเพื่อทำเชื้อเพลิง ถางป่าเพื่อทำไร่อ้อย ผลที่สุด ป่าไม้ลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว กลายเป็นพื้นที่แห้งแล้ง คนบ้านทาปาเปาได้รับความเดือดร้อน ประชาชนชาวบ้าน ไพบูลย์ จำหงษ์ ซึ่งปัจจุบันเป็นผู้ใหญ่บ้านทาปาเปาหนึ่งในกลุ่มแกนนำผู้ริเริ่มฟื้นคืนป่าชุมชนห้วยทรายขาวซึ่งเป็นบ้านหลังใหญ่ของมนุษยชาติจึงต้องลุกขึ้นมา

Ban Tha Pa Pao received national community forest award on outstanding national community contest 2009. The Trophy was graciously given by Her Royal Highness Princess Mahajakri Sirindhorn. Furthermore, the village also obtains ecotourism award 2008 as well as green globe award 2002.

Large forest areas of more than 13,000 rai, the community forest is also categorized into plants for general purpose such as Ma Kra Tueb Rong tree (*Ficus pubigera* Wall), teak (*Tectona grandis* L.f.), Khe Non tree (*Zolling Dongnaiensis*). The latter can relieve common cold symptom by applying its crunched bark for herbal medicine. There are more plants in the community forest, for instance Poey or Tabaek tree (*Lagerstroemia floribunda* Jack) or Tan San tree is applied for animal injury cure; Pha Yorm tree (*Shorea roxburghii* G. Don.) and Salaeng Jai tree (*Strychnos nux-vomica* Linn.) with yellow fruits are prohibited for chronic consumption over 3 fruits that lead to damage the body. The therapeutic restriction is mentioned by local scholars. For Makha tree (*Afzelia xylocarpa* (Kurz) Craib) leaves' color that is going to change, its leaves and stems are finely crunched and mixed with water for organic insecticide. Rang Jued (Babbler's Bill Leaf or *Thumbergia Laurifolia* Linn.) is applied for detoxification. Tod Ma grass (Fever vine or *Paederia linearis* Hook. F) which can grow on hard ground is applied for colic release and cholesterol reduction. Moreover, there are many tree species e.g. Pradueo tree (Burma Padauk or *Pterocarpus indicus*), teak, Seaw tree (Purple Bauhinia or *Bauhinia saccocalyx* Pierre), Teng tree (*Shorea obtusa* Wall. ex Blume), Rang tree (*Shorea* or *Shorea obtusa* Wall.), Phlung tree (*Dipterocarpus tuberculatus* Roxb.), Hieng tree (*Dipterocarpus Obtusifolius* Teijsm.ex Miq.), and Teen Nok tree *Terminalia calamansania* (Blanco) Rolfe). Ban Tha Pa Pao's knowledge on herbal medicine is chronically transferred by conventional clinic that collects a wide range of knowledge from several traditional healers. Medical healing with Lanna Thai practice is rehabilitated for dissemination to village's youths.

Back to the Past

Formerly, Ban Tha Pa Pao area was an massive tree area that is the headwater of Tha River located on Doi Khun Tarn National Park. Called by Tai Lue - Tai Yong, the word “Pa Pao” means Dry Dipterocarp Forest through where Mae Tha River passed. Therefore, this village is called “Tha Pa Pao” follow the geographical features with landform.

ไพบูลย์ จำหงษ์ ผู้ใหญ่บ้านท่าปาเปา
(Mr. Piboon Jamhong, currently village headman of Ban Tha Pa Pao)

ปลูกสร้างแนวคิดใหม่ให้คนในชุมชนเกิดความคิดอนุรักษ์ นับจากปี พ.ศ. 2537 ต่อเนื่องถึงปี พ.ศ. 2553 รวมเป็นระยะเวลา 16 ปีของการฟื้นฟูป่าชุมชน

“เริ่มด้วยการจัดเวทีประชาคม กระตุ้นให้คนในชุมชนเข้าใจถึงผลเสียหายร้ายแรงจากการทำลายป่า เราช่วยกันหาทางแก้ไข พูดคุยและทำกิจกรรมร่วมกันทุกวันพระตลอดมา เช่น จัดชุดลาดตระเวนเมื่อเกิดการบุกรุกป่า จัดตั้งคณะกรรมการดูแลรักษาป่าและเสริมกฎระเบียบการจัดการป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ใครตัดไม้ทำลายป่าจะไม่ได้รับการยอมรับจากชุมชน” จอมปราชญ์แห่งบ้านท่าปาเปากล่าวทั้งหมดนี้เพื่อให้คนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน

จากการสร้างความเข้าใจทำให้การทำงานอนุรักษ์ป่าไม่ประสบความสำเร็จและได้รับรางวัลป่าชุมชนดีเด่นจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (ปี พ.ศ. 2552) อีกทั้งเป็นสถานที่ศึกษาดูงานของชุมชนอื่นๆ ที่สนใจแนวคิดการจัดการและความเป็นชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง จนปัจจุบัน

“บวร” บ้านวัดโรงเรียน

บนเส้นทางของงานอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านท่าปาเปา

ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านท่าปาเปา เปรียบเสมือนห้องเรียนนอกตำรา มีการจัดแปลงสาธิตเกษตรกรรมแบบพอเพียง โดยมีผู้ใหญ่ไพบูลย์และทีมงานเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ เช่น การเลี้ยงไก่บนบ่อปลา การเลี้ยงกบ แปลงนาสาธิต แปลงเกษตรปลอดสาร ผักสวนครัวสำหรับการบริโภค แปลงพืชสมุนไพรสำหรับการเรียนรู้สรรพวิชาหมอโบราณ การเพาะเห็ด

“กว่าจะเป็นรูปเป็นร่างได้ขนาดนี้ เราเปิดเวทีคุยกันหลายรอบหลายหน” ผู้ใหญ่ไพบูลย์ชี้ให้เห็นถึงกระบวนการทำงาน ผู้ใหญ่ไพบูลย์และกลุ่มแกนนำ ใช้หลักการสร้างการมีส่วนร่วมและชี้ให้เห็นถึงผลดีของการร่วมแรงร่วมใจกันรักษาผืนป่า ผสานกับการใช้ชีวิตที่ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการเปิดเวทีชุมชนระดับหมู่บ้าน ขยายออกไปสู่ระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับประเทศด้วยความตระหนักรู้ว่า “หากยังไม่หยุดทำลายป่าสักวันหนึ่งผลผลิตจากป่าจะหมดไป”

“เราเน้นวิธีการใช้ประโยชน์จากป่าเพื่อให้เกิดความยั่งยืน”

Village's member is Tai Lue, an ethnic group, who migrated from Xishuangbanna in China's Yunnan province since the generations of grandpa-grand mom. At present, the elder in village still use Luai or Lue language for communication.

After that, the Government agency issued forest concession. Being greedy of money from a group of investor, timber cutting and logging started from that time. This occupation had destroyed natural resources being their work and living place of Tha Pa Pao community. Deforestation, forest burning and land clearing for agricultural area expansion, forest concession for railway fences and sleepers, wood cutting for fire wood, forest clearing for sugar cane plantation; all these activities eventually cause rapid forest area reduction and become arid area which Ban Tha Pa Pao's villagers have suffered from the consequences.

Piboon Jamhong, local scholar, is currently village headman of Ban Tha Pa Pao. He is a core staff and an initiator for Huai Sai Khao community forest rehabilitation that is a big house of mankind. He has tried to build new concept of conservation to community member, from 1994-2010. It has been 16 years since the operation of community forest rehabilitation was launched.

He started with open state for community participation to encourage community's member to understand severe damage form deforestation. The participation shared opinion to solve the problem and joint activities of community on every Buddhist holy day such as community forest ranger for investigation of forest intrusion, establishment committee of forest monitoring. Additional community's rules and regulations for forest and natural resource management were provided for instance; anybody who destroyed forest would not be accepted by community said of Tha Pa Pao's local scholar. All activities are provided for enhancing sustainable living between human and forest.

Apart from encouraging understanding of community, the challenge provides successful forest conservation task and proudly obtained outstanding community forest award from Her Royal Highness Princess Mahajakri Sirindhorn (2009) as well as being site for technical visit of other communities, who are interested in conceptual framework management and sufficiency economy community.

“Borvorn Stands for Home, Temple and School” On the Way of Forest Conservation Community of Ban Tha Pa Pao Village.

Sufficiency Economy Philosophy Learning Center of Ban

ผืนป่าบ้านทาปาเปา (Ban Tha Pa Pao Forest)

ผู้ใหญ่โพนุลย์เน้นถึงแนวคิดและเล่าต่อไปว่า ทางแกนนำได้ทำงานเชิงรณรงค์-ประชาสัมพันธ์กระแสอนุรักษ์ป่าอย่างเข้มข้น โดยใช้วิธีการพูดคุยกันในกลุ่มและทำกิจกรรมร่วมกันทุกวันพระด้วยการสร้างเครือข่าย “บวร” บ้าน วัด โรงเรียน ให้ทุกเพศวัยเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดกระบวนการทำงาน โดยพระครูวัดบ้านทาปาเปา จะนำชาวบ้านบวชป่าเป็นประจำทุกปี ครูอาจารย์คิดค้นหลักสูตรป่าชุมชนแก่เด็ก ๆ ส่วนลูกบ้านแต่ละหลังคอยเป็นหูเป็นตาสอดส่องไม่ให้ใครตัดไม้ เรียกว่า มีส่วนร่วมกันทุกภาคส่วนสังคมาจากการหาสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน คนบ้านทาปาเปาพบว่าสาเหตุเกิดจากการที่คนในชุมชนเปลี่ยนแปลงตัวเองมาใช้ปุ๋ยและสารเคมีทางการเกษตรเพื่อเพิ่มผลผลิต ทำให้สภาพแวดล้อม ดิน น้ำ ป่าเสื่อมโทรมจากสารเคมีตกค้าง เมื่อดินเสื่อม ผลผลิตจากไร่ นา ไร่คุณภาพ ขายไม่ได้ราคา เกิดปัญหาหนี้สิน ชาวบ้านจึงหันมาตัดไม้เพื่อนำไปขาย “ป่าห้วยทรายขาว แต่เดิมที่เปรียบเสมือนซูเปอร์มาร์เก็ตเกิดของชุมชนจึงเสื่อมโทรม”

ถึงตอนนี้ ผู้ใหญ่ฯ ได้เล่าต่อไปว่า “แม้แต่ลำห้วยทรายขาวที่เป็นดั่งเส้นเลือดหล่อเลี้ยงชีวิตชาวบ้านกลับแห้งขอด ช่วงเวลานั้นเราขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค ต้องซื้อแม่แต่น้ำดื่ม ประสบปัญหาภัยแล้งอย่างหนักหน่วง จนผู้คนในหมู่บ้านบางกลุ่มต้องอพยพโยกย้ายออกไปขายแรงงานในถิ่นอื่น”

เริ่มจากการพูดคุยระดมความคิดเห็นมาถึระดับปฏิบัติการชุมชนได้ออกกฎเพื่อการรักษาฟื้นฟูผืนป่า หากมีใครฝ่าฝืนจะมีการนำตัวมาพูดคุยสร้างความเข้าใจ เน้นสร้างความร่วมมือปรับเปลี่ยนจิตใจมากกว่าการลงโทษสถานหนัก แต่หากยังไม่ฟังก็จะต้องว่ากันไปตามขั้นตอน ทั้งยังมีการจัดชุดลาดตระเวนและให้คนในชุมชนช่วยกันเป็นหูเป็นตา เช่น ห้ามนำห้วยกล้วยไม้และพืชสมุนไพรบางชนิดที่หายากออกจากผืนป่า ห้ามตัดไม้ ไม่ว่าจะเป็นการรับจ้างจากคนนอกหรือนำมาใช้ส่วนตัว นอกจากนี้ ยังมีมีการ

Tha Pa Pao is like an informal classroom that provides demonstration of farming based on sufficiency economy. Knowledge is disseminated by village headman (Mr. Pi boon) and staffs such as chicken raising over catfish pond, frog raising, demonstration of paddy farming, toxic free farming, garden crops for household consumption, herb crops for learning on traditional medical doctorpractices, mushroom breeding.

“As being community forest conservation village, many forums were encouraged to exchange knowledge” the village headman mentioned to work process. “Village headman and core staffs applied concept of participatory building and indicated various advantages of collaboration for forest conservation and applying the ideology of sufficiency economy. A forum for discussion was primarily launched at village level and expanded to sub-district, district and national level with awareness of: “If deforestation is not ceased, forest products will be exhausted in the future.”

“We focuses on forest utilization for optimal sustainability” he stresses his concept and says that core staffs have been working on encouragement and public relation of intensive forest conservation by group discussion and joint implementation on every Buddhist holy day. This activities are implemented through participatory network on “Home, Temple and School”. This vital network is opened for all members to participate in work process. Led by provost of Ta Pa Pao temple, the community forest ordination is mutually performed by villagers every year. Teachers created communication forest curriculum for students. Every household pays attention to investigate forest intrusion for illegal forest cutting. The scenario constituted all stakeholders participation.

Problem findings of their community found that villagers change form conventional agriculture to modern agriculture by applying chemical fertilizer and pesticide to increase product yields. Therefore, the environment especially soil, water and forest are continuously deteriorated as well as contamination with chemical substances. Upon soil depreciation, products from farm are less quality and low price. Thereby village dept is increased. As a result, villagers change to do more illegal wood cutting. “Huai Sai Khao forest which formerly took role as a community supermarket was deteriorated.”

At this moment, village headman continues his conversation “Although Huai Sai Khao which had ever paid role as main blood vessel to serve community

กลุ่มสหกรณ์ (Cooperatives)

เขียนป้ายเชิงรณรงค์เพื่อให้ชุมชนตระหนักถึงคุณค่าของป่าชุมชน เช่น “รักต้นไม้อย่าตัด รักสัตว์อย่าฆ่า รักป่าอย่าทำลาย” “ผลจากป่าไม้จนกลายเป็นป่าหญ้า เหมือนเตรียมป่าช้าไว้คอยทำลูกหลาน” จนป่าฟื้นคืน ผืนดินดำถูกทับถมไปด้วยใบไม้ ไม้ใหญ่ให้ร่มเงาร่มเย็น และน้ำทำอุดมสมบูรณ์

กินอิ่ม นอนอุ่น ในป่าชุมชนบ้านทาป่าเปา

การทำงานเพื่อการอนุรักษ์ผืนป่าทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนทาป่าเปาอบอุ่นและเป็นสุข มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านทาป่าเปา แปรรูปผลิตผลจากป่าชุมชน ผักผลไม้ปลอดสารเคมี จัดตั้งกลุ่มสหกรณ์เลี้ยงโค แบ่งปันรายได้ให้แก่คนในชุมชน ป้องกันการออกไปขายแรงงานต่างถิ่น การทำปุ๋ยชีวภาพเผาถ่าน และนำสัมน้ำมันลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร ทำน้ำยาเอนกประสงค์ ลดรายจ่ายครัวเรือน สุขทั้งใจ สุขทั้งกาย

นอกจากนี้ ผู้ใหญ่ไพบูลย์และลูกบ้านยังเปิดบ้านทาป่าเปาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเข้ามาเรียนรู้วิถีชีวิต ความผูกพันกับธรรมชาติ เปิดบ้านแบบโฮมสเตย์เสริมรายได้ ปัจจุบัน มีบ้านที่เปิดโฮมสเตย์อยู่ 24 หลังและได้รับการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยปี พ.ศ. 2549 “ค่อยๆ คิด ค่อยๆ ทำ เมื่อก่อนเราให้คนที่มาดูงานพักที่ศาลาวัดหรือโรงเรียน เพราะเราเองก็ยังไม่กับเรื่องการทำโฮมสเตย์มากฯ จนได้มีการศึกษาดูงานเรื่องการที่บ้านให้เป็นที่พักแบบโฮมสเตย์ รองรับคนมาดูงาน สร้างความสัมพันธ์ เรียนรู้วัฒนธรรม” เราใช้สโลแกนว่า ‘กินอิ่ม นอนอุ่น หลับสบาย’ ผู้ใหญ่ไพบูลย์ก็กล่าว

จากจุดเริ่มต้น การอนุรักษ์ป่าชุมชนฟื้นคืนชีวิตจนกลายเป็นแหล่งเรียนรู้ระดับประเทศถึงการทำโฮมสเตย์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้ใหญ่ไพบูลย์ก็กล่าวว่า “เราจะไม่ให้การท่องเที่ยวเข้ามาทำให้ความสุขของคนในหมู่บ้านลดลง หรือเอาใจนักท่องเที่ยวเสียจนตัวเองไม่สะดวก หรือต้องเปลี่ยนรูปแบบการใช้ชีวิตเพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว ประเด็นที่เราต้องตระหนักถึง คือ

life, was dried up. At that time, we faced water shortage for consumption. We had even purchased drinking water. The serious drought problem has occurred migration of some villagers for working in other areas.

From brainstorming by discussion to implementation, the community issued rules for forest rehabilitation that if anybody breaks the rules, he/she will be brought to discuss on attitude changing rather than serious punishment. Unless obedience to the rules, he/she will be treated according to punishment steps.

Furthermore community forest ranger and local people are provided for looking after the forest and encouraging conservation investigation such as rare orchids or some herbs are strictly prohibited to take out of the forest. Wood cutting is not allowed no matter what for occupation or personal use.

Moreover, many cutouts for encouraging awareness of community forest worth by motto are widely provided in the village such as “Love tree do not cut it, Love animal do not kill, Love forest do not destroy”, “Deforestation... until the forest became grass land, Like preparing cemetery land for the next generations”.

Plenty Food and Comfortable Sleep in Ban Tha Pa Pao Community Forest

Working for forest conservation provides warm and happy villager life. Money saving group for subsistence production of Ban Tha Pa Pao is therefore established. Processing products of the community forest are performed. Chemical free vegetables and fruits are successfully produced. Cow husbandry cooperative is established with shared benefits to community to prevent villagers migrated to other place. They can produce bio-fertilizer produce, charcoal, and wood vinegar. Campaign of chemical substance reduction is launched. Multi purpose cleaner is prepared by themselves. These practices provide household expenditure reduction with comfortable life and happiness.

Furthermore, Eco-tourism is launched by village headman and villagers for learning way of community life and close correlation with nature. At present, there are 24 houses opened for home stay service with obtaining Certificate of Home Stay Standard 2006 that create supplementary income for those households.

Formerly, visitors who made technical visit have to stay overnight at pavilion of temple or school. Because home stay was the new activity for us. Until

โฮมสเตย์ (Home Stay)

แปลงผักสวนครัว (Garden Plot)

การใช้ชีวิตตามแนวพระราชดำริ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พื้นดินผืนป่าเพื่อคนทั้งประเทศ สิ่งที่น่าทึ่งที่พวกเราได้รับจากเรา คือ การเรียนรู้ที่จะมีชีวิตอยู่กับธรรมชาติอย่างยั่งยืน” ดังนั้นการเปิดโฮมสเตย์ หรือการท่องเที่ยวเป็นเพียงอาชีพรอง ค่อยเป็นค่อยไป ไม่โลภ ผู้ใหญ่ไพบูลย์กล่าว

การทำงานทุกอย่างล้วนแล้วแต่ต้องฝ่าฟันอุปสรรคนานัปการ หากจะย้อนถามว่าผืนป่าชุมชนห้วยทรายบ้านทาปาเปาพลิกกลับมา มีชีวิตอีกครั้งได้อย่างไร คำตอบเดียวที่ทุกคนในชุมชนต่างรู้ดีและพร้อมจะตอบเป็นเสียงเดียวกัน เกิดจากการร่วมแรงใจตระหนักถึง ชูปเปอร์มาร์เก็ตชุมชนที่หากไม่ดูแลรักษาจะถูกผลาญทำลาย จนหมดไปด้วยกลไกของ “บวร” สร้างการมีส่วนร่วมผลานเครือข่าย ความร่วมมือจากหน่วยงาน ทั้งจากรัฐและเอกชนในทุกระดับ กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นกลไกหลักที่นำมาใช้แก้ไขปัญหา ทั้งปัญหา หนี้สิน สร้างน้ำใจเอื้อเฟื้อ ทุกคนล้วนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ทั้งกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม เกิดความภาคภูมิใจ และสร้าง ภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็งให้กับครอบครัว

สิ่งสุดท้ายที่ผู้ใหญ่ไพบูลย์ ปราชญ์บ้านทาปาเปา กล่าวแทน ลูกบ้านทุกคน คือ หลักการทำงานเพื่อผลสำเร็จของ ‘พ่อหลวง’ ที่ชาวบ้านได้ยึดถือพระบรมราโชวาทมาศึกษา สร้างความเข้าใจ และนำมาใช้ในการทำงานในชุมชนมาอย่างต่อเนื่องว่า “ถ้าจะทำงาน อย่างหยิบยกเอาความขาดแคลนมาเป็นข้ออ้าง จงทำงานท่ามกลาง ความขาดแคลนด้วยความถูกต้องและซื่อสัตย์” คนบ้านทาปาเปา จึงได้รับการยอมรับมาจนทุกวันนี้

สนใจงานท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านทาปาเปา ติดต่อ สอบถาม ข้อมูลการท่องเที่ยวได้ที่ ผู้ใหญ่บ้านไพบูลย์ จำหงษ์ โทรศัพท์ 0-5300-6222, 08-9265-2714

ชาวบ้านบ้านทาปาเปา (villager of Ban Tha Pa Pao)

we learnt about doing home stay, we could support visitors for making relationship and culture learning. We have slogan, that is “Plenty food- warm stay-sleep well”.

From starting point of community forest conservation and rehabilitation, the practice causes Ban Tha Pa Pao to be national learning place for Eco-tourism-based home stay services. We would not allow tourism to beget village happiness reduction or tourists overabundance service rather than villagers’ convenience or life pattern changes for responding tourists’ demand. The substantial point that we have to realize is sufficiency economy philosophy initiated by His Majesty the King and rehabilitate forest area for the people. Only one thing that tourists obtained from us is sustainable living with nature. “So, home stay or tourist service is only secondary occupation, which is carefully and gradually done without greed.” saying village header.

All works have to face several obstacles. If anybody questions to the villager that how community forest of Huai Sai village, Ban Tha Pa Pao would be recovered. The only one answer from villagers is presumably from community participation and awareness of community’s supermarket. Unless our preservation, it will definitely be destroyed.

Community participation with mechanism of Borvorn associated with network on cooperation, from public and private agencies is the key factor to solve the problems including households’ dept, willing to help each other, everyone feel a part of community in terms of economic and social aspects. which make them proud and created immunity to their family.

Final word of village headman said on behalf of villagers is the principle for success of “Phor Luang” (the King), “If working, do not mention to scarcity. Do work amongst it with justice and loyalty.” So far people of Ban Tha Pa Pao have been accepted.

For more information, If you are interested in eco-tourism of Ban Tha Pa Pao, please contact with Mr. Piboon Jamhong Village headman, Tel. 0-5300-6222, 08-9265-2714.

วิถีชุมชน ภายหลังเหตุการณ์สึนามิ Community Way after Tsunami Disaster

“การไปช่วยเหลือประชาชนนั้น ต้องรู้จักประชาชน ต้องรู้ว่าประชาชนต้องการอะไร ต้องอาศัยความรู้ในการช่วยเหลือ”

พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่อง “การมีส่วนร่วม”

“To help the people, we need to know the people and know what they want. We must apply our knowledge to help them”

His Majesty's Royal Speech on “Public Participation”

กองบรรณาธิการ / Editors

บ้าน 80 กว่าหลังเรียงรายเป็นระเบียบสุดแนวถนน ทิวมะพร้าวสลัป่าชายหาดบริเวณแหลมปะการังกว้างสุดลูกหูลูกตาบ้านพักถาวรบ้านบางชยะ เป็นส่วนหนึ่งในโครงการทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ที่ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานเอกชนอีกหลายองค์กร น้อมนำแนวคิดตามพระราชดำรัสข้างต้นเข้ามาฟื้นฟูเยียวยาร่วมคิดร่วมทำกับชาวบ้าน

ทีมงานนัดพบผู้ใหญ่บ้านบางชยะ คุณ จำรัส หลีเจีย นักปกครองหนุ่มผู้เป็นแกนนำลูกบ้านพลิกฟื้นชีวิตหลังสึนามิถล่มเมื่อ 5 ปีที่แล้ว

ชื่อบ้านบางชยะนี้มีที่มาจากช่วงฤดูมรสุมตั้งแต่เดือนมิถุนายนและกันยายน กระแสน้ำในทะเลอันดามันจะพัดพาขยะจากแหล่งต่างๆ เข้ามายังฝั่งบริเวณปากคลองแห่งนี้ “ขยะจะลอยเข้ามาเป็นสายยาว” นำผู้ใหญ่เริ่มเล่าพร้อมกับสีหน้าและแววตาเปี่ยมไปด้วยรอยยิ้มอย่างคนอารมณ์ดี ผู้เฒ่าผู้แก่แต่โบราณจึงเรียกบริเวณปากคลองแห่งนี้ว่า ‘บางชยะ’

บริเวณบ้านบางชยะมีลักษณะเป็นแหลมยื่นออกไปในทะเล น้ำผู้ใหญ่บอกว่าไม่มีใครคาดคิดว่าจะเกิดเหตุการณ์โศกสลดดังเช่นเมื่อ 5 ปีที่ผ่านมา คลื่นสึนามิม้วนเข้าหาฝั่งบ้านบางชยะ 4 ระลอก รัศมีความยาวคลื่น 3 กิโลเมตร สูงไม่ต่ำกว่า 5 เมตร ความรุนแรงในครั้งนั้นทำให้บ้านบางชยะหมู่ 2 มีผู้เสียชีวิตรวม 81 คน

“หลายหน่วยงานได้เข้ามาให้ความช่วยเหลือ โดยเฉพาะสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์โดยเน้นไปที่การพัฒนาให้ชุมชนเข้มแข็งและพึ่งตนเองเป็นลำดับแรก” นำผู้ใหญ่กล่าวต่อไปว่า “ได้ริเริ่มจัดทำร้านค้าชุมชน พัฒนาฝีมือแรงงาน พลิกฟื้นสวนเกษตร

Over 80 houses are well organized scattered along the end of street. Coconut groves alternate with the beach forests surroundings wide stretch endless Laem Pakarang. The permanent residence of Bang Khaya is one of the crown property projects in collaborated with local administration and many private organizations induce the concept of the above Royal Speech to healing and restoring mutually with the villagers.

Editorial team has an appointment with Khun Jamrus Leejeh, Bang Khaya village headman who is a young leader being led his villagers to turn their lives after the tsunami collapsed five years ago.

The name of Ban Bang Khaya has its origin. During monsoon season since June and September, tides in the Andaman Sea will blow garbage from various sources to the coastline at the entrance of this canal. “Junk would float in a long line” village headman began to tell the story with smile face and eyes in a delightful mood. So, the grand old man called this entrance of canal “Bang Khaya”.

Surrounding Ban Bang Khaya looks as a sharp cape stretched into the sea. Village headman said that no one thought of that grief event occurred as five years ago. Four tsunami waves rolled toward Ban Bang Khaya about 3 kilometers of radius with height of not

ผสมผสาน ฝึกวิชาชีพการโรงแรม นวดแผนโบราณ และมีการศึกษาดูงานเรื่องการทำให้โฮมสเตย์และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทางด้านเงินทุนได้จัดตั้งกองทุนประมงชายฝั่งปล่อยเงินกู้ให้สมาชิกเข้ามากู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพ สิ่งที่ต้องเฝ้าระวัง คือ การฟื้นคืนวิถีชีวิตความเป็นอยู่และจัดระบบความปลอดภัยในทรัพย์สิน

นอกจากทางด้านกายภาพและการฝึกอาชีพแล้วประเด็นทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยังเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ชุมชนบางชยะให้ความตระหนัก โดยการสร้างองค์ความรู้ให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาพื้นที่สาธารณะร่วมกัน เสริมศักยภาพทางด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อป้องกันพิบัติภัยทั้งภัยแล้งและคลื่นยักษ์ สิ่งที่เป็นรูปธรรมเด่นชัด คือ มีการปลูกป่าชายเลน ป่าชายหาดและมะพร้าวน้ำหอมซึ่งเป็นทั้งแนวป้องกันคลื่นและเป็นทั้งพืชเศรษฐกิจ ทำได้ดีที่สุด “เราได้รับรางวัลชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงระดับประเทศ” นำผู้ใหญ่กล่าวแทนลูกบ้านทุกคนด้วยความภาคภูมิใจ

รางวัลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงใช้ตัวชี้วัดในเรื่องการพึ่งพาตนเอง สาธารณสุขและความปลอดภัย ซึ่งการทำประมงชายฝั่งที่บ้านบางชยะหมู่ 2 ได้ร่วมกันฟื้นฟูผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่นการวางลอบปูหรือการทำพืชสวนเศรษฐกิจ เช่น มะพร้าว น้ำหอม แซมกับพืชผักที่ใช้ในครัวเรือน “มีการประเมินผลในเรื่องที่อยู่อาศัย สาธารณสุข วิชาชีพ เพื่อร่วมกันคิดหาแนวทางการพัฒนาซึ่งเราได้จัดตั้งกลุ่มทำผ้าบาติก ผ้าพันคอ สร้างอาชีพช่วงฤดูการท่องเที่ยว เช่น การขับแท็กซี่ และนวดแผนไทยแก่นักท่องเที่ยว” นำผู้ใหญ่กล่าว

นำผู้ใหญ่อธิบายได้อย่างเต็มปากเต็มคำว่า ถึงวันนี้การท่องเที่ยวฟื้นคืนเพราะทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอุดมสมบูรณ์ ดังเดิม นั่นเพราะแรงใจพลิกฟื้นชุมชนให้เข้มแข็งของลูกบ้านทุกคน

สถิติสภาหรือที่เพื่อนบ้านเรียกเขาว่า โกต้า เป็นอีกหนึ่งคนในทีมงานของนำผู้ใหญ่ เขาเป็นพรานปลาหมึกอย่างหาตัวจับยาก

คุณ จักรัส หลีเจ็ย (Mr. Jamrus Leejeh)

less than 5 meters. The violence at that time led Moo 2 of Ban Bang Khaya have a total 81 of dead people.

“Many organizations came to help especially the Crown Property Bureau by focusing on developing a strong and self-reliance community.” Next, village headman told that there were Initiatives on community stores, skill development, integrated farming system, hotel vocational education and training, traditional massage, knowledge of home stay practice and eco-tourism. The fishery fund has also been established to give members a loan for earning their living. The continuity was to recovery a way of life and to manage a property security system.

In addition to the physical and professional training, natural resources and environmental issue is another aspect being recognized by Bang Khaya community through knowledge building to the villagers in order to participate in maintenance of the public areas, environmental reinforcement to prevent disaster from drought and tidal wave. The apparently concrete evident is to grow mangrove forests, beach forests and coconuts which become a wave protection dike and economic crops. Finally, “We won a national award for sufficient economic community,” village headman said with dignity on behalf of all the villagers.

The sufficient economic community award applied the indicator of self-sufficient economy, public health and safety which the coastal fishery at Bang Khaya Moo 2 has jointly restored through local wisdom, for example, placing a crab trap or growing economic crops, such as coconut intercropping with backyard garden. “There was an evaluation on residence, public health, professional vocation to share ideas for development, which we formed the fabric groups of batik, scarf and settled jobs during travelling season such as taxi drivers and Thai massage to tourists” village headman said.

The village headman fully explained that until now tourism has revitalized according to plenty of natural resources and environment. That is all the villager’s inspiration to recover to a strong community.

Mr.Sati Saraek who his neighbors called Kota is one of the village headman team. He is a great fisherman. He told our team that “Sea is recovering. Although living today is different from before the disaster but the environment has begun to recover” He told that he can see sharks, dolphins, clown fish, algae, sea cucumbers, squids, sea turtles, or even dugong including young coral reefs stretched more along coastal at Laem Pakarang.

เขาได้เล่าให้ทีมงานฟังว่า “ห้องทะเลกำลังฟื้นตัว การทำมาหากิน ทุกวันนี้แม้จะแตกต่างจากก่อนเกิดเหตุ แต่สิ่งแวดล้อมเริ่มจะฟื้นตัว” เขาบอกว่า พบเห็นทั้งปลาฉลาม ปลาโลมา ปลาการ์ตูน ปลาหมึก สาหร่าย ปลิงทะเล เต่าทะเล หรือแม้แต่ปลาพะยูน รวมถึงแนวปะการังอ่อนที่เริ่มมีมากขึ้นบริเวณชายฝั่งแหลมปะการัง นอกจากนี้ โโกต้าเล่าว่า ยังมีทากทะเล (บักทรายหรือสายสะดือทะเลในภาษาท้องถิ่น) ให้เห็น สัตว์จำพวกนี้ดีต่อระบบนิเวศ เนื่องจากเป็นอาหาร แก่สัตว์อื่น จากการพบเห็นสัตว์ทะเลเหล่านี้ทำให้เขาเชื่อว่า ระบบนิเวศ กำลังฟื้นคืนโดยตัวของมันเอง

พ่อเฒ่าโอะ นาวารักษ์ เป็นหนึ่งในกลุ่มชาวมอแกนกว่า 30 ครอบครัว ที่ย้ายจากแหลมปะการังเข้ามาอยู่อาศัยในหมู่บ้านบางขะ “ชาวมอแกนมีพ่อคนเดียว เราทุกคนรักในหลวงและอยากเห็นพระองค์ทรงมีพระชนมายุยิ่งยืนนาน” พ่อเฒ่ากล่าวไว้ในหนังสือ 5 ปี สึนามิ “บ้านที่พ่อสร้าง บนเส้นทางที่ยั่งยืน”

ชาวมอแกนกลุ่มพ่อเฒ่าโอะมากกว่า 30 ครอบครัวอพยพจากแหลมปะการังมาอยู่ที่บ้านบางขะ ในปี พ.ศ. 2548 หลังเหตุการณ์สึนามิถล่ม จนปัจจุบัน เฒ่าทะเลชาวมอแกนคนนี้เป็นหนึ่งในผู้ร่วมพลิกฟื้นบ้านบางขะให้กลับมามีชีวิตที่เข้มแข็ง พ่อเฒ่าได้กล่าวถึงการดำรงชีวิตของกลุ่มชาวมอแกนว่า “เรารักษาระบบนิเวศ รักษาแนวปะการังและเก็บขยะชายหาดเน้นการทำประมงที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น เลิกใช้ยาเบื่อปลา” หลังจากย้ายเข้ามาอยู่ที่บ้านบางขะ ชาวมอแกนกลุ่มพ่อเฒ่ามีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น “ชาวมอแกนทุกคนมีความปิติยินดีในหลวงเหมือนพ่อของเรา ท่านไม่ยากเห็นประชาชนลำบากและทุกคนปลาบปลื้มที่ได้ย้ายเข้ามาอยู่ในบ้านของพ่อ ลูกจะอยู่ที่ไหนจนกว่าชีวิตจะหาไม่” พ่อเฒ่าโอะแสดงความรู้สึกถึงแนวคิดและการทำงานหนักของในหลวง พ่อของคนไทยทุกเผ่าพันธุ์

“ชาวบ้านมีการรวมกลุ่มที่เหนียวแน่น” นำผู้ใหญ่กล่าวเสริม “จะมีการประชุมลูกบ้านกันทุกวันที่ 5 ของเดือนเพื่อนำเสนอและหาทางแก้ไขปัญหาภายในชุมชนร่วมกัน” ผลที่สุด ชาวบ้านทุกคน

สติ สาแรก (Mr.Sati Saraek)

Kota said that there are also sea slugs (called Bugra or Sai Sadeu Tale in the local language). These species are good to ecosystem because they are food for other animals. As seen these marine animals, he believed that the ecosystem has been restoring by itself.

The old man Ooh Navarak is one of over 30 Moken families who moved from Laem Pakarang to live in Ban Khaya village. “Moken have the same father. We all love the King and wish His Majesty longevity,” said the old man in the book of five year Tsunami, “Father Home on a Sustainable Way”

Over 30 Moken families of the old man Ooh group have transferred from Cape Coral to Ban Bang Khaya since 2005. After the tsunami collapsed until now, this Moken old man is one of the participants who has strengthened Ban Bang Khaya. The old man mentioned about Moken's war of life that “We maintain the ecosystem, conserve coral reefs and collect garbage from the beaches, emphasize on the environmental friendly fishing methods, such as do not poison fish.” After transferring into Ban Bang Khaya, Moken group has got better life. “Every Moken is delightful. Our King is like our father. The King doesn't want to see his people to be in difficulty. I and everyone feel gratified to move into the father's home. I will be here until no soul.” The old man Ooh expressed his ideas on the ideas and all the hard works of the King, the Father of all Thai ethnic groups.

พ่อเฒ่าโอะ นาวารักษ์ (Mr.Ooh Navarak)

รองนายก อบต. ชาตรี หลีเจีย
(Deputy Chief Executive of the SAO, Mr.Chatri Leejeeh)

มีความรู้ เชี่ยวชาญ และพร้อมในเรื่องการรับมือภัยพิบัติ “เช่น เมื่อเกิดเหตุการณ์ผิดปกติ เช่น น้ำล้นหรือขึ้นผิดปกติ ชาวบ้านจะเตรียมตัวและป่าวร้องให้อพยพไปอยู่บนที่สูง ไม่ใช่หวาดระแวง แต่เป็นเรื่องการระมัดระวัง” นอกจากนี้ ชาวบ้านยังได้จัดชุดเฝ้าระวังร่วมกับหน่วยป้องกันภัยของกองทัพเรือ พวกเขาตกลงกันว่า หากเกิดเหตุผิดปกติแต่สัญญาณเตือนภัยไม่ทำงาน ให้ฟังเสียงปืนซึ่งน้ำผู้ใหญ่จะเป็นคนยิงช้อนกัน 3 นัด นอกจากนี้ยังมีการจัดชุดเฝ้าระวังฝ่ายพยาบาลประชาสัมพันธ์เสบียงและหน่วยอพยพ ซึ่งทุกส่วนจะทำหน้าที่ของตนพร้อมกันเพื่อช่วยเหลือลูกบ้าน

“เราทุกคนพร้อมจะช่วยเหลือซึ่งกันและกันในยามฉุกเฉิน มีการทำงานเชิงป้องกันในเรื่องการให้ความรู้และข้อมูลทางด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งการดูแลและเก็บขยะภายในชุมชน การจัดตั้งกลุ่มเยาวชนรักษ์บางชายะทำกิจกรรมร่วมกับผู้ใหญ่ ทั้งการเรียนรู้เรื่องการปลูกป่า รักษาทะเล รณรงค์เรื่องการรักษาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้บ้านของพ่อเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ตั้งแนวคิดของพระองค์ท่าน”

น้ำผู้ใหญ่อคาดหวังว่า เด็กและเยาวชนบางชายะจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่รักและดูแลท้องถิ่น ทั้งหมด ทั้งหมดนี้ ‘บ้านที่พ่อสร้าง’ คือ จุดหลอมรวมจิตใจที่คนบางชายะทุกคนต่างเชื่อมั่นและภาคภูมิใจ องค์การบริหารส่วนตำบลคึกคักเป็นอีกหนึ่งหน่วยงานหนึ่งที่รับสนองนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมแบบพึ่งพาตนเอง รองนายก อบต. ชาตรี หลีเจีย กล่าวถึงหลักการเบื้องต้นว่า ทางหน่วยงานเน้นการดูแลและจัดระบบทางด้านสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับความเข้มแข็งของชุมชนและการจัดระเบียบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ท่านรองฯ กล่าวต่อไปว่า “ในส่วนของ การป้องกันภัยพิบัติ เรามีการซักซ้อมเพื่อรับมือภัยพิบัติเต็มรูปแบบ ทั้งการป้องกันและเฝ้าระวังชายฝั่ง ประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อมเราเน้นการให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วม ด้วยการจัดตั้งกลุ่มท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่วนเอกชนที่เข้ามาลงทุนในพื้นที่จะต้องเสนอแผนการทำงานด้านสิ่งแวดล้อม เรื่องที่ง่ายที่สุด เช่น มาตรการกำจัดขยะ กระจบอง พลาสติก และเศษขวน”

คลื่นยักษ์สึนามิทำให้เกิดการกัดเซาะชายฝั่ง ระบบการ

“The villagers have closely integration.” the village headman said. “There will be a meeting of the villagers on the 5th of every month to propose and approach solutions within the community.” Consequently, all the villagers will gain knowledge and expertise together and ready to handle disasters, “such as when unusual events occur like unusual low and high tide, villagers will get ready to evacuate to upland. They aren’t suspicious, but caution.” In addition, villagers have arranged a surveillance unit with a defense troop unit of the Royal Thai Navy. They agreed that If there is something wrong, but alarm does not work, they will listen to the three gunshots from the village headman. Moreover, there are surveillance unit, health care unit, information unit, provision unit and evacuation unit, which every unit will act as a team to help the villagers.

“We all are ready to help each other in emergency time. There is a preventive work in providing the environmental education and information by managing and collecting garbage within the community, establishing the Youth Conservation Group of Bang Khaya to participate with the elders on reforestation, ให้ฟังเสียงปืนซึ่งน้ำผู้ใหญ่จะเป็นคนยิงช้อนกัน 3 นัด นอกจากนี้ยังมีการจัดชุดเฝ้าระวังฝ่ายพยาบาลประชาสัมพันธ์เสบียงและหน่วยอพยพ ซึ่งทุกส่วนจะทำหน้าที่ของตนพร้อมกันเพื่อช่วยเหลือลูกบ้าน”

The village headman expected that children and young people would grow to be the adults who love and mind of their locality. ‘Father’s Home’ becomes the soul integration which all Bang Khaya people feel confidence and pride.

Khuk Khak Subdistrict Administrative Organization (SAO) is one of the organizations who support on the self-reliant environmental policy and planning. Chatri Leejia, Deputy Chief Executive of the SAO said that on

อาคารหลบภัยสึนามิ (Building shelter)

ทะเลอันดามัน (Andaman Sea)

หมุนเวียนของกระแสน้ำเปลี่ยนแปลงและมีการทับถมของชั้นดินตะกอน โดยเฉพาะบริเวณแหลมปะการัง ทาง อบต. คีตกักร่วมกับชาวตำบลคีตกักเริ่มปลูกป่าชายเลนและแนวสน ป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งมาตลอดระยะเวลา 5 ปี “การปลูกสนทะเลจะต้องเว้นระยะห่างและปลูกในพื้นที่ดินร่วนและจำเป็นต้องมีการศึกษาเรื่องการไหลเวียนของน้ำด้วย” รองนายกฯ ให้ความรู้

นอกจากนี้ ตำบลคีตกักยังเป็นเขตการท่องเที่ยวที่สำคัญได้มีการกำหนดข้อตกลงร่วมกัน เช่น บริการเรือสปีดโบ๊ตจะอยู่ห่างฝั่งและหยุดบริการช่วงเดือนกันยายน-ตุลาคม เพื่อให้เรือประมงพื้นบ้านได้ออกทำมาหากิน ท่านรองฯ กล่าวต่อไปว่า ทุกวันนี้กุ้งและปลาลดจำนวนลงมากและมีการแตกตัวของแพลงค์ตอนสีน้ำตาลตามสภาพความเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิโลก รวมถึงเทคโนโลยีประมงที่จับสัตว์น้ำคราวละมากๆ ล้วนแต่มีผลกระทบต่อเชิงนิเวศทั้งหมดแนวทางการพัฒนาของตำบลคีตกักไม่เน้นให้เติบโตเฉพาะด้านการท่องเที่ยว อย่างเช่น ป่าตองหรือพัทยา “เราต้องการความสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ” “ภัยพิบัติสึนามิทำให้ตำบลคีตกักได้รับการฟื้นฟูอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะบริเวณเขาหลัก-ลำรู่แหล่งท่องเที่ยวที่หลายคนต่างรู้จัก มีการกำหนดเป็นข้อตกลงว่าเอกชนสามารถสร้างโรงแรมได้ไม่เกิน 80 ห้อง มีการควบคุมเรื่องการทำอุตสาหกรรมที่อนุญาตให้ทำได้เฉพาะการผลิตน้ำแข็ง สำหรับการทำการเกษตรกรรม กำหนดไม่ให้มีการทำฟาร์มในพื้นที่ เพื่อป้องกันพื้นที่ป่าบกและเน้นแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม การสร้างอาคารถาวรจะต้องถอยร่นจากระดับน้ำทะเลขึ้นสูงสุด 30 เมตร และมีมาตรการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติทั้งป่าบกและแนวป่าชายเลนต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรม”

“สึนามิก่อให้เกิดโอกาสทางด้านธุรกิจ เกิดการกว้านซื้อที่ดินขึ้นขนานใหญ่ภายในตำบลคีตกัก ซึ่งทางหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพยายามทำงานเพื่อขยายแนวร่วมทางด้าน

basic principle, the office focuses on supervising and managing the environmental systems along with strengthening the community and organizing environmentally friendly tourism to meet the sufficiency economy philosophy.

The Deputy Chief Executive depicted that “In terms of disaster prevention, we have a rehearsal for a full disaster response both prevention and coastal surveillance. Concerning the environmental issues, we focus on local people’s participation by launching an eco-tourism group. The private sectors being invested in the areas must present a work plan on environment. The simplest task is a waste disposal measure such as garbage, can, plastic and seine scarp.”

Tsunami waves affected to coastal erosion, change in the current system of tides and deposition of soil sediment especially in the Cape Coral. Khuk Khak SAO in collaboration with Khuk Khak Subdistrict villagers has commenced to plant a mangrove forest and pine belt to prevent coastal erosion for over five years. “Sea pine plantation will be spaced and planted in the ground soil and need a study of the water flow.” Deputy Chief Executive educated.

In addition, this Khuk Khak Subdistrict is an important tourist area being set up the agreement, such as the speed boat service will be far away from the coastline and suspend the service during September-October for local fishing boats to make a living. The Deputy Chief Executive told that nowadays shrimp and fish have decreased a lot and there is a breakdown of brown plankton due to the global temperature change and fishing technology that enable to catch a lot of fish. These have inclusively impacted on ecology. The development approach of Khuk Khak Subdistrict doesn’t focus on the growth of tourism as Patong or Pattaya. “We want the completeness of the environment and natural resources.”

“The tsunami disaster step up Khuk Khak Subdistrict to recovery quickly both on environment and economy especially in Khao Lak – Lamru, that is well - known to many tourists. There is an agreement defined that the private sector can construct no more than 80 hotel rooms and there is a control on the industry that allowed only the ice production. For agriculture, it is determined not to be farming in the area in order to protect forest area and focus on eco-tourism to conserve the environment. The new permanent building will be retracted from the sea tide by up to 30 meters and there are visible measures to revitalize

แหลมปะการัง (Laem Pakarang)

บ้านพักถาวรบ้านบางขะยะ (Bang Khaya villagers)

สิ่งแวดล้อม” ท่านรองฯ กล่าว นับเป็นอีกมาตรการสร้างสรรค์ เพื่อฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ อบต.คึกคัก หน่วยงานท้องถิ่นแห่งนี้ที่เดินอยู่บนหนทางพึ่งพาตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

น้ำทะเลจากแหลมปะการังจรดเขาหลัก-ลำรู่ สะท้อนประกายสีมรกตตัดกับแผ่นฟ้า นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติกลับมาเยือนฝั่งทะเลทางด้านตะวันตกแห่งนี้อีกครั้งด้วยความหลงใหล เศษซากปะการังชายฝั่งและหินก้อนใหญ่บริเวณแหลมปะการังยังย้ำเตือนถึงความทรงจำเมื่อ 5 ปีที่แล้ว ซึ่งชาวบ้านเชื่อว่า หินเหล่านั้นมาพร้อมกับสึนามิ ถัดไปเป็นหอคอยเตือนภัยและหอหลบภัยสึนามิ “ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น เราจะอยู่ที่บ้านของพ่อไปจนวันตาย” ชาวบ้านบางขะยะหมู่ 2 ทุกคน คิดเช่นนั้น

natural resources both land forests and mangrove forest.”
“The tsunami has built up business opportunities. The land in Khuk Khak Subdistrict has been greatly bought up which the local administrative organization are trying to work to expand the environmental network.”
The Deputy Chief Executive said it is another initiative measures to revitalize the natural resources and environment of Khuk Khak SAO, the local authority that follows on a self-sufficient destination of sufficiency economy philosophy. Sea stretched from Leam Pakarang to Khao Lak – Lamru reflects the sparkling emerald across the sky. Both Thai and foreigner tourists revisit this west coast with passion once again. Coral debris and large rocks surrounding Leam Pakarang also remind our memories of five years ago. The villagers believe that those rocks come along with the tsunami. Next is the warning tower and tsunami refuge tower. “No matter what happen! We will stay at this home until we passed away” This is what All Bang Khaya Moo 2 villagers think.

วิถีชุมชนคนรักป่ากุดจับ

COMMUNAL LIVING OF KUT CHAP COMMUNITY FOREST SUPPORT GROUP

กองบรรณาธิการ / Editors

ภาพเขียนสีถ้ำสิงห์ (wall paintings in Tham Sing cave)

“...ป่าบ้านฉันมีมนต์เสน่ห์เกินกว่าที่เคยคาดคิดมีคุณค่าเกินกอนันต์เกินจะบรรยาย ฉันจะเล่าให้คุณคุณฟังอีกครั้งผ่านบทความนี้ และหากมีเวลาอยากให้คุณไปเยี่ยมเรา พวกเราชาวอาสาสมัครชุมชนผู้รักป่าตื่นเต้นดีใจที่กรมป่าไม้ให้ความสำคัญกับป่าบ้านเรา ซึ่งเป็นแหล่งอาหาร แหล่งไม้ใช้สอย ไม้ฟืน และเป็นแหล่งซับน้ำที่สำคัญ เป็นแหล่งที่พวกเราใช้ท่องเที่ยวทางนิเวศวัฒนธรรมที่สื่อชื่อ “แหล่งท่องเที่ยวถ้ำสิงห์” แหล่งอารยธรรมอายุมากกว่า 1,000 ปี คุณหนูพิน คานทอง ประธานเครือข่ายสตรีอำเภอกุดจับกล่าวไว้...”

“บ้านกุดจับ” คือ ชื่อหมู่บ้านแห่งหนึ่งที่อุดมไปด้วยต้นกระจับ (ชื่อพืชชนิดหนึ่ง) รอบหนองน้ำ จึงเป็นที่มาของชื่ออำเภอกุดจับ ลักษณะของพื้นที่อำเภอกุดจับนี้เป็นพื้นที่ราบลุ่มสลับกับเนินสูง มีลำห้วยธรรมชาติหลายแห่ง สภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย ตั้งอยู่ในเขตชลประทานอ่างเก็บน้ำห้วยหลวง และอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติภูพานน้อย ป่ากุดจับซึ่งเป็นป่าเต็งรังและป่าเบญจพรรณมีเนื้อที่ประมาณ 143,692 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่อำเภอกุดจับ อำเภอหนองบัวซอ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี และอำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู มีชุมชนมากกว่า 10 ตำบลที่ได้พึ่งพาอาหารและยาจากป่ากุดจับแห่งนี้และยังมีความสำคัญของการเป็นแหล่งต้นน้ำห้วยหลวง หล่อเลี้ยงชาวอุดรธานีมาอย่างช้านาน นอกจากความผูกพันที่อาศัยอยู่กับป่าแล้ว วิถีชีวิตแห่งการพึ่งพาป่าของชาวบ้านล้วนได้อาศัยป่ากุดจับแห่งนี้เพื่อการดำรงชีวิตตลอดมา

จุดเริ่มต้นชุมชนอนุรักษ์ป่า...

“ทำอย่างไรดีกับป่าของเรา กับอาหารของเรา และวิถีชีวิตที่ผูกพันกับป่า จะรักษาอย่างไรให้มีป่าเหลือไว้ ให้ลูกหลานได้เห็น ได้กิน ได้ใช้สอย ไม้ฟืนป่าก็หมด อาหารก็หมด”

ลุงคำ ทิตะพันธ์ ผู้นำชุมชน ได้บอกเล่าให้เราฟังถึงความคิดริเริ่มแรกที่เกิดขึ้นจากการร่วมมือร่วมใจระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐ เริ่มต้นจากการที่มินายทุนเข้ามาตัดไม้ ชักลาก ไม้ออกจากป่าทุกวัน จนมองเห็นได้ว่าป่าไม้บ้านเราเริ่มถูกตัดจนเป็นภูเขาหัวโล้นแล้ว จึงได้ปรึกษาหารือกันถึงปัญหาที่กำลังจะเกิดขึ้นว่าทำอย่างไรจะคงสภาพป่าไว้ให้ลูกหลาน กลุ่มชาวบ้านจึงได้เข้าไป

“Our home forest is more attractive than expected, more infinite value than portrayed. I will tell you through this article again and If you have time, we wish you to visit us. We, volunteers of Community Forest Support Group are excited and glad after the Royal Forest Department has focused on forest in our dwelling where it is sources of food, utility wood and firewood and a source of natural seeping water. We also use the forest as sources of renowned eco-cultural tourism namely “Tham Sing Tourist Attractions”, which is over 1,000 years of ancient civilization place. Khun Nupin Khanthong, President of Kut Chap Women Network, said that.....”

“Ban Kut Chap” is a village’s name where is rich with chestnut trees. (Ton Kra Jap , type of aquatic plants) growth around the pond. This is the origin of the Kut Chap name. The Kut Chap geography is characterized by low land alternating with hills, many small natural creeks and sandy loam soil. It is located in Huai Luang Reservoir in Phu Phan Noi National Reserve Forest. Forest of Kut Chap comprises of approximately 143,692 rai of Deciduous Dipterocarp Forest and Mixed Deciduous Forest, covering an area of Kut Chap District, Nong Wua So District, Ban Phue, Udon Thani Province and Muang Nong Bua Lamphu District, Nong Bua Lamphu Province. There are more than 10 communities being depended on food and medicine from this Kut Chap Forest. In addition, it is an important source of Huai Luang head watershed that is long and continuously supported nourish Udon Thani residents. Apart from their lives associated to forest, the villager livings are depended upon this Kut Chap forest forever.

ปรึกษาท่านนายอำเภอขจร หลิมวานิช ว่าจะทำอย่างไรดีให้ป่าไม้เหลือไว้และกลับมาอุดมสมบูรณ์ ชาวบ้านในชุมชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ฟื้นฟูรักษาป่าเทือกเขาภูพานน้อยที่ถูกทำลายลงทุกวันได้อย่างไร ท่านนายอำเภอขจรฯ ได้ให้คำแนะนำให้จัดหาสมาชิกร่วมกันจัดตั้งกลุ่มอาสาและรักษาป่าเทือกเขาภูพานน้อย-ถ้ำสิงห์ ขึ้น ซึ่งชาวบ้านได้รณรงค์โดยเริ่มจากสมาชิกจำนวนเพียงแค่ 10 คน และต่อมาได้มีสมาชิกกลุ่มเพิ่มเป็น 40 คน โดยมีหน่วยงานของรัฐอันได้แก่ สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 6 อุดรธานีของกรมป่าไม้ เข้ามาจัดการฝึกอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกกลุ่มอาสาสมัครรักษาป่าและป้องกันไฟป่าภูพานน้อย-ถ้ำสิงห์ในเรื่องการรักษาป่าและป้องกันไฟป่า รวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องกฎหมายเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่า จึงเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการอาสาสมัครป้องกันไฟป่าภูพานน้อย-ถ้ำสิงห์ซึ่งได้ก่อตั้งมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 เพื่อปฏิบัติหน้าที่ลาดตระเวน รักษาป่าไฟป่า ทำแนวป้องกันไฟป่า ปลูกป่าเสริมทดแทนป่าเดิมที่หมดสัมปทานตัดไม้แล้วและจากกลุ่มอาสาสมัครซึ่งมีจำนวนไม่มากนัก ได้มีความพยายามสร้างเครือข่ายเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องจนปัจจุบันมีกำลังสนับสนุนรวมกลุ่มกัน ทั้งคนหนุ่ม คนสาว คนแก่ คนชรา และรวมถึงเยาวชนที่มาจากโรงเรียนต่างๆ ถึง 7 โรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าภูพานแห่งนี้จนมีความเข้มแข็ง

จากการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครรักษาป่าและป้องกันไฟป่าภูพานน้อย-ถ้ำสิงห์ ดังกล่าว ทำให้ชาวบ้านเกิดความภาคภูมิใจห่วงแหนและรักษาป่าของพวกเขาโดยพวกเขาเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติทั้งปริมาณและชนิดพันธุ์ที่เกิดขึ้นเองและมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ความอุดมสมบูรณ์กลับคืนมาที่ละเล็กละน้อย การอนุรักษ์แบบค่อยเป็นค่อยไป ค่อยๆ ทำความเข้าใจให้เห็นถึงความสำคัญระหว่างคนกับป่า และยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ก็่อกูลเครือข่ายในชุมชนและระหว่างชุมชน เกิดความร่วมมือกันของหน่วยงานภาครัฐ อันได้แก่ กรมป่าไม้และชุมชนขึ้น รวมทั้ง

The Origin of Community Forest Support Group
“How to do with our forests, with our food and dwelling that engaged with the forests. How to maintain forests remaining for our children to see, eat and use, otherwise forests will disappear, food will go down “

Uncle Kham Thitaphan, a community leader, told us about a concept initially formed by the cooperation between the community and government organization. The concept was started when a capitalist cut wood, drag wood from the forest day after day until the hill was seen as head bald. We therefore discussed on upcoming problems and how to maintain the forest for our descendant. After that villagers consulted a district chief officer, Khajorn Limvanish, about how to sustain the forest and make it become fruitful. The villagers would engage in forest conservation, rehabilitation and maintenance at Phu Phan Noi mountain ranges where are destroyed every day. The district chief officer, Khajorn, advised to look for members for jointly organizing the volunteer of a Community Forest Support Group at Phu Phan Noi mountain range – Tham Sing. The villagers' campaign began with 10 memberships and later increased to 40 memberships, including government agencies. Hence, the 6th Forest Management Bureau at Udon Thani, Royal Forestry Department, set up training to educate their members and volunteers of Community Forest Support and Fire Protection Group at Phu Phan Noi – Tham Sing on forest conservation and fire protection as well as basic safety rules and knowledge related to forest conservation. This

ชาวบ้านบ้านกุดจับ (villager of Ban Kut Chap)

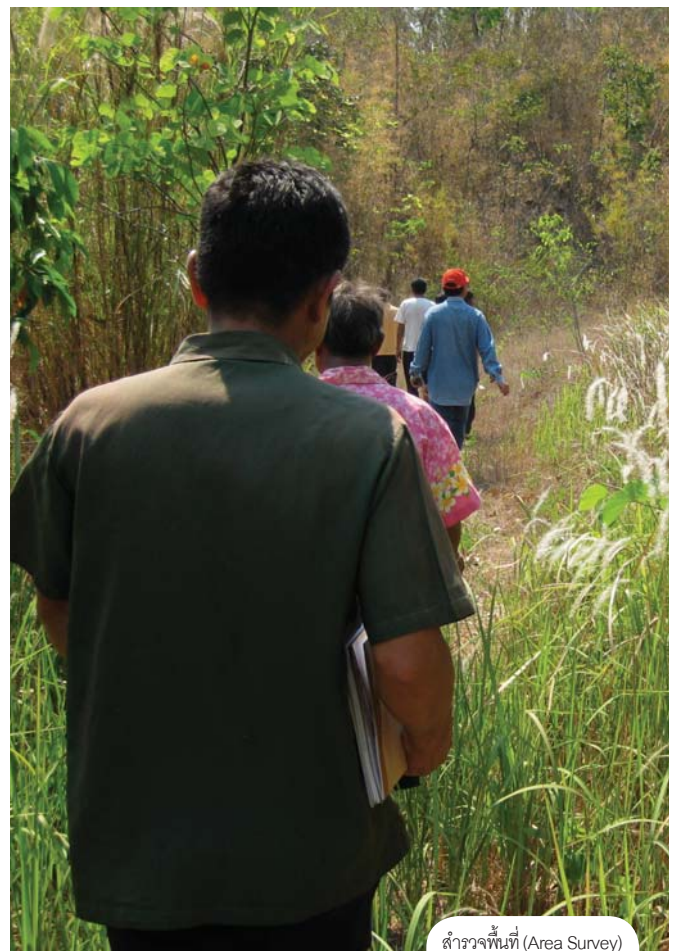

ป่ากุดจับ (Kut Chap Forest)

ยังนำไปสู่การถ่ายทอดการอนุรักษ์ไปสู่เยาวชนและนักเรียน โดยเยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าและจัดโครงการเยาวชนอนุรักษ์ป่าขึ้นเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีในการรักษาป่าบ้านเกิด นอกจากนี้ยังมีกรได้ทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างชาวบ้านกับเยาวชนและนักเรียนในชุมชนไม่ว่าจะเป็นการบวชป่า การสร้างฝาย ที่ทำติดต่อกันมา 3-4 ปี การเพาะชำสมุนไพรที่หายาก เป็นต้น จากสมาชิกที่มีเพียง 40 คนได้เพิ่มจำนวนกว่า 300 คนในปัจจุบัน ครอบคลุมหลายตำบลใกล้เคียงในการร่วมมือร่วมใจที่จะอนุรักษ์ป่าภายใต้กฎ กติการ่วมกันในการใช้ประโยชน์จากป่าแห่งนี้

จุดเปลี่ยนไปสู่ความสำเร็จ...

กลุ่มอาสาสมัครรักษาป่าและป้องกันไฟป่าภูพานน้อย-ถ้ำสิงห์ บ้านหนองเจริญ ตำบลขอนแก่น อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี ได้รับรางวัลลูกโลกสีเขียว ครั้งที่ 8 เมื่อปี พ.ศ. 2549 และรางวัลอื่นๆ อีก เช่น รางวัลผู้ช่วยเหลือราชการกรมป่าไม้ สาขาส่งเสริมและพัฒนาป่าชุมชนของกรมป่าไม้ ปี พ.ศ. 2548 ในฐานะที่เป็นผู้สร้างสรรคผลงานอนุรักษ์ธรรมชาติป่าและน้ำเพื่อยืนยันถึงความ เป็นชุมชนอนุรักษ์อย่างแท้จริงภายใต้การดำรงชีวิตอย่างพอเพียง จนถึงขณะนี้ก็ยังคงสืบสานอุดมคตินี้ให้แก่ลูกหลานของตน รวมทั้งยังมีแนวคิดนอกเหนือจากการอนุรักษ์ดูแลป่าแล้ว ยังจะพัฒนาคุณค่าป่าและถ้ำในด้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมโดยเน้น การศึกษาธรรมชาติ การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้านกับป่า และการเรียนรู้อารยธรรมโบราณภาพเขียนผนังถ้ำของถ้ำสิงห์ ซึ่งถูกค้นพบโดยกลุ่มชาวบ้านที่มีอายุก่อน 2,000 ปี รวมทั้ง ความหลากหลายทางชีวภาพของผืนป่าแห่งนี้ ซึ่งพบพันธุ์ไม้มากกว่า 84 ชนิดพันธุ์ และมีพืชสมุนไพรอีกมากมาย ขณะนี้สำนักความหลากหลายทางชีวภาพด้าน

สำรวจพื้นที่ (Area Survey)

ต้นไม้บริเวณป่ากุดจับ (Tree in Kut Chap Forest area)

แผนที่ (Map)

is the beginning of a volunteer project on fire protection at Phu Phan Noi – Tham Sing, which has been established since 2000 for patrol duty, forest conservation, fire protection, fire break construction and reforestation in he ended concession. A few numbers of our volunteer groups try to enlarge their networks continuously. Until now their groups consist of the young and the elder member including the youth from 7 schools nearby to participate in the conservation and rehabilitation of this Kut Chap forest until its strength.

To be volunteers of Community Forest Support and Fire Protection Group at Phu Phan Noi – Tham Sing, people are proud , concern and protect their forests. As they can see changes of nature both the quantity and species that naturally occur and increase their a result Fertility increasingly returns. Conservation increasingly understand the forest importance. They also build a complementary relationship network both within their communities and among the communities. The cooperation of government agencies such as the Department of Forestry and the community has increased. This transfers conservation to the youth and students when they take part in forest conservation. In addition, programs on Youth's Forest Conservation in order to foster well awareness on forest conservation of their dwelling places. Moreover, There is joint conservation activities between villagers and the young and students in their community, such as, forest ordination, weir construction which have continually built for 3-4 years, nursery of rare herbs, etc. The number of memberships has increased from 40 to more than 300 people currently covering several nearby sub-districts. They cooperate to conserve their forest under the mutually agreed rules in order to take advantage from this forest.

Turning point to success ...

Volunteers of Community Forest Support and Fire Protection Group at Phu Phan Noi– Tham Sing, Ban Nong Charoen, Khon Yung Sub-district, Kut Chap District, Udon Thani Province got the 8th Green Globe Award in 2006 and also got other awards, such as the award of “To be an Assistant of Communal Forest Promotion and Development Branch of the Department of Forestry in 2005 as aspect of a of forest and water conservation to uphold a true conservation community under sufficient living. Until now, this ideology has still been carried through their children. Besides the concept of forest conservation, they also develop values of forests and caves for eco-cultural tourism. This tourism emphasizes on studying the nature, learning the villagers' living in forest and studying ancient civilizations of the wall paintings in Tham Sing cave which was discovered by

ภาพเขียนสีถ้ำสิงห์ (wall paintings in Tham Sing cave)

ภาพเขียนสีถ้ำสิงห์ (wall paintings in Tham Sing cave)

ป่าไม้ กรมป่าไม้ ได้ร่วมดำเนินการโดยสนับสนุนงบประมาณจัดทำป้ายบอกชนิดพันธุ์ไม้ในพื้นที่ป่าแห่งนี้อย่างเป็นระบบ เพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพอีกด้วย ซึ่งยังประโยชน์ให้แก่คนในชุมชน ทำให้เกิดการดูแลรักษา รักษาป่า และสำนึกรักบ้านเกิดของพวกเขาอย่างแท้จริงตลอดไป

ป่ากุดจับเป็นป่าชุมชนที่สำคัญแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ชุมชนมีความสมัครใจมีจิตสำนึกและเห็นความสำคัญของการดูแลอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยคนในชุมชนมีความเข้มแข็งให้ความร่วมมือร่วมใจเข้ามาจัดการดูแลป่าของชุมชนร่วมกับกลุ่มเยาวชนและหน่วยงานภาครัฐ จนสามารถเปลี่ยนสภาพจากป่าเสื่อมโทรมกลายเป็นป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ ดังนั้น แนวทางการจัดการดูแลรักษาป่ากุดจับโดยชุมชนบนวิถีแห่งความพอเพียง มีการแบ่งปันเอื้ออาทรผูกพันกันระหว่าง คน น้ำ และป่าไม้ จึงเป็นแนวทางตัวอย่างหนึ่งที่ประสบความสำเร็จ และแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือ ความตั้งใจจริง และความมุ่งมั่นด้วยเจตนารมณ์ที่ว่า คน น้ำ ป่าไม้ มีการพึ่งพาอาศัยกันอย่างสมดุลได้ ซึ่งควรต้องปลูกฝังให้แก่เยาวชนรุ่นหลังได้สืบทอดเจตนารมณ์ในการอนุรักษ์รักษาป่า สืบต่อไป

ท้ายสุดนี้ กองบรรณาธิการต้องขอขอบพระคุณคุณสมเด็จเจ้าปี และคณะของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 6 (อุดรธานี) ของกรมป่าไม้ รวมทั้งชุมชนบ้านหนองเจริญที่ได้กรุณาให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวกตลอดการจัดทำบทความดังกล่าวข้างต้นให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ป่ากุตฉับ (Kut Chap Forest)

จุดพักชมวิว (Breakpoints view)

a group of people who lived at early aged 2000 years ago, including studying biodiversity of this forest, which has discovered more than 84 species of plants and various herbs. Currently, the Bureau of forestry biodiversity, the Royal Forestry Department, has been supporting budget to make the sign boards of plant species in this forest systematically in order to increase knowledge of biodiversity. This supports is also beneficial the community into the conservation of forest and water as well as awareness on truly love of their dwelling forever.

Kut Chap Forest is an important communal forest in the Northeast. The villagers in the communities have willingness and awareness, importance of the natural resources and environment conservation. Villagers in communities have strengthened and fully cooperated on the communal forest management with the youth and government agencies until the degraded forest become the fruitful forest. Therefore, the approach on maintenance management of Kut Chap forest through the community under sufficient living, having benefaction between people, water and forest is one of the successful approaches. This approach reflects the cooperation, earnestness and willingness with commitment that people, water and forest are a well-balanced benefactor. It should foster the young generations to inherit this commitment on forest and water conservation endlessly.

Finally, the editors would like to thank you Khun Somdej Champee and staffs of the 6th Forest Resource Management at Udon Thani under the Royal Forestry Department, and Ban Nong Jaroeng community who provide the information and facilitating throughout this article until the article was done with great success.

โครงการศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ป่าไม้ส่วนกลาง ในเขตนิคมสร้างตนเองและนิคมสหกรณ์เพื่อการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

The Study Project on Guidelines for Potential Development of the Central Forest In Land help Settlements and Land settlement Cooperatives to Promote and Maintain Environmental Quality.

พิสันต์ ธนะสารสมบุรณ์¹
Pisan Thanasansomboon¹

ราษฎรมีการเลี้ยงวัวในพื้นที่ป่าไม้ส่วนกลาง (People Feed Cows in the Central Forest.)

สืบเนื่องจากการประชุมคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ครั้งที่ 1/2499 เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2499 มีมติอนุมัติให้ดำเนินโครงการจัดที่ดินเพื่อประชาชนอยู่อาศัยและเลี้ยงชีพตามสมควรแก่สภาพ โดยจัดแบ่งที่ดินให้ราษฎรโดยให้เจ้าหน้าที่จัดที่ดินกันเขตที่ป่าไม้ไว้เพื่อให้ราษฎรมีไม้ไว้ใช้สอย และเพื่อรักษาความชุ่มชื้นของพื้นดินตามสมควร หรือที่เรียกว่า “ป่าไม้ส่วนกลาง” ซึ่งต่อมากระทรวงมหาดไทยโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ได้วางทางปฏิบัติให้ทุกจังหวัดจัดให้มีพื้นที่ป่าไม้ประมาณร้อยละ 20 ของพื้นที่โครงการจัดที่ดิน ทั้งนี้หน่วยงานจัดที่ดินตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 ประกอบด้วยสองหน่วยงาน คือ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งมีนิคมสหกรณ์ในความรับผิดชอบ จำนวน 37 แห่ง พื้นที่โครงการฯ รวม 3,071,664 ไร่ มีพื้นที่ซึ่งกันไว้เป็นพื้นที่ป่าไม้ส่วนกลางประมาณ 248,572 ไร่ และกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งมีนิคมสร้างตนเองในความรับผิดชอบ จำนวน 44 แห่ง พื้นที่โครงการฯ รวม 6,242,103 ไร่ มีพื้นที่ซึ่งกันไว้เป็นพื้นที่ป่าไม้ส่วนกลางประมาณ 446,055 ไร่ ตามลำดับ จากการศึกษาสภาพข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในพื้นที่ป่าไม้ส่วนกลางบางส่วนมีราษฎรครอบครองทำประโยชน์ ทั้งที่อยู่มาก่อนการจัดตั้งนิคมฯ และมีการบุกรุกเข้าครอบครองภายหลังการจัดตั้งนิคมฯ เพื่อแก้ไขปัญหานี้

According to the meeting of the National Land Allocation Commission No.1/1956 on March 19th 1956 has endorsed to proceed the land allocation project for public housing and living appropriated to one's own seeing that the land allocation officers would impose on land and reserve the forest zone as appropriated for people living and preserving the land moisture, or being called “Central Forest”, which the Ministry of the Interior with the approval of the National Land Allocation Commission has carried out the practice to all provinces to provide a forest area about 20 percent of the project land allocation area. Hence, the land allocation organizations under the Land Allocation Act for living in 1968 consist of two organizations namely Cooperatives Promotion Department, Ministry of Agriculture and Cooperatives having the responsibility of 33 Land settlement cooperatives, 3,071,664 rai of Project Area and about 248,572 rai of reserved Central Forest, and Department of Social Development and Welfare, Ministry of Social Development and Human Security having the responsibility of 44 Land help settlements, 6,242,103 rai. of Project Area and 446,055 rai. of reserved Central Forest, respectively. From the study of facts showed that, some central forests have been occupied by people both before the establishment of the

¹นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กองบริหารจัดการที่ดิน สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

¹Plan and Policy analyst, Professional level, Land administration Division, Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning

ดังกล่าวคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ จึงอาศัยอำนาจตามมาตรา 20 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน กำหนดหลักเกณฑ์การขออนุมัติ นำพื้นที่ป่าไม้ส่วนกลางไปจัดให้ราษฎร และหลักเกณฑ์การให้สิทธิ ในที่ดินในพื้นป่าไม้ส่วนกลาง เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการ จัดที่ดินถือปฏิบัติ (มติในการประชุม ครั้งที่ 2/2529 เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2529 และแก้ไขเพิ่มเติมในการประชุมครั้งที่ 7/2532 เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2532)

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ พิจารณา เห็นความจำเป็นของการส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินจากพื้นที่ ป่าไม้ส่วนกลาง ให้ตอบสนองต่อภารกิจของกระทรวงทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เพื่อลดภาวะโลกร้อนและนำเสนอแนวทางการ ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่าง ยั่งยืน จึงได้ดำเนินโครงการศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพ พื้นที่ป่าไม้ส่วนกลางในเขตนิคมสร้างตนเองและนิคมสหกรณ์ เพื่อการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาแนวทางการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าไม้ส่วนกลางเพื่อการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และปรับปรุงฐานข้อมูล พื้นที่ป่าไม้ส่วนกลางนำร่องโดยระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ โดยมีเป้าหมายในการจัดทำร่างข้อเสนอโยบายการบริหารจัดการ พื้นที่ป่าไม้ส่วนกลางต่อคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติพิจารณา เพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการที่ดินที่มีประสิทธิภาพและ นำไปสู่การใช้ที่ดินอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน

วิธีการศึกษาและพื้นที่เป้าหมาย

การดำเนินการศึกษาเป็นการรวบรวมข้อมูลจากการทบทวน เอกสาร ข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม ข้อมูลด้านการใช้ประโยชน์ ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ส่วนกลางของเป้าหมาย ประกอบด้วย นิคม สร้างตนเอง 9 นิคม และนิคมสหกรณ์ 6 นิคม และดำเนินการ จำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินด้วยระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ ในพื้นที่กรณีศึกษา 2 แห่ง ได้แก่ นิคมสร้างตนเองกระเสียว จังหวัดสุพรรณบุรี และนิคมสร้างตนเองกิวลม จังหวัดลำปาง

การศึกษากำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์เพื่อจำแนกประเภท การใช้ประโยชน์ที่ดินของพื้นที่ป่าไม้ส่วนกลางฯ ประกอบด้วย

1. วิเคราะห์การใช้ประโยชน์ที่ดินของพื้นที่ป่าไม้ส่วนกลางจาก ภาพถ่ายทางอากาศออร์โธรีซิเชิงเลข มาตราส่วน 1 : 4,000 (ภาพถ่ายปี พ.ศ. 2547) ประเภทและจำนวนพื้นที่ ดังนี้
 - พื้นที่ป่าไม้
 - พื้นที่ที่ราษฎรครอบครองทำประโยชน์/พื้นที่เกษตรกรรม

community and have been intruded to possess after the establishment of the community. To solve this problem, the National Land Allocation Committee has therefore virtue of Section 20 of the Land Code to set up the criteria for approval of the central forest area allocating to the people as well as set up the converted land rights in the central forest area to be followed by the related organizations on the land tenure practices. (Resolutions of the meeting 2/1986 on February 10th, 1986 and amended in the meeting of 7/1989 on July 24th, 1989).

Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning as Secretariat of the National Land Allocation Commission has considered the important in promoting the land use from the central forest area in order to meet the mission of the Ministry of Natural Resources and Environment in conserving the natural resources and environment to reduce global warming and has also proposed the guidelines for promoting the conservation of natural resources and environment sustainably. So, the study project on guidelines for potential development of the central forest in self settlement and cooperative community to promote and maintain environmental quality has been implemented. The objective is to study the approaches to use the central forest land for conservation of natural resources and environment, as well as to update the database of the pilot central forest area by applying the geographic information system. The goal is to prepare the draft policy proposals in managing central forest land proposed to the National Land Allocation Commission for consideration in order to be the efficient land management tool and lead to the equitable and sustainable land use.

ระวางแผนที่รังวัดพื้นที่ป่าไม้ส่วนกลาง 20% (Cadastral Map Sheet of Cadastral Survey of 20% Central Forest)

2. วิเคราะห์พื้นที่ในเขตนิคมฯ ซึ่งมีศักยภาพในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม จากภาพถ่ายทางอากาศออร์โธรีโธซีเชิงเลขมาตราส่วน 1:4,000 (ภาพถ่ายปี พ.ศ. 2547) ประเภทต่างๆ ดังนี้
- พื้นที่ซึ่งมีสภาพเป็นป่าไม้ หรือพื้นที่ที่มีสภาพเป็นภูเขา หรือเป็นพื้นที่ที่มีความลาดชันสูงตั้งแต่ 35 เปอร์เซ็นต์ หรือพื้นที่ต้นน้ำลำธารหรือเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศของพื้นที่
 - พื้นที่ที่ราษฎรกันไว้ใช้ประโยชน์เป็นป่าชุมชน หรือพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ป้องกันดูแลรักษาพื้นที่ป่าไม้ ในรูปแบบป่าชุมชนหรือพื้นที่อนุรักษ์ในรูปแบบต่างๆ ร่วมกัน
3. ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม เพื่อสรุปประเด็นปัญหา นโยบาย และข้อเสนอแนะในประเด็นการบริหารจัดการพื้นที่ป่าไม้ส่วนกลาง และพื้นที่ที่มีศักยภาพในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สภาพป่าไม้เบญจพรรณในพื้นที่ป่าไม้ส่วนกลาง
(Mixed Deciduous Forest Condition in Central Forest)

ผลการศึกษา

1. การจำแนกพื้นที่การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้ส่วนกลางในพื้นที่กรณีศึกษา 15 นิคม

1.1 การจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ส่วนกลางในนิคมสร้างตนเอง จำนวน 9 นิคม มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 148,474 ไร่ พบว่า เป็นพื้นที่ที่มีสภาพป่า จำนวน 65,591 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 44.17 และราษฎรครอบครองและใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ส่วนกลาง จำนวน 79,855 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 53.78

1.2 การจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ส่วนกลางในเขตนิคมสหกรณ์ จำนวน 6 นิคม มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 130,485 ไร่ พบว่า เป็นพื้นที่ที่มีสภาพป่า จำนวน 65,527 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 50.21 และราษฎรครอบครองและใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ส่วนกลาง คิดเป็นร้อยละ 49.79

The Study Methodology and Target Area

The operational study is to collect data from the literature review, field survey data, land use data in the targeted central forest including 9 Land help settlements and 6 Land settlement Cooperatives and to classify the land use with geographic information system into two case study areas, namely Krasieo land help settlement, Suphanburi Province and Kew Lom Land settlement Cooperative promotion office, Lampang Province.

The study has determined the analysis criteria for land use classification of the central forest area as follows.

1. Analysis of land use of the central forest land from the digital orthophoto at scale 1:4,000 (photo in 2004) Types and numbers of lands are as follows.

- Forest Area
- Areas occupied by people earnings / agricultural areas

2. Analysis of the Land settlement areas having the potential to promote and maintain environmental quality the digital orthophoto at scale 1:4,000 (photo in 2004) as follows

- The areas being a forest or mountain territory or with steep slope area (35 percent or more) or at upstream area or being importance to the local ecosystem.
- The areas that people exploit to be the community forest or areas that are appropriately promoted to take participation in conservation, protection and maintenance by means of a community forest or in collaboration with the different forms of conservation areas

3. Processing and analysis of questionnaire data to summarize issue, policy and recommendation in managing of the central forest area and the potential conservation area of natural resources and environment

Study Results

1. Classification of land use in the central forest area in 15 land settlements of the case study areas

1.1 The classification of land use in the central forest area in 9 land help settlements totaling 148,474 rai. was covered 65,591 rai. or 44.17 percent of the forest area, and people occupied and 79,855 rai or 53.78 percent of the land use in the central forest area.

1.2 The classification of land use in the central

2. การวิเคราะห์พื้นที่ที่มีศักยภาพในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้วยระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ ในพื้นที่นำร่องเขตนิคมสร้างตนเองกระเสียวจังหวัดสุพรรณบุรีพบว่า มีพื้นที่แปลงที่ดิน จำนวน 5 แปลง ได้แก่ แปลงที่ดินสงวนเพื่อกิจการนิคมที่มีลักษณะเป็นพื้นที่ภูเขาและป่าไม้ จำนวน 4 แปลง เนื้อที่ 1,503 ไร่ โดยจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นพื้นที่ที่มีสภาพป่า เนื้อที่ 1,151 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 76.60 และเป็นพื้นที่ที่มีราษฎรเข้าครอบครองและใช้ประโยชน์ เนื้อที่ 251 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 23.40 สำหรับพื้นที่นำร่องเขตนิคมสร้างตนเองกิวลมจังหวัดลำปาง พบว่ามีพื้นที่ที่มีศักยภาพในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าไม้ส่วนกลาง จำนวน 1,188 ไร่ โดยยังมีสภาพเป็นพื้นที่ป่าไม้ เนื้อที่ 1,129 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 95.03

forest area in 6 Land settlement Cooperative promotion areas totaling 130,485 rai. has covered 65,527 rai. or 50.21 percent of the forest area, and 49.79 percent of people occupied and land use in the central forest area.

2. Analysis of the land settlement potential areas in promoting and maintaining the environmental quality with geographic information systems

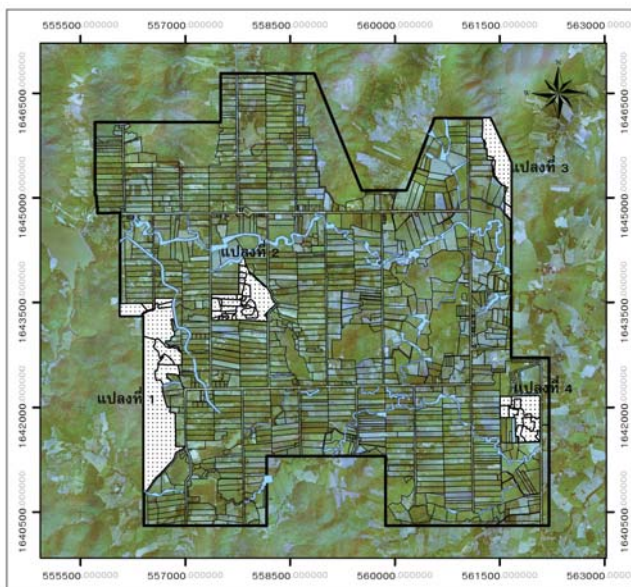
From the analysis of geographic information system in the pilot area of Krasieo Land help settlement, Suphanburi Province has found 5 areas, including 4 areas for community's affairs featuring as 1,503 rai of the mountainous and forest area by classifying into 1,151 rai. or 76.60 percent of the forest land use and 251 rai. or 23.40 percent of people occupied and used. For the pilot zone of Kew Lom land settlement Cooperative promotion office, Lampang Province has found the potential areas in promoting and maintaining the environmental quality, coverage 1,188 rai. of the central forest area being 1,129 rai, or 95.03 percent of the forest area.

3. The potential areas in promoting and maintaining the environmental quality of Land help Settlement and Land settlement Cooperatives

The study found that there were the potential areas in promoting and maintaining the environmental quality as follows.

- 1) The mountainous areas and foothill slopes, The mountainous areas and foothill slopes with invasion of the forest plantation can rehabilitate the forest by reforestation and tree planting to generate moisture and maximize green cities in those zones.
- 2) The authorized land use of the government sectors, brook side areas / public roads, etc. can grow plants to increase more green cities in the community and in the public areas and can rehabilitate the forest by reforestation and tree planting to generate moisture and maximize sustainable green cities to such communities.
- 3) The reserved lands for community's affairs featuring the mountainous areas and foothill slopes

ภาพที่ 3.4 - 1 แสดงพื้นที่ที่กันไว้เป็นป่าไม้ส่วนกลาง แปลงที่ 1 - 4 และผังแสดงแปลงที่ดินนิคมสร้างตนเองกระเสียว

แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้ส่วนกลาง (Central forest areas map)

3. พื้นที่ที่มีศักยภาพในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของนิคมสร้างตนเองและนิคมสหกรณ์

จากการศึกษาพบว่า มีพื้นที่ที่มีศักยภาพในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1) พื้นที่ภูเขาและบริเวณที่ลาดเชิงเขา พื้นที่ภูเขาและบริเวณที่ลาดเชิงเขาที่มีการบุกรุกพื้นที่สวนป่า สามารถนำมาฟื้นฟูสภาพป่าไม้โดยการปลูกป่า และปลูกต้นไม้สร้างความชุ่มชื้นและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่

2) ที่ดินที่ส่วนราชการขออนุญาตใช้ประโยชน์ พื้นที่ริมห้วย/ถนนสาธารณะ เป็นต้น สามารถปลูกต้นไม้เพิ่มพื้นที่สีเขียวในชุมชนและที่สาธารณะให้มากขึ้น สามารถฟื้นฟูสภาพป่าไม้ โดยการปลูกป่าและปลูกต้นไม้สร้างความชุ่มชื้นเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืนในเขตชุมชน

3) ที่ดินสงวนเพื่ออภิจการนิคม ที่มีลักษณะเป็นพื้นที่ภูเขาและบริเวณที่ลาดเชิงเขา สามารถกันแนวเขตและฟื้นฟูสภาพป่าไม้โดยการปลูกป่าในพื้นที่เสื่อมโทรม โดยส่งเสริมให้ประชาชนภาคเอกชนและส่วนราชการมีส่วนร่วมฟื้นฟูและรักษาพื้นที่

4) ที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน สามารถพัฒนารูปแบบจัดทำเป็นป่าชุมชนของตำบล หรือป่าชุมชนในเขตวัด ตลอดจนสามารถส่งเสริมให้มีกระบวนการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชุมชนโดยคณะกรรมการชาวบ้านร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5) พื้นที่อื่นๆ เช่น พื้นที่วัดที่กันไว้เป็นป่าสามารถกันเป็นแนวเขตและฟื้นฟูสภาพป่าไม้โดยการปลูกป่า โดยให้ประชาชนภาคเอกชน และส่วนราชการมีส่วนร่วม

4. สรุปข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการบริหารจัดการพื้นที่ป่าไม้ส่วนกลาง

1) ควรสำรวจข้อมูลและรังวัดที่ดินเพื่อจัดทำรูปแบบที่ดินและปรับปรุงแผนที่ เป็นแผนที่การใช้ที่ดินระบบดิจิทัล มาตรฐาน 1:4,000 ที่สามารถแสดงผลพร้อมกับแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ ออร์โธรี และแสดงแผนที่ขอบเขตนิคม พร้อมรายละเอียดพื้นที่ประเภทต่างๆ เช่น ภูเขา พื้นที่ป่า ที่อยู่อาศัย ที่ดินมีเอกสารสิทธิ ที่สาธารณประโยชน์ รวมทั้งพื้นที่ที่กันไว้เป็นป่าไม้ส่วนกลาง

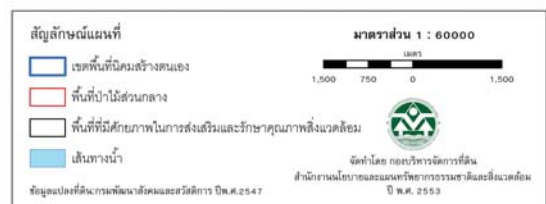
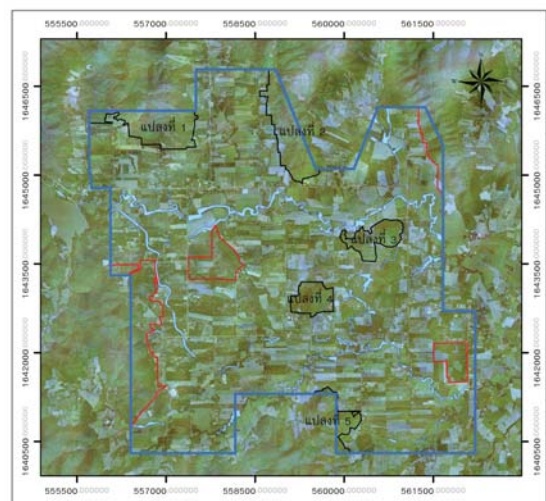
2) จำแนกพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน ในพื้นที่ที่กันไว้เป็นพื้นที่ป่าไม้ส่วนกลาง เพื่อทราบสถานภาพข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน สำหรับใช้เป็นข้อมูลติดตามตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดินพื้นที่ป่าไม้ส่วนกลาง ตลอดจนใช้เป็นข้อมูลสำหรับกำหนดแนวทางการพัฒนาพื้นที่ที่เหมาะสมเพื่อการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนตามศักยภาพของพื้นที่ ได้แก่ พื้นที่ถือครองที่ดินของราษฎรตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พื้นที่ที่มีการบุกรุกครอบครอง

can boundary and rehabilitate the forest by reforestation in the degraded areas through encouraging the citizens, the public and the private sectors to take participation in rehabilitation and conservation of the areas.

4) The mutual use of public land properties can be developed as the community forest of the districts or the community forest in the parish together with can be promoted the community forest management process by the community's committee and relevant agencies.

5) Other areas, for example, the reserved lands that the temple has reserved to be the reforestation boundary for planting forests by people, related public and private sectors.

ภาพที่ 3.4 - 11 แสดงพื้นที่ที่มีศักยภาพในการกันไว้เป็นป่าไม้ส่วนกลาง แปลงที่ 1 - 5 เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เขตนิคมสร้างตนเองกระเสียว จังหวัดสุพรรณบุรี

แผนที่แสดงพื้นที่ที่มีศักยภาพในการกันไว้เป็นป่าไม้ส่วนกลาง (The potential area map for central forest area)

4. Summary of Policy Recommendations on Central Forest Management

1) Should survey and measure lands for land plot arrangement and improve the land map to be a digital map of land use at 1:4,000 scale displaying with an aerial orthophoto map as well as displaying a boundary map together with each detailed area, for example, mountains, forest areas, residents, land patents including the reserved

หลักเขตป่าสงวนแห่งชาติของกรมป่าไม้
(National Reserved Forest Boundary Mark of Royal Forest Department)

พื้นที่ที่มีสภาพป่าไม้ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พื้นที่ที่เหมาะสมในการพัฒนาเป็นป่าชุมชนหรือพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในรูปแบบต่างๆ พื้นที่เสื่อมโทรมที่เหมาะสมในการฟื้นฟูธรรมชาติ พื้นที่ปลูกป่าและอนุรักษ์ป่าไม้ เป็นต้น

3) การจัดทำข้อมูลการบริหารจัดการที่ดินและพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ในพื้นที่ที่กันไว้เป็นพื้นที่ป่าไม้ส่วนกลาง เพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่ โดยจัดทำแผนที่การใช้ที่ดินเป็นรายแปลง เพื่อใช้ประโยชน์ในการกำกับดูแลการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าไม้ส่วนกลาง ป้องกันและควบคุมมิให้ราษฎรบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ส่วนกลางเพิ่มเติม

4) พื้นที่ป่าไม้ส่วนกลางที่มีสภาพป่าไม้สมบูรณ์ซึ่งมีศักยภาพในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม สมควรให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กรมส่งเสริมสหกรณ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกันอนุรักษ์และส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้เกิดการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าไม้ส่วนกลางอย่างยั่งยืน

5) ควรพิจารณากำหนดมาตรการ/ระเบียบคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติว่าด้วยการบริหารจัดการพื้นที่ป่าไม้ส่วนกลาง ให้สามารถตอบสนองต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินของราษฎรและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปกครองดูแล บำรุงรักษาที่ดินเขตป่าไม้ส่วนกลาง โดยมอบให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการและกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นผู้ดำเนินการ

6) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรหารือคณะกรรมการกฤษฎีกาตีความสถานะของพื้นที่ป่าไม้ส่วนกลางให้ชัดเจน เพื่อให้หน่วยงานจัดที่ดินตลอดจนคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ สามารถกำหนดแนวทางการบริหารจัดการ การบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งบทลงโทษจากฐานความผิดในการบุกรุกครอบครองพื้นที่ป่าไม้ส่วนกลางให้ชัดเจนเป็นที่ยุติ

areas for the central forests.

2) Classify the land use areas in the reserved areas for the central forests to address the status of land use data in order to be the information for monitoring of land use in the central forest as well as the guideline for developing the suitable areas to promote and maintain environment sustainably according to the potential of land area such as lands that people possess with related legal converted land rights, lands intruded and occupied, forest areas, potential lands to promote and maintain environmental quality, appropriate lands to develop various community forests or forest conservation, degraded lands suitable for natural recovery, lands for forestation and forest conservation, etc.

3) Implement the land management information and develop database of geographic information system in the reserved areas for the central forests to promote and maintain environmental quality in the area through the land use map classified by each land plot arrangement so as to fully monitor the land use of the central forest areas, prevent and control the people to intrude more central forest areas.

4) The central forest areas having complete forest condition with the potential to promote and maintain environmental quality should be participated by Department of Social Development and Welfare, Cooperative Promotion Department and related organizations, in collaboration with, local administration organizations to conserve and promote the public participation for conservation and sustainable use of the central forests.

5) Should consider the measures / regulations of the National Land Allocation Commission on the Central Forest Management to enable to meet the land use of people and conservation of natural resources and environment by imposing the rules and procedures to supervise, monitor and maintain the central forest land assigned to Department of Social Development and Welfare, Cooperative Promotion Department to operate.

6) The relevant organizations should confer with the Council of State to interpret the status of the central forest clearly so that the land allocation officers and the National Land Allocation Commission can settle on the management guidelines, law enforcements and penalties from the base offense of intrusion and possession of forest land evidently.

ต้นแบบ “ทฤษฎีใหม่” หลักวิถีภาพสู่วิถีชีวิต ยั่งยืน

**The Prototype of “The New Theory” From
Self – Sufficient Principle to Sustainable Way
of Life**

กองบรรณาธิการ / Editors

“โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ” อันดำเนินงานเพื่อสาธิตแปลงเกษตรแบบผสมผสาน และแปลงสาธิตทฤษฎีใหม่ ภายใต้อำนาจพื้นที่ 32 ไร่ใน ต. เขาหินพัฒนา อ. เฉลิมพระเกียรติ จ. สระบุรี ตามหลักทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ 1 นับได้ว่าเป็นประตูสู่โครงการตามรอยทางอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และที่มาของคำว่า “ทฤษฎีใหม่” ที่เกิดขึ้นเป็นแห่งแรกของประเทศไทย เพื่อวิถีชีวิตอันยั่งยืนดังพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้พระราชทานไว้เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2537 ว่า “ทฤษฎีใหม่ เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะให้ประชาชนมีกินแบบอัตภาพ คืออาจจะไม่ร่ำรวยมาก แต่ก็พอกิน ไม่อดอยาก”

นายอำนาจ ขำมาลัย เจ้าหน้าที่โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนา เล่าถึงความเป็นมาของโครงการฯ ให้กองบรรณาธิการวารสารธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ทราบว่า แต่เดิมเกษตรกรตำบลห้วยบงและเขาหินพัฒนา มีการทำการเกษตรเฉพาะในเขตน้ำฝน สภาพพื้นที่ที่มีความแห้งแล้งขาดแคลนแหล่งน้ำและฝนแล้ง ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพทำนาและปลูกพืชเชิงเดี่ยวเป็นเวลานาน ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน ทำให้ประสบปัญหาผลผลิตต่ำและจากราคาผลผลิตที่แปรปรวนจึงทำให้สภาพความเป็นอยู่ไม่ดี

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงมีพระราชดำริให้มีการพลิกฟื้นเพื่อเป็นแนวทางแก่เกษตรกรสำหรับปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่ โดยหลังจากมีพระราชกระแสรับสั่งใน ปี พ.ศ. 2531 ให้เจ้าหน้าที่ของมูลนิธิชัยพัฒนาจึงได้พิจารณาจัดซื้อที่ดิน

“The Wat Mongkol Chaipattana Royal-Initiated Area Development Project” serves as a demonstration center for the “Integrated Farming” and the “New Theory”. The Project is situated at Kao Din Pattana Subdistrict, Chalem Phra Kiet District, Saraburi Province, covering an area of 32 rai. It demonstrates the principle of the “New Theory Phase I”, and it is considered “the Gateway to the Royal-Initiated Projects”. The Mongkol Chaipattana is the pilot project of His Majesty’s “New Theory”. According to His Majesty the King’s speech granted on December 4th, 1994, the aim of the “New Theory” is to create a sustainable way of life, i.e., it is a way to help people have enough to eat, they may not be rich but they will not go hungry.

Mr. Umnat Khammalai, a project officer at the site talked to the editors of the Journals of Nature and Environment of Thailand about the history of the development. Traditionally, the farmers at Huai Bong and Kao Din Pattana Subdistricts carry out their agricultural activities only in the rainwater areas. However, the land is dry, lacks of water resources, and faces drought. Most of the villagers are rice farmers who practice mono-cropping for such a long time that

ที่ติดกับวัดมงคล (ชื่อเดิม) ต. ห้วยบง อ. เมือง จ. สระบุรี ซึ่งต่อมา ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามเป็น “วัดมงคลชัยพัฒนา” ในขั้นแรกเริ่มดำเนินงานจากที่ดินแปลงแรกซึ่งมีพื้นที่ 16 ไร่ 2 งาน โดยใช้หลัก “บวร” (บ้าน วัด โรงเรียน) ให้วัดมงคลชัยพัฒนา เป็นศูนย์กลางการประสานงานระหว่างชาวบ้านและราชการ โดยกำหนดให้มี “แปลงสาธิตการเกษตรแบบผสมผสาน” “แปลงสาธิตการปลูกพืชไร่สลับหมุนเวียน” และ “แปลงสวนไม้หอมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระบรมราชินีนาถ”

นอกจากนี้ ยังมี “แปลงไม้ผลสภาพยกทรง” สำหรับสาธิต อีกรูปแบบของการปลูกไม้ผลโดยอาศัยพืชที่เลี้ยงหรือพืชพยาบาล ที่มีร่มปกคลุมไม้ผลหลักควบคุมไปด้วยในช่วง 4 ปีแรก เพื่อกระตุ้น ให้ได้ผลผลิตเร็ว เปลี่ยนจากแต่เดิมที่รอผลผลิตจากไม้ผลชนิดเดียว ซึ่งให้ผลผลิตช้า และต้องขาดรายได้หากเกิดฝนแล้ง หรือน้ำท่วม เป็นการได้รับผลผลิตจากไม้ผลหลักและพืชที่เลี้ยง ทำให้มีรายได้ สม่ำเสมอ

“ในปีแรก ไม้ผลซึ่งเป็นพืชหลักยังเล็กอยู่ ใบคอกกล้วยซึ่ง เป็น พืชที่เลี้ยงจะช่วยปกคลุมแสงแดดไม่ให้ส่องถึงโคนไม้ผลป้องกันการเหี่ยวเฉา รักษาความชื้นในดิน ทำให้ไม้ผลหลักสามารถตั้งตัวได้ และมีรายได้จากผลผลิตกล้วย ซึ่งสามารถขายได้ทุกส่วน ทั้งใบตอง หน่อ หัวปลี และผล เพื่อนำเงินมาใช้จ่าย เมื่อไม้ผลหลักเริ่มตั้งตัวได้ ในปีที่ 2-3 ความต้องการแสงแดดจะกระตุ้นให้ไม้ผลหลัก ส่งลำต้นให้สูงขึ้นเพื่อรับแสงแดด กล้วยจึงเป็นเหมือนตัวกระตุ้นให้ ไม้ผลเราโตเร็วขึ้น และยังได้รายได้ สุดท้ายเมื่อเข้าสู่ปีที่ 4 ไม้ผลหลัก เริ่มให้ผลผลิตอย่างเต็มที่จึงค่อยรื้อพืชรองออก” นายอานาจอธิบาย

ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมี พระราชดำริให้เจ้าหน้าที่ของมูลนิธิฯ จัดซื้อที่ดินเพิ่มอีก 1 แปลง พื้นที่ 15 ไร่ 2 งาน เพื่อทำแปลงสาธิต “ทฤษฎีใหม่” ดำเนินงาน ให้มีการขุดสระ แบ่งพื้นที่ทำนาปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น และ ที่อยู่อาศัย ภายหลังการเสด็จพระราชดำเนินบำเพ็ญพระราชกุศล สมเด็จพระนเรศวรมหาราชที่วัดมงคลชัยพัฒนา วันที่ 25 มกราคม 2536 พระองค์ท่านได้เสด็จทอดพระเนตรความคืบหน้าของการ ดำเนินงานพร้อมให้แนวทางเพิ่มเติม ในวันนั้นเองจึงถือเป็นวันกำเนิด คำว่า “ทฤษฎีใหม่”

นายอานาจ ขำมาลัย (Mr. Umnat Khammalai)

the soil is not properly conditioned and cared for; as a consequence, the production is low. This together with the fluctuation in the rice price make the farmers live in poor condition.

In response to the farmers' problem, His Majesty the King graciously sets up an initiative to help guide them to proper uses of land. After His Majesty's speech in 1988 given to the officers of the Chaipattana Foundation, the land next to the former Wat Mongkol at Huai Bong Subdistrict was purchased. Later on, His Majesty graciously gave Wat Mongkol the new name "Wat Mongkol Chaipattana". At the beginning of the Project, the total area was about 16.2 rai; and by using the so-called "Bovorn" Principle (Home - Temple - School), Wat Mongkol Chaipattana becomes the center of the collaboration between the villagers and the concern government officials. Two types of demonstration plots are constructed, i.e., the "Integrated Farming" and the "Field Crop Rotation", as well as the "Fragrant Wood Garden" in honor of Her Majesty Queen Sirikit.

In addition, there is a demonstration area showing the utilization of larger orchard trees planted on ridges acting as an umbrella to protect small fruit trees from a strong sunlight. This method will be used during the first four years. Comparing to planting only single type of plant in the garden, the benefit is quite clear that the gardeners can pick up their products faster than before. After establishing the two orchards in the same are, the garden owners can harvest the fruit production from main orchard trees in couple with the "larger" fruit trees. This can guarantee that the income of gardeners will not be affected by unexpected events such as drought and flood.

"At the first year, fruit trees, which are the main crops, are young while plentiful banana leaves, which are the nursery plant, help to protect the sun to shine through fruit base, prevent withers, maintain moisture in the soil, support the main fruit and earn income from all parts of banana production such as leaves, shoots, blossoms and fruits. When the main fruit trees grow up in 2-3 years, they will intensely drive up their main trunks to the sunlight. Bananas serve as a catalyst to speed up the growth of the fruit trees and enable to earn income. At the fourth year,

พืชสวน (Horticulture)

ทฤษฎีใหม่ มี 3 ขั้นตอนด้วยกัน คือ ขั้นที่ 1 การจัดสรรพื้นที่อยู่อาศัย และที่ทำกิน ขั้นที่ 2 รวมพลังในรูปแบบกลุ่มหรือสหกรณ์ และขั้นที่ 3 การจัดหาทุนหรือแหล่งเงินมาช่วยในการลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยเริ่มแรกใช้การแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน ยึดหยุ่นตามความเหมาะสม ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและปริมาณน้ำฝนของแต่ละพื้นที่ ตามอัตราส่วน 30-30-30-10 คือ ส่วนที่ 1 (3 ไร่ หรือ 30%) ขุดสระกักเก็บน้ำลึกอย่างน้อย 4 เมตร, ส่วนที่ 2 (5 ไร่ หรือ 30%) ใช้เป็นพื้นที่ปลูกข้าว, ส่วนที่ 3 (5 ไร่ หรือ 30%) ใช้เป็นพื้นที่ปลูกพืชสวนและพืชไร่ และส่วนที่ 4 (2 ไร่ หรือ 10%) ใช้เป็นที่อยู่อาศัย ถนนหนทาง ปลูกผักสวนครัว และเลี้ยงสัตว์

ส่วนใหญ่เกษตรกรรายย่อยมีพื้นที่ทำกินน้อย เฉลี่ยครัวเรือนละ 10-15 ไร่ สภาพที่ดินแห้งแล้ง และขาดแคลนน้ำ ต้องอาศัยเขตการเกษตรน้ำฝน ทฤษฎีใหม่จึงเป็นหลักของการบริหารจัดการที่ดิน และแหล่งน้ำ เพื่อการเกษตรรูปแบบใหม่ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการใช้ที่ดินที่มีอยู่ และยกระดับผลผลิตให้พอเพียง สามารถเลี้ยงตัวเองแบบพออยู่พอกินตามอัตภาพ บนพื้นฐานของความประหยัดและความสามัคคีของชุมชน หากเกิดอุทกภัยก็ยังสามารถฟื้นตัวและช่วยตัวเองได้ในระดับหนึ่ง

ทั้งนี้ สิ่งสำคัญที่สุดของการทำการเกษตร คือ “น้ำ” พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้คำนวณว่า เกษตรกรมีความต้องการปริมาณน้ำ 1,000 ลบ.ม./ไร่/ปี และอัตราการระเหยของน้ำในอ่างเก็บน้ำหรือสระน้ำจะมีการระเหยวันละ 1 ซม. ขึ้นอยู่กับสภาพอากาศในแต่ละพื้นที่ ดังนั้นการขุดสระน้ำสำหรับกักเก็บน้ำจึงควรมีความจุ

บ่อน้ำ (Well)

after the main fruit trees begin to produce fruits fully, the secondary plants are gradually dismantled.” Mr. Umnat explained.

Later in 1992, His Majesty the King initiated to the officer of the Foundation to purchase an additional 15.5 rai of land in order to make the “New Theory” demonstration plots. The operations are to dig ponds, to allocate farming areas, to plant fruit trees, perennial trees and build houses. After His Majesty went to perform for royal charity of King Naresuanmaharaj at Wat Mongkol Chaipattana on January 25th, 1993, his majesty looked at the progress of operations and suggested the additional guidelines. That day was the origin of the word “New Theory”.

The New Theory has divided into three steps; Step 1: Allocation of housing and land. Step 2: master up farmers in the form of a group or a cooperative, and Step 3: supply fund or fund source to assist in investment and improve the quality of life. First step, the scheme requires dividing the land into four parts, which can be appropriately adjusted due to environmental conditions and rainfall patterns of each area with a ratio of 30:30:30:10 as follows: Part 1 (3 rai or 30%) is designated for a pond is at least 4 meter deep; Part 2 (5 rai. 30%) is allocated for rice cultivation; Part 3 (5 rai or 30%) is used to grow horticulture crops and field crops; and Part 4 (2 rai or 10%) is allocated for housing, roads, gardening and livestock.

Most farmers own small pieces of land with an average of 10-15 rai per household with dry soil conditions and water shortage, which have to depend on the agricultural rainfall zone. The New Theory is the principle of the land and water resources management for new agricultural model, which bring into optimum benefits from existing land utilization and enhance sufficient productivity to allow farmers to become self-sufficient on the foundation of economics and communal harmony. In case of flooding, they can also recover and help themselves.

However, the utmost important of agriculture is “water”. His Majesty the King calculated that farmer need water about 1,000 cubic meters/rai/year and the evaporation rate of water in the reservoir or pond is about 1 centimeter per day, depending on weather conditions in each area. Therefore, digging a pond to store water should have

โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
(The Wat Mongkol Chaipattana Royal-Initiated Area Development Project)

ประมาณ 15,000 ลบ.ม. หรือใช้สระขนาด 3 ไร่ ลึก 4 เมตร เพื่อให้มีน้ำใช้อย่างเพียงพอตลอดปี โดยลักษณะการขุดสระน้ำในปีแรก ของโครงการ เนื่องจากดินมีปัญหาการแตกตัวสูง จึงทรงให้ปลูกหญ้าแฝกล้อมรอบสระ อาศัยระบบรากที่ยังลึกช่วยสานเป็นตาข่ายลดการกัดเซาะเมื่อฝนตก โดยเน้นให้ทำนาปีเป็นหลัก เนื่องจากต้นทุนการผลิตนาปรังและใช้ปริมาณน้ำค่อนข้างมากและยังทำให้ดินขาดความอุดมสมบูรณ์เนื่องจากใช้ที่ดินอย่างต่อเนื่อง เป็นแหล่งสะสมของโรคและแมลงเพราะขาดการตัดวงจรของสิ่งมีชีวิต เช่น เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เมื่อเก็บเกี่ยวข้าวแล้วจึงค่อยพิจารณาจากปริมาณน้ำที่เหลือ แรงงานในครัวเรือน ชนิดพืชไร่ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และความต้องการของตลาดก่อนปลูกพืชชนิดอื่นต่อไป

หลังจากการดำเนินโครงการฯ ในปี พ.ศ. 2536 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้มีพระราชดำริให้กรมชลประทานก่อสร้างโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ความจุ 800,000-1,000,000 ลบ.ม. พร้อมระบบท่อส่งน้ำ เพื่อเก็บกักน้ำและเป็นแหล่งน้ำสำรองคอยเติมน้ำสระน้ำให้แก่เกษตรกรและใช้ในกิจกรรมของโครงการฯ และพื้นที่เพาะปลูกโครงการทฤษฎีใหม่ทำอย่าง เนื้อที่ 495 ไร่ ที่บริษัทเอกชนแห่งหนึ่งซื้อถวาย

พระมหากษัตริย์คุณอย่างล้นพ้นนี้ยังผลให้ราษฎรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถพัฒนาการบริหารจัดการน้ำใช้อย่างเพียงพอและยั่งยืน ทั้งนี้ อาศัยการขยายผลจากโครงการสู่พื้นที่การเกษตรของชาวบ้านโดยรอบด้วยการสาธิตตัวอย่างและนำไปปฏิบัติ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี เป็นประธานอนุกรรมการขับเคลื่อนทฤษฎีใหม่ และหน่วยงานราชการต่างๆ เข้ามาขับเคลื่อนขยายผลและมีการติดตามและประเมินผลจากเกษตรกรอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งถือว่าประสบผลสำเร็จประมาณ 80% วัดจากรายได้เฉลี่ยที่ดีขึ้นและลดการออกขายแรงงานในต่างพื้นที่ นอกจากนี้ เกษตรกรในท้องที่ยังให้ความสนใจเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ กว่า 70 ครัวเรือน หรือคิดเป็น 60% โดยโครงการเป็นเสมือนพี่เลี้ยงคอยแนะนำแก้ปัญหาและให้ความรู้กับชาวบ้าน โดยมีการจัดตั้งกลุ่ม อาทิ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มผู้ใช้น้ำ และตลาดนัดขายตรง

“เน้นทำ ทานเอง พอเพียง ต้นทุนน้อย แทบไม่ต้องลงทุน

a water storage capacity of approximately 15,000 cubic meters, or used an area of 3 rai with 4 meters a deep for a pond to store sufficient water for all year round. As the nature of the pond at the first year concern to a problem of high soil cracking, His Majesty suggested to grow vetiver grass around, which has a deep root system to build a net for reducing erosion while raining. A farmer should focus on making in-season rice field because the cost of making double-crop field is high and relatively use a large amount of water and impact on soil fertility due to continuously use of land and retain as a source of disease and insects. It's because of the lack of cutting life cycle, such as brown planthopper. After rice harvest, they will consider the amount of remaining water, a number of household workers field crop type, witch is suitable for the environment as well as the market demand before planting other crops.

After the project operation in 1993, His Majesty the King assigned the Royal Irrigation Department to construct the Royal-initiated Huai Hin Khao Reservoir Project with a storage capacity from 800,000 to 1,000,000 cubic meters including water pipeline to store water and be a reserved water source supplied to farmers' ponds and use in the project activities as well as the cultivation area of the New Theory project of 495 rai that one of the private companies dedicated.

With His Majesty the King's royal grace has brought well being to the people and can develop a sufficient and sustainable water management. The results are spread from projects to an around farming area with demonstration and implementation. The Governor of Saraburi Province is the Chairman of the New Theory movement subcommittee in collaboration with various government agencies have move and extended the results, which has been monitored and evaluated by Agricultural Office of Chalerm Phra Kiet District. This is considered 80% successfully measured by the increase of average income and the decrease of migration of workers to industrial areas. Furthermore, the farmers within the area are interested more than 70 households or 60%. The projects represent as a support for recommendations, solving problems and education by setting up groups such as a saving group, a water user group and a direct sales market.

ข้าวโพด (*Zea mays* Linn)

อะไรเลย อย่างยาฆ่าแมลงเราตัดทิ้งไปเลย แรกๆ กรมประมง นำปลามาปล่อย มีกรมวิชาการเกษตรให้คำปรึกษา และเมล็ดพันธุ์ ถั่วกระเทียมจากโครงการ จากนั้นก็เก็บ คัดเลือก เพื่อดูแลเมล็ดพันธุ์เอง มีธนาคารกสิกรไทยมาตัดแปลงพื้นที่ให้ทั้งหมด ซึ่งเห็นแล้วว่าเราลำบากยากจนกว่าเขามีพื้นที่เยอะๆ ทำนาแล้วไม่พอกินข้าวมีกินแต่กับข้าวหรือเงินใช้ไม่มี พอเสร็จจากนาแล้วต้องไปรับจ้าง วนเวียนอยู่อย่างนั้น เปรียบเทียบด้านรายได้ เมื่อก่อนเป็นหนี้เอาตัวแทบไม่รอด ทำนาข้าวกำไร 30,000-40,000 บาทต่อปี ถ้าจ้างเค้าต้นทุน 20,000-30,000 ยังไม่รวมค่าแรงของเราอีกพอเปลี่ยนมาทำทฤษฎีใหม่ก็หมดภาระไป พอกินได้รายได้เพิ่มด้วยไม่ต้องออกไปรับจ้าง ปลูกถั่วกระเทียม ต้นทุนแทบไม่มี ทำ 3-4 ครั้งได้ประมาณ 8,000-10,000 บาทต่อครั้ง ส่วนอย่างอื่นก็หากินในที่ดินของเราได้หมดแทบไม่ต้องซื้อเลย” ลุงทองสุข พิมป์สาร หนึ่งในเกษตรกรบ้านมงคลชัยที่น้อมรับทฤษฎีใหม่เข้ามาปรับใช้แล้วถึงความกินดีอยู่ดีอยู่อย่างยั่งยืน ซึ่งแต่เดิมปลูกข้าวอย่างเดียวทั้งพื้นที่ ต่อมาหลังจากได้รับคำแนะนำได้ปรับที่ดิน แบ่งเป็นปลูกนาข้าว 5 ไร่ สำหรับตนเอง หากมีพื้นที่เหลือก็นำมาปลูกถั่วเหลือง ใช้ปลูกบ้านและพืชสวนครัว 1 ไร่ ปลูกถั่วเหลือง 2 ไร่ ซึ่งปลูกได้ตลอดปี เป็นรายได้หลัก ไม้ผล 3 ไร่ สระน้ำ แท็งค์น้ำ และลานอเนกประสงค์ 3 ไร่ ทำให้วิถีชีวิตดีขึ้น โดยได้รับความช่วยเหลือจากโครงการ และหน่วยงานต่างๆ คอยให้การสนับสนุน

“ไม่ผลปลูกไว้กินเอง ส่วนรายได้หลักมาจากถั่วกระเทียม อย่างข้าวที่เห็นปีนี้ไม่ได้ปลูก เพราะหาเมล็ดพันธุ์ไม่ทัน คือเมล็ดพันธุ์แต่โบราณเขาต้องเก็บ แต่เดี๋ยวนี้ทำเมื่อไหร่ต้องซื้อ บอกได้เลยว่าในโลกนี้จะหมดแล้วเมล็ดพันธุ์พื้นเมืองเหลือไม่กี่อย่าง มันกลายเป็นของบริษัทหมด ปลูกก็เหมือนกันจะให้มันออกลูกออกหลานไม่ได้เลย เช่น ทานตะวัน ตอนซื้อมาปลูกเห็นดอกเท่าจาน แต่พอเก็บเมล็ดไปปลูกเหลือดล็บเท่ายาหม่อง” ส่วนหนึ่งในคำพูดของลุงทองสุขชวนให้ตระหนักถึงอนาคตทางการเกษตร และแหล่งอาหารของโลกนอกจากนี้ ปัญหาอย่างหนึ่งของเกษตรกรอีกเป็นจำนวนมากที่ไม่ยอมเปลี่ยนมาทำแนวทฤษฎีใหม่ เนื่องมาจากความเคยชินแต่บรรพบุรุษ ทำให้เกิดความกลัวต่อการเปลี่ยนแปลง

“We focus on self-reliant, self-sufficient, cost-saving, little investment as we drop on insecticides First, the Department of Fisheries releases fish. The Department of Agriculture give an advice and pigeon pea seeds from the project. Then, we store, select and oversee the seed by ourselves. Thai Farmers Bank has modified all areas. We see that we are poorer than others. We own lands, do farming but insufficient to eat. We have rice but no food or money. After rice production, we have to work as employees recurrently. Compared to income, in the past we had debt and hardly survived, gained about 30,000-40,000 per year from rice cultivation. If we hired other farmers, the cost will be 20,000-30,000 Baht excluding our wages. After changing to the New Theory, we are free from obligation and sufficiency. We can earn extra income and no need to work as employees. We grow pigeon pea with slightly little cost about 3-4 times and gain approximately 8,000-10,000 Baht. Another earning is from our lands; almost all is no need to buy.” Uncle Thongsuk Phimsarn, one of farmers at Ban Mongkol Chai who adapted the New Theory told us. He talked about sustainable well-being. Previously, all areas grew rice only Later, after the advice, they adjusted lands and divided into 5 rai for rice growing and consuming. If the land remains, they will use 2 rai to grow pigeon pea and 1 rai to build houses and plant a backyard vegetable garden at all year round, which is our main income and other 3 rai of fruit trees, pond, water tank and 3 rai of a yard. These can improve our well-being by the project and support from other agencies.

“Fruit is planted for household consumption. While an income is mainly generated by pigeon pea. As you have seen, paddy rice is not planted this year as the rice seed cannot be acquired in time. For seed conservation in the ancient time, people always keep it for the next crop. However nowadays, cultivation must purchase rice seeds. I can say that the seeds in the world will be certainly run out. The native seed varieties are rarely and some as all are currently owned by companies. Furthermore, fishes cannot breed as usual. This includes, for example, the first crop of sunflower. Its flowers are as large as plate but after keeping seeds its flowers are smaller, equivalent to balm case. A part of Uncle Thongsuk’s words

โดยมองข้ามผลตอบแทนระยะยาวที่ดีกว่าอีกทั้งการทำเกษตรแบบผสมผสานค่อนข้างยุ่งยาก ไม่มีเวลาเว้นว่างหยุดพักจากงานเหมือนการทำงาน

“คือทำทฤษฎีใหม่ไม่ได้ทำให้ร่ำรวย แต่ทำให้เรายืนด้วยขาตัวเองได้ เราไม่ต้องกู้ ไม่ต้องเป็นหนี้ คนเขามองคิดทำมาแล้วไม่เห็นจะรวย คือเราทำแล้วไม่ต้องไปลำบาก ไม่ต้องกู้ ไม่ต้องไปอยู่ในวงจรของสินค้าของนายทุน ถึงเวลาจะทำเขาเอาไปเงินมาและเอาปุ๋ยเชื่อตามร้าน พอขายข้าวเมื่อไหร่ค่อยเอาไปจ่าย แต่เราไม่ต้องไปซื้อของคนอื่นมาทำ ทำเองได้ ศึกษาเอง ใช้หมักกากถั่วเสียๆ ผสมกากน้ำตาลทิ้งไว้ประมาณ 1 เดือน ให้เกิดจุลินทรีย์ แล้วทำไปผสมน้ำ ฉีดเป็นยาไล่แมลงหรือฮอร์โมนทำให้ต้นลูกตก ลดค่าใช้จ่าย ผลประโยชน์อีกต่อคือไม่ต้องไปเสียสุขภาพ ไม่ต้องไปเสี่ยงตรงนั้น คือ ถ้าเราพลาดเมื่อไหร่ก็ตายทันที มันคือยาพิษอย่างดี อย่างซื้อผักในท้องตลาด คือเราซื้อผักที่ซบยาฆ่าแมลงมากินนั่นเอง”

ลุงทองสุขกล่าวเสริม

นอกจากนี้เกษตรกรอย่างนางสมใจ ปัญญาหนู ยังเป็นอีกหนึ่งตัวอย่างของการเริ่มต้นสู่ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 ซึ่งก่อให้เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อสร้างความเข้มแข็งและสามัคคีภายในชุมชน พื้นที่ 14 ไร่ ของนางสมใจประกอบไปด้วย นาข้าว 1 ไร่ ข้าวโพด 9 ไร่ แปลงผักผสมผสาน 2 ไร่ และสระน้ำสำหรับใช้ในการเกษตรและเลี้ยงปลา

“เห็นได้ชัดจากฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีเหลือกินเหลือใช้ไม่ขาดสน ชาวบ้านเห็นก็ทำตามเยอะเลย มีอะไรก็ช่วยแนะนำเขา

นางสมใจ ปัญญาหนู (Mrs. Somjai Panyanoo)

persuades us to be aware of the agricultural future and the world's food sources. Furthermore, the other problem of many farmers is that they have not yet determined their mind to do the New Theory agriculture due to acquaintance with the traditional agriculture. The challenge begets the fear to change without overlooking the better long term benefit. In addition, the method of doing integrated farming system is rather difficult; no free time after work the same as doing paddy field.

“The New Theory of His Majesty the King does not provide ample richness but make us to stand with our legs. We do not borrow any money. We are not in debt to anyone. People usually think that doing this is not rich. Virtually, we would not be in difficulties. We never need to loan money and plunging into the product in individual business cycles. At the time of doing paddy field, they take some money and purchase of fertilizer on account at shop. Money is then paid after rice selling”. Contrarily, we do not purchase the product of the others for farming. We can do ourselves, study by ourselves. Bean meal with molasses are composted for 1 month enriched in a microorganism. The compost mixture is mixed with water for expelling insect or hormone for prolific fruits and expenditure reduction. The further benefit is not to get risk of bad health. Whenever we miss safety practice, we could be promptly dead. Virtually, it is poison. Buying vegetables in the market are buying what coated with insecticide for consumption. Uncle Thongsuk added.

The other example of farmer starting for Phase II of the New Theory, initiating the farmer group to strengthen their power and unity of 14 rai community, is the model of Mrs. Somjai Panyanoo. Her farms consist of 1 rai of paddy field, 9 rai of maize, 2 rai of integrated vegetable plots and water pond for agriculture and fish culture.

“Better living economy is obviously observed. We have a surplus, not in scantiness. The other villagers experience the result, so they follow the practice. I try to recommend them and acting as the vegetable center for a middle men. Therefore, an organic vegetable group is established. Previously, we do only paddy farming despite drought. When it does not rain, we can do nothing. Current income is not sufficient. People must work as employees, or work in

กาญจนา ปัญญาหนู เกษตรกรรุ่นเยาว์
(Miss Kanjana Panyanoo ,Young Farmers)

เป็นศูนย์กลางที่ชาวบ้านเอาผักมาลงให้พ่อค้ารับซื้อนับสิบลาย และตั้งเป็นกลุ่มสำหรับทำผักปลอดสารพิษ เมื่อก่อนทำอย่างเดียวกว่าเลี้ยงน้ำด้วย พอฝนไม่ตกก็ทำไม่ได้เลย รายได้ไม่พอต้องรับจ้างทำงานโรงงาน พอหลังจากที่เขาทำอ่างเก็บน้ำ โครงการฯ มาขุดบ่อให้แนะนำให้เปลี่ยนมาทำทฤษฎีใหม่ มีนักวิชาการเกษตรมาสอนให้ปลูกผักทำอะไรขาย พอทำแล้วก็ดีขึ้น มีกิน มีใช้ พอเพียงไม่นานก็เห็นผล” นางสมใจกล่าว

ที่สำคัญนางสมใจยังเป็นต้นแบบและแรงผลักดันในการปลูกฝังสนับสนุนให้เด็กรุ่นใหม่อย่างลูกสาว คือ น้องเมย์ หรือกาญจนา ปัญญาหนู ที่แม้จะเรียนจบด้านคอมพิวเตอร์กราฟฟิก แต่กลับหันมาสนใจอาชีพเกษตรกร อาชีพหลักสำคัญของโลกที่กำลังถูกละเลย ลดลง และหมดไป เนื่องจากถูกมองว่าเป็นอาชีพที่ลำบากและต้อยต่ำ

“แรกๆ ไม่ได้สนใจหรอกค่ะ ทำงานเกษตรมันเหนื่อย แต่พอไปทำงานมันไม่อิสระเลย เงินเขาให้ 364 บาทต่อวัน แม่ก็บอกว่าลูกแม่เก่ง ฉลาด แล้วก็สุดยอด แม่พูดแบบนี้เสมอ คนเก่ง ฉลาด แล้วก็สุดยอดอย่างหนูเนี่ย เงินแค่นี้มันไม่พอ เราต้องมีเป้าหมายปีหนึ่งเราจะเก็บได้กี่บาท สมมุติว่าล้านหนึ่ง แม่บอกว่าแสนหนึ่ง พอปลูก ปีหนึ่งมีวันหยุดได้ปีละ 90 วัน เทศกาลด้วย เหลืออีก 275 วัน เราต้องเก็บเงินให้ได้วันละ 370 บาท เราต้องมีรายรับเท่าไร แม่บอกว่าชีวิตหนูๆ เลือกลง หนูเลยตัดสินใจออกจากงาน ทำให้คนอื่นเขารวยไปวันๆ มันไม่ใช่เรื่อง หนูสบายใจกว่า แล้วหนูเป็นภูมิแพ้ด้วย เวลาอยู่ในห้องแอร์มันก็ไม่ดี เราอยู่บ้านเนี่ย จะสมบุกสมบันยังไงก็ช่าง ร่างกายเราแข็งแรง มีความสุข รายรับก็ได้มากกว่าอาหารการกินปลอดภัย สะอาดกว่า กับข้าวทำกินเอง ข้าวปลูกเองยากก็ไม่ได้คิด ข้าวเดี๋ยวนี้ไม่ปลอดภัยนะค่ะ ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกันดีกว่าเยอะ หนูทำแบบนี้มีรายรับทุกวัน ตอนบ่ขายจะมีพ่อค้าคนกลางมารับไปขายที่ตลาดไท พอบ้านหลังอื่นๆ เห็นว่าบ้านเรามีผักหลายอย่าง แล้วมีพ่อค้าคนกลางมารับ เขาก็มาส่งผักบ้านเรา คนที่เขาปลูกผักนิดๆ หน่อยๆ ก็กลายเป็นศูนย์กลาง” น้องเมย์ กระตือรือร้นเล่าเรื่องด้วยท่าทางและน้ำเสียงร่าเริง สดใส ก่อนจะ

a factory. After reservoir construction, the project officials excavate the pond for us and suggest us to change for applying the New Theory. The agricultural academics teach us to plant vegetable for sale. After we have done, our finance is better. Living in comfortable status with sufficiency, not so long attempt, the result becomes effective.” Mrs. Somjai said.

The important is that Mrs. Somjai is the role model and the impulsion of training and supporting the youngster, her daughter, May or Kanjana Panyanoo. Even though she graduates in graphic design, but the occupation in which she is interested in is a farmer. This is the world's main occupation which has been abandoning, diminishing and vanishing due to its hardship and humbleness.

“At first I am not interested in the theory as doing agriculture is very tired but working at a factory is not independent and got only 364 Baht/day. Mom said, my daughter is excellent, smart and splendid. She always said those who are excellent, smart and splendid like you; currently earning money is not enough. We must have a target. How much can we save each year? If I suppose one million Baht, mom told me that 100 thousand is enough. There are 90 holidays including festival holidays each year. The remaining working days are 275 days. We must save 370 Baht each day. How much do we gain income? Mom said. It is your life, your must choose for yourself. So I decide to quit. Making the other to get rich, it is not the matter. The way I am now better. The other reason is I am allergic. When I am in conditioning room, it don't feel good. When we are at home, no matter, we can go hardship. We are healthy, happy with better income. We have safety and cleaner food. We cooked by ourselves and planted rice without pesticides. Now rice is not safe anymore. Comparing with my way, I am obviously better. The way I concern, I have daily income. The middle men will come to pick up my products to The wholesale market in the afternoon. The other households remark that my house has many kinds of vegetables and the middlemen come to purchase them. Therefore, they plant vegetable a little and then to send my house. So we become the center.” May narrated actively with clear voice prior to welcoming and bringing the editorial staffs to

แปลงผัก (Garden Plot)

พากองบรรณารักษ์ฯ เข้าไปดูพื้นที่และแปลงผักผสมผสานโดยรอบ

“อย่างเราปลูกพริกเพราะขายได้ทั้งสดและแห้ง คือต้องคิดถึงอะไรที่เหนือจากการไว้บริโภค ปีหนึ่งคนในครอบครัวเรากินพริกหลายกิโล ฟูราดานที่เราใส่กันเชื้อรา แมลงใต้ดิน กันรากเน่ามันจะตกค้างจนกว่า จะ ถึงร่างกายเรา ไม่สูญเสียหายไปแน่นอน เราก็ไม่ใช่คือเราไม่เชิงปลูกผักปลอดสารพิษ แต่สรรหาอะไรก็ได้ ดูแลผักไม่ให้หมอนแมลงมารบกวนมาจนเกินไป ทั้งนี้ทั้งนั้นเราต้องดูปริมาณยาด้วย อันไหนแรง เราก็ไม่ใช้ เราจะใช้แบบว่า 15 วัน หมดยุทธียาที่ผ่านการทดสอบ GAP¹ ว่าตกค้างหรือเปล่า ซึ่งของเราผ่าน GAP ในไทยด้วยค่ะ คุณแม่ คุณย่า แล้วก็หนูไปอบรมมาเยอะค่ะ แต่บางทีในภาคปฏิบัติเราก็ต้องมาศึกษาเพิ่มเติมเองจากปัญหาหน้างาน อะไรก็ไม่เท่าเราศึกษาเอง หนูวาดภาพโรงเห็ดไว้อย่างสวยหรู แต่พอมาทำจริง โอ้โฮ เล่นเอาชะงักหลับไม่ได้ฝันเลยอีก 2 เดือนที่มหาหุแล้วกัน” น้องเมย์เล่าเรื่องเคล้าเสียงหัวเราะขณะพากองบรรณารักษ์ฯ ดูโครงการโรงเพาะเห็ดภูฏาน-ฮังการีที่เพิ่งเริ่มทำ พร้อมฝันถึงเห็ดดอกใหญ่บานแม่ต้องแลกกับการดูแลที่ใช้เวลามากพอสมควร หลังจากศึกษามา 1 ปี ต้นทุนประมาณ 13,000 บาท จากเห็ดก้อนละ 6.50 บาท จำนวน 2,000 ก้อน ซึ่งคาดว่าจะมีการคืนทุนตั้งแต่ 2 เดือนแรก โดยสามารถเก็บขายได้ กิโลกรัมละ 60 บาท ในระยะเวลา 15 วัน

การเดินทางมายังโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนาและบ้านเกษตรกรเฉลิมพระเกียรติครั้งนี้ ไม่ได้เพียงเพื่อนำเรื่องราวความเป็นมาของทฤษฎีใหม่แห่งแรกกลับไปเท่านั้น แต่นี่คือเรื่องราวอันสะท้อนถึงพระมหากรุณาธิคุณอันล้นพ้น จากพระปรีชาสามารถและสายพระเนตรอันกว้างไกลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตอันยั่งยืนของราษฎรชาวไทย อีกทั้งยังสะท้อนตัวอย่างการกระทำจากแนวคิดรากหญ้าที่สะท้อนถึงปัญหาแนวทางและความเจริญจากคุณค่าแห่งปัญญา

visit her area and integrated vegetable plots around.

“We plant chili, which can be sold as fresh and dry product. We have to think beyond the keeping for consumption. Our household consumes many kilos of chili each year. We don't use Furadan, which is the chemistry substance for controlling fungi, underground insects, rotten root, its effect will toxic residue in human body. It will almost certainly remain, not dissolving. We do not truly plant organic vegetable but providing anything to take care our vegetable farm from worm and insect. However, we need to consider the substance quantity. We will not use the one, which has strong impact. We will apply the 15 day ineffective substance approved by Good Agricultural Practice (GAP¹) for ensuring that the products are free from residue. We pass Thailand GAP. My mom, grandmom and me went to many training courses relative to the agricultural farming, but in practice, we have to learn more in the farm fields. in the farm fields. Whatever knowledge is not as great as knowledge learning by ourselves. When I plan to build a mushroom house I imagine splendid one, but in practice, it is a hard work. I am very tired and have a deep sleep without dream. Come to see me in the next 2 months. May told us while laughing and taking the editors to visit her initial project of Bhutan - Hungary mushroom house. She dreams of producing large flower mushroom in exchange of taking time to care about. After 1 year study, with 2,000 mushroom substrate, 6.5 Baht each, that costs about 13,000 Baht. The expected pay back period would be from the first 2 months, which costs 60 Baht/kg within 15 days each crop.

Travelling to “The Royal-initiated Wat Mongkol Chaipattana Area Development Project” is not only to see the New Theory firstly applied in Thailand, but also to know the story presenting the royal gratitude of His Majesty the King. From the auspicious capacity and long term determination, His Majesty the King has made trials to improve Thai people's quality of life in sustainable way. The story also reflects the actions from grassroots which come from their actual problems, guidelines and wisdom value.

¹GAP = Good Agricultural Practice มาตรฐานการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม

สิ่งแวดล้อมและมลพิษ ENVIRONMENT AND POLLUTION

ตอนที่ 3 การดำเนินการ CSR อย่างไรจึงจะดี

Part 3: CSR How to make it good?

มิ่งขวัญ ธรศิริกุล¹
Mingkwon Thornsirikul¹

จากผลสำรวจและแนวโน้มการดำเนินกิจกรรม ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรภาคธุรกิจ (Corporate Social Responsibility: CSR) จากผู้ประกอบการธุรกิจทั้งในกรุงเทพฯ และภูมิภาค ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2551 เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม และเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 ซึ่งจัดโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีผู้เข้าร่วมการประชุมทั้ง 2 ครั้ง รวมประมาณ เกือบ 600 คน จาก 54 จังหวัดทั่วประเทศ พบว่า ผู้ประกอบการร้อยละ 47 ต้องการดำเนินกิจกรรม CSR เพิ่มมากขึ้น ร้อยละ 42 ดำเนินการเท่าเดิม และร้อยละ 10 ต้องการลดการดำเนินการลง ส่วนผลการสำรวจความตื่นตัวและการเรียนรู้ CSR พบว่า ร้อยละ 12 ของภาคธุรกิจในระดับภูมิภาค มีการตื่นตัวมาก และร้อยละ 61 ต้องการเรียนรู้วิธีดำเนินการ CSR อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ ในการเปิดตัวเครือข่ายด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจกว่า 91 องค์กร ซึ่งเป็นองค์กรสมาชิกของ CSR Club โดยการสนับสนุนของสมาคมบริษัทจดทะเบียน ได้ข้อสรุปว่าร้อยละ 81 มีการกำหนด CSR เป็นหนึ่งในนโยบายของบริษัทในประเภทธุรกิจ 5 อันดับแรก ได้แก่ สถาบันการเงิน ปีโตรเคมี อุตสาหกรรม ธุรกิจเกษตร และเทคโนโลยี ส่วนประเด็นทางสังคมที่องค์กรธุรกิจสนใจให้ความสำคัญ 3 อันดับแรก ได้แก่ การศึกษา ชุมชน และสิ่งแวดล้อม โดยสถาบันการเงินให้ความสำคัญกับประเด็นการพัฒนาการศึกษามากที่สุด ส่วนธุรกิจด้านอุตสาหกรรม

According to the survey and trend of entrepreneur's activities in Bangkok and in the provinces on Corporate Social Responsibility (CSR) conducted on December 19th, 2008 and February 3rd, 2009. managed by the Stock Exchange of Thailand with totally about 600 participants from 54 provinces from all over the country, the findings were that 47% of the entrepreneurs required more CSR activities, while 42% proceeded at the same level, and only 10% needed to reduce the activities. For the survey of CSR awareness and learning, 12% of the provincial business sector was very active in CSR-focused issues and 61% would like to learn CSR practice systematically. Furthermore, in the CSR network of 91 organizations which are the members of CSR Club supported by Thai Listed Companies Association, it could be concluded that 81% of the entrepreneurs determine the CSR as one of their company policies. The top five ranking business promoting CSR policy included financial institute, petro chemistry, industry, agricultural business and technology. The three primary social issues prioritized by business organizations were education, community and environment. The financial institute

¹นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ กองติดตามประเมินผล สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

¹Environmental Official, Senior Professional Level, Monitoring and Evaluation, Office Division of Natural Resources and Environmental Policy and Planning

ที่มา: CSR Club สมาคมบริษัทจดทะเบียนไทย

Source: CSR Club, Thai Listed Companies Association

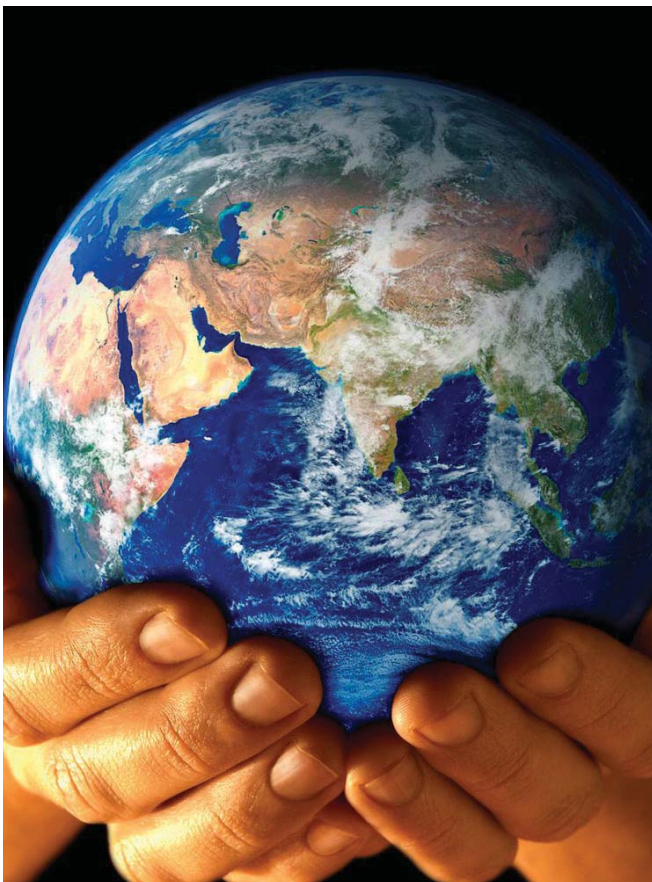
การผลิตมุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อชุมชนเท่าๆ กับความรับผิดชอบต่อพนักงานและลูกค้าผู้ถือหุ้น ผลสรุปดังกล่าวสะท้อนถึงความก้าวหน้าทางบวกในการดำเนินการต่อความรับผิดชอบต่อสังคมในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมาของภาคธุรกิจได้เป็นอย่างดี องค์กรธุรกิจไทยให้ความสำคัญกับการดำเนินการ CSR อย่างมีความก้าวหน้า ถึงแม้มีการสะดุดในบางช่วงบางเวลาตามสภาวะเศรษฐกิจในเวลานั้นๆ ก็ตาม แต่ก็ถือเป็นนิมิตหมายที่ดีที่ภาคธุรกิจเห็นความสำคัญของการขับเคลื่อน CSR ให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในภาคธุรกิจของกรุงเทพและภูมิภาค ซึ่งการขับเคลื่อนคงต้องอาศัยทั้งการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเป็นสำคัญ มิใช่แค่ภาคธุรกิจเท่านั้น แต่จะต้องรวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ โดยเฉพาะภาครัฐที่ต้องให้การสนับสนุนทั้งในระดับนโยบายตลอดไปถึงระดับการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจริงจัง ทั้งการกำหนดนโยบายและมาตรการต่างๆ รองรับในระยะสั้นและระยะยาวอย่างเป็นรูปธรรม

การดำเนินการ CSR เป็นเรื่องง่ายถ้าทำให้ง่าย และอาจเป็นเรื่องยากถ้าทำให้ยาก คำกล่าวนี้มีใช้การเล่นคำเนื่องจากการดำเนินการ CSR เป็นกิจกรรมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของจิตสำนึกและจิตอาสาซึ่งเป็นทุนทางจิตวิญญาณ (spiritual capital) จึงมีความเป็นอิสระในการดำเนินการ ไม่ตายตัว ขึ้นกับความเข้มข้นของนโยบายองค์กร ผู้นำองค์กร งบประมาณ และความพร้อมของพนักงาน เป็นสำคัญ บางองค์กรดำเนินการ CSR โดยยึดและปฏิบัติตามแนวทางสากล ดังเช่น มาตรฐาน ISO 26000 ซึ่งเป็นการดำเนินการตามมาตรฐานโลกดังที่ได้กล่าวไว้ในตอนที่แล้ว หรือบางองค์กรอาจดำเนินการความรับผิดชอบต่อ

provided the highest priority to the issues of education. Industry business emphasized the social responsibility to the community as equal as to the officers and shareholders. Such conclusion had reflected well the positive progression of CSR management over the last 4-5 years of business sector. Currently, Thai business organizations play more attention to the CSR management. Although the scheme sometimes faced difficulties resulting from fluctuated economic conditions, it has been a good sign that the business sector both in Bangkok as well as in the region have focused on CSR drive extensively. The driven of CSR certainly need support and participation not only from business sector, but also other concern organizations. The government supports ranging from policy level to implement level are required both in short and long terms.

CSR management is simple if done simply. It might be difficult if done difficultly. These statement are not wordplay. As CSR management adheres to the activity based on conscious and volunteer spirit bound to spiritual capital, the activities therefore function independently and flexibly as self-regulating mechanism. The development mainly depends on the concentration of organizations policies, organization leaders, budget, and preparedness

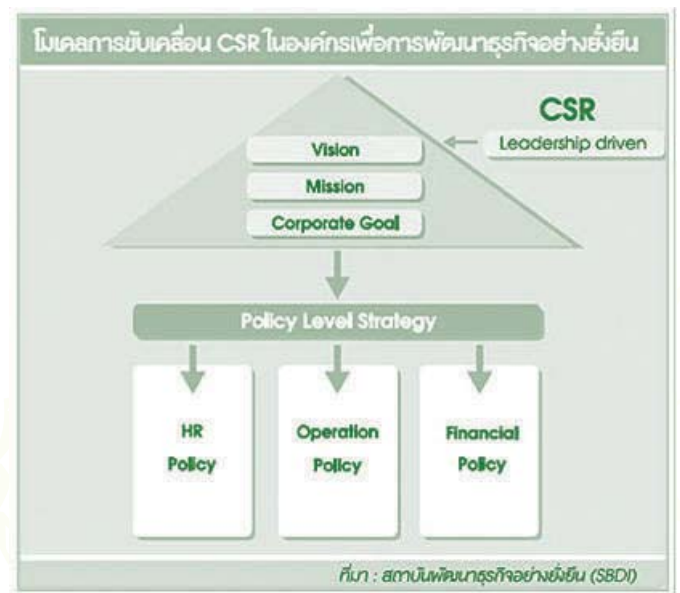
ในขอบเขตเฉพาะภายในองค์กรเอง หรือในขอบเขตรอบๆ องค์กร ตามความสามารถขององค์กรที่ทำได้ในขณะนั้นๆ เป็นต้น ดังนั้น การดำเนินการ CSR ในระดับความเข้มข้นใดไม่สำคัญ แต่ต้องทำให้ยาวนานและพัฒนาให้ยั่งยืน และในที่สุด ถ้าสามารถนำ CSR เข้าสู่ระบบการดำเนินการธุรกิจให้ได้ทั้งระบบก็จะเกิดคุณค่าต่อองค์กรและสังคมอย่างยั่งยืนแท้จริง ซึ่งผลสัมฤทธิ์ที่ได้ นอกจากสังคมดีแล้ว ธุรกิจขององค์กรก็จะมีความเข้มแข็ง มีคุณภาพ และสามารถแข่งขันยืนหยัดในตลาดการค้าได้ตลอดไป

ปัจจัยการขับเคลื่อนการดำเนินการ CSR ให้ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย 5 ปัจจัยหลัก คือ

- ผู้นำองค์กรต้องมีความเข้าใจแนวคิด CSR อย่างแท้จริงเพื่อการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย แผนแม่บท และวิธิดำเนินการได้อย่างชัดเจนซึ่งถือว่าเป็นส่วนที่สำคัญที่สุด
- มีหน่วยงาน คณะ และกลุ่มบุคคลภายในองค์กร รับผิดชอบดำเนินการ และประสานงานอย่างมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งภายในและภายนอกองค์กร
- ศึกษา ทำความเข้าใจ และร่วมกันจัดทำแผนและแนวทางการดำเนินการที่มีความเชื่อมโยงทุกกลุ่มเป้าหมายทั้งภายในและภายนอกองค์กรอย่างชัดเจน รัดกุม และเหมาะสมกับองค์กร ซึ่งแผนดังกล่าวจะทำให้องค์กรมองเห็นกระบวนการ

of organization’s staff. Some organizations develop CSR according to international guidelines such as ISO 26000 that is the World standard procedures mentioned in the previous section. Some organizations would take responsibility within companies context or companies neighboring context in regard to the organization’s capability at that time etc. It could be said that the concentration of the CSR management is not important. The important is to adhere an everlasting and sustainable development. At last, if the activity can bring entire CSR practice to business system, in consequence, CSR performance virtually value to the organization and society in sustainability. Its achievement cannot only ensure good society, but also strengthen the organization business for its quality and competitiveness in the market all the time.

ที่มา: สถาบันพัฒนาธุรกิจอย่างยั่งยืน (SBDI)
Source: Sustainable Business Development Institute (SBDI)

CSR driven factors for achievement consist of the following 5 main factors.

- Organization Leader truly understands the CSR conceptual framework in order to clearly determine company vision, mission, target, strategic plan and procedure.
- The CSR responsible organizations in term of

ดำเนินการ CSR ที่สอดคล้องกับการดำเนินธุรกิจอย่างเป็นระบบ
ครบวงจรตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติ การวัดและประเมินผล

- มีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ชัดเจน ทันต่อเวลา เพื่อสร้างความเข้าใจที่ดีและถูกต้องทั้งภายในและภายนอกองค์กร
- มีการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ทุกภาคส่วน ซึ่งนำไปสู่การขยายผลความสำเร็จของการดำเนินการ CSR ขององค์กรให้ยั่งยืน

จากปัจจัยการขับเคลื่อนดังกล่าว ผู้นำองค์กรคือหัวเรือใหญ่ และเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่สุด เพราะการดำเนินการ CSR ต้องเป็นนโยบายของผู้บริหารระดับสูงขององค์กรจึงจะมีการขับเคลื่อนได้ในทุกหน่วยงานขององค์กรและส่งผลให้ทุกหน่วยงานมีการประสานงานอย่างเต็มที่ รวมทั้งยังเป็นผู้กำหนดระดับความเข้มข้นของการดำเนินการ CSR ซึ่งไม่มีสูตรสำเร็จตายตัว บางรูปแบบอาจเหมาะสมกับองค์กรหนึ่งแต่อาจไม่ประสบผลสำเร็จในอีกองค์กรหนึ่งก็ได้ นอกจากนี้จิตอาสาของพนักงาน ซึ่งเป็นทุนทางจิตวิญญาณที่ได้กล่าวไว้ก่อนหน้านี เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่องค์กรต้องสนับสนุนให้เกิดขึ้นกับพนักงานขององค์กร โดยเปิดโอกาสและสร้างสรรให้พนักงานได้เข้าถึงสังคมร่วมทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อสังคม ซึ่งจะส่งผลให้เห็นความสำคัญและนำไปสู่การเสียสละต่อส่วนรวมด้วยความเต็มใจและยินดี เนื่องจากเห็นคุณค่าที่จะทำและให้แก่สังคม ดังนั้น CSR จึงต้องดำเนินการด้วย “ความอยากที่จะทำ” จึงจะประสบผลสำเร็จ รวมทั้งต้องเดินสายกลางทั้งแนวคิดและวิธีดำเนินธุรกิจทุกขั้นตอน ในกระบวนการตั้งแต่ต้นจนถึงปลายทาง และผลสำเร็จที่ปรากฏในหลายๆ ครั้งพบว่า การดำเนินการ CSR ก่อให้เกิดผลลัพธ์ของการคิดค้นและสร้างนวัตกรรมใหม่ได้เช่นกัน ดังเช่น กระบวนการผลิตโดยไม่ปล่อยของเสียสู่สิ่งแวดล้อม และการแก้ไขปัญหาโลกร้อนโดยการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์สู่บรรยากาศ การผลิตสินค้าประหยัดพลังงาน และอื่นๆ เป็นต้น

ธรรมชาติ (Nature)

unit, working group and party are established. These groups will play an important role to cooperative within and outside organization.

- studying, understanding and mutually cooperating to develop plan and guidelines which link to all organization's targets internally and externally would enable organization to see CSR process and operate the business systematically, from planning, implementation, measurement, monitoring and evaluation.
- Efficient communication is established. The activity is clear, so as to build good and correct understanding both internally and externally.
- Systematic knowledge management is the process to evoke all participatory learning performance and to widely expand CSR achievement in sustainability.

According to the context of CSR driven factors, the leader of organization is the key driver and the most crucial beginner. This is because CSR management is functioned downwards, from the top executive of an organization to the operational sector. The driven performance could be propelled throughout organization units. In consequence, the networking at all level of organization could collaborate and extremely develop reactive response. Furthermore, the organization leader determines the degree and scale of CSR strategy which is definitely not a “one-size-fits-all”. It could be said that what work for one organization may not work for another and vice versa. In addition, the staffs' volunteer spirit, previously cited as spiritual capital, is another initiative issue of which an organization must be promoted for its staff. The organization would encourage their staff to participate in several social activities in order to realise the importance and sacrifice towards the public sphere with one's will. they will recognize the value of doing and subsequently provide to the society. Therefore the success of CSR program is base on “truly motivated practice” covering from and operate by moderation of concept and business practice covering from beginning to the end. A variety of achievement create by CSR strategy is new innovation; e.g. manufacturing process without releasing waste into the environment, reducing emission of CO₂ to the atmosphere, manufacturing of energy saving products and etc.

โดยทั่วไป การดำเนินธุรกิจที่ดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม ต้องตั้งอยู่บนหลักการสำคัญ ได้แก่ ความดี ความสามารถ และความซุซ ซึ่งสามารถจำแนก CSR ตามบทบาทและวิธีดำเนินการ ออกเป็น 3 ชนิด ได้แก่

กิจกรรมเพื่อสังคม (CSR-after-process) เป็นการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมภายนอกองค์กรในช่วงเวลาออกเหนือการทำงาน เช่น อาสาสมัครเก็บขยะในสวนสาธารณะในวันหยุด การปลูกป่าโดยบริษัทหรือรัฐวิสาหกิจต่างๆ เป็นต้น

ธุรกิจเพื่อสังคม (CSR-in-process) เป็นการดำเนินการภายในกระบวนการทำงานขององค์กรหรือกระบวนการผลิต เช่น การดำเนินการธุรกิจที่คำนึงถึงการป้องกันและกำจัดมลพิษจากกระบวนการผลิต การผลิตสินค้าและการบริการที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน การผลิตที่ไม่ก่อมลพิษ การเปิดเผยข้อมูลอย่างถูกต้องแก่ผู้บริโภค เป็นต้น

กิจการเพื่อสังคม (CSR-as-process) เป็นการดำเนินการเพื่อยังประโยชน์ให้เกิดแก่สังคมทั้งหมดโดยไม่หวังผลกำไร เช่น การดำเนินงานในรูปแบบมูลนิธิ องค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรประชาชน และส่วนราชการ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป การดำเนินการ CSR จะมีความเข้มข้นมากน้อยอย่างไรหรือมีรูปแบบเป็นอย่างไรก็ตาม ควรมีหลักการปฏิบัติ 4 ขั้นตอน ตามที่สำนักงานกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ โดยคณะทำงานส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของบริษัทจดทะเบียน คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (กลต.) ที่ได้นำมาประยุกต์ควบคุมธุรกิจ แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

Generally, good business performance with corporate social responsibility must be oriented on the main principles: virtue, capability, and happiness. CSR strategy is divided into 3 kinds according to its role and approach.

CSR-after-process : The program is community-based development activity outside organization at non-working time such as volunteer for rubbish collector in the public park on holidays, reforestation held by a company or state enterprises etc.

CSR-in-process : The program is conducted within working process of an organization or manufacturing process; for example business process concerning waste prevention and pollution elimination from manufacturing process, manufacturing the qualified products, non-toxic manufacture, disclosure of correct information to consumers etc.

CSR-as-process : The program is wholly conducted for society with non-profit such as the operation by foundation, NGOs, people organizations, and public sector organizations etc.

ขั้นที่ 1 Mandatory Level: ข้อกำหนดตามกฎหมาย (Legislation) หมายถึง การที่ธุรกิจมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามให้เป็นไปตามกฎหมายและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค กฎหมายแรงงาน การจ่ายภาษี และกฎระเบียบต่างๆ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 Elementary Level: ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ (Economic Profit) หมายถึง การที่ธุรกิจคำนึงถึงความสามารถในการอยู่รอดและให้ผลตอบแทนแก่ผู้ถือหุ้น ซึ่งในขั้นตอนนี้ธุรกิจควรหมั่นตรวจตราว่ากำไรที่ได้นั้นต้องมีกำไรที่เกิดจากการเบียดเบียนสังคม

ขั้นตอนที่ 3 Preemptive Level: จรรยาบรรณทางธุรกิจ (Business Code of Conduct) หมายถึง การที่ธุรกิจสามารถสร้างผลกำไรแก่ผู้ถือหุ้นได้ในอัตราที่เหมาะสม และผู้ประกอบการได้ใส่ใจเพื่อให้ประโยชน์ตอบแทนแก่สังคมมากขึ้น โดยเฉพาะสังคมใกล้ที่อยู่รอบข้างที่มีความคาดหวังว่าจะได้รับการดูแลหรือเอาใจใส่จากผู้ประกอบการธุรกิจ

ขั้นตอนที่ 4 Voluntary Level: ความสมัครใจ (Voluntary Action) หมายถึง การดำเนินธุรกิจควบคู่กับการปฏิบัติตามแนวทาง CSR ด้วยความสมัครใจ โดยไม่ได้ถูกเรียกร้องจากสังคมแต่อย่างใด ซึ่งในขั้นตอนนี้ การประกอบธุรกิจอยู่บนพื้นฐานของการมุ่งประโยชน์ของสังคมเป็นสำคัญและการดำเนินการ CSR ในส่วนนี้สมควรได้รับการยกย่องชื่นชมจากสังคมอย่างแท้จริง

In conclusion, to which degree an approach to CSR is perceived, the principles developed subject to the Security and Exchange Commission, by Corporate Social and Environmental Promoting Working Group of Thai Listed Companies Association, SEC (Thailand) are set up so as to serve as frameworks to control business practices with 4 following basic principles.

Step 1 Mandatory Level: Legislation defines as the business must be committed to do business practices subject to the law and related regulations e.g. consumer protection law, tax payment, set of regulations etc.

Step 2 Elementary Level: Economic Profit defines as the business concerns to thrive on sustaining operation and is profitable for shareholder return. To this step the business is keen on reviewing that gained profits are not those from exploiting society.

Step 3 Preemptive Level: Business Code of Conduct defines as the business could be profitable to the shareholders at suitable ratio. In this consequence, the entrepreneur pay respect to benefit society, especially the neighboring community which anticipates having carefulness from the entrepreneur.

Step 4 Voluntary Level: Voluntary action defines as the business process in conjunction with CSR practice voluntarily, without any public request. The business process is virtually based on public interest. The CSR practice really deserves an admiration from society.

เอกสารอ้างอิง

ประกาศ ทงสุข. หลากหลายมิติที่เกิดขึ้นจากการขับเคลื่อนCSR ขององค์กร. หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ ประจำวันที่ 26 เมษายน พ.ศ.2553 ปีที่ 33 ฉบับที่ 4204.
พิพัฒน์ ยอดพฤติการ. รายงาน CSR ประเทศไทย. หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ ประจำวันที่ 7 เมษายน พ.ศ.2552.
พรชัย ศรีประไพ. CSR รอบรู้บ้าน: เริ่มได้ง่ายไปได้ไกล. หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ ประจำวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ.2551 ปีที่ 32 ฉบับที่ 4062.
มปป. แผนแม่บท CSR เกมรุกในวิกฤติของไทยประกันฯ. หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ ประจำวันที่ 20 เมษายน พ.ศ.2552 ปีที่ 32 ฉบับที่ 4098.
วิบูลญา ศรีเสวกและกองบรรณาธิการประชาชาติธุรกิจ. 2551. ถอดรหัส สร้างแบรนด์ให้ยั่งยืนด้วย CSR. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน. 150 หน้า.
โสภณ พรโชคชัย. 2551. CSR ที่แท้ กรุงเทพฯ: มูลนิธิประเมินค่าทรัพย์สินแห่งประเทศไทย. 120 หน้า.
สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม (Corporate Social Responsibility Institute: CSRI) [Online]. Available: WWW. csri.or.th/knowledge/csr
โสภณ พรโชคชัย. ใช้ CSR ฝ่าวิกฤติเศรษฐกิจ. หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ ประจำวันที่ 5 มกราคม พ.ศ.2552 ปีที่ 32 ฉบับที่ 4068.

ชุมชนอนุรักษ์ป่า เขาราวเทียนทอง

Khao Rao Thian Thong community and forest protection

นางสาวสุพร เทพสุดา¹ นางสาวไอลดา ยาทัมม²
และ ดร. วรศักดิ์ พวงเจริญ³

Miss Suwaporn Tepsuda¹ Miss Ailada Yathuam²
and Dr. Warasak Phuangcharoen³

เขาราวเทียนทอง (Khao Rao Thian Thong forest)

ป่าชุมชนเขาราวเทียนทอง มีพื้นที่ทั้งหมด 4,000 ไร่ ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาราวเทียน อำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท ซึ่งมีพื้นที่ 22,969 ไร่ ประกอบด้วยภูเขาเยื้อง 4 ลูก คือ เขาราวเทียนทอง ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้านเขาราวเทียนทอง ซึ่งเป็นภูเขาที่มีขนาดใหญ่และสูงที่สุด ส่วนอีก 3 ลูกเป็นภูเขาขนาดเล็กอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของหมู่บ้าน ได้แก่ เขากระเจียว เขารวกและเขาเครือซึ่งมีสภาพเป็นป่าเบญจพรรณชุมชนในบริเวณดังกล่าวได้จำแนกป่าออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ป่าจริง คือ ป่าที่มีไม้ยืนต้นขึ้นเป็นจำนวนมากและหนาที่บ และป่ารอก คือ ป่าที่มีไม้รอกขึ้นเป็นจำนวนมากและมีต้นไม้ขึ้นปะปนบ้างเล็กน้อย

ในช่วงยุคของการเริ่มตั้งถิ่นฐานของชุมชนที่อพยพมาจากจังหวัดสุพรรณบุรีและชัยนาทนั้น พื้นที่ป่ามีความอุดมสมบูรณ์ทั้งปริมาณและชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ ต่อมาชาวบ้านเริ่มบุกเบิกพื้นที่และจับจองที่ดินทำกินเพื่อทำการเกษตร เช่น ทำนา ทำไร่ โดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีการทำฟืนฟืน และเผาถ่านขาย ชาวบ้านบางรายที่ไม่มีที่ทำกินจะรับจ้างภายในชุมชนและเก็บหาของป่า เช่น หน่อไม้เห็ดน้ำผึ้งยาสมุนไพรนำมาบริโภคและขายเป็นรายได้เสริม อย่างไรก็ตาม การบุกรุกพื้นที่ การเกิดไฟป่า รวมทั้งการเก็บหาของป่าที่ไม่ถูกวิธีและเกินกำลังผลิตซึ่งเกิดจากคนภายนอกและคนในชุมชนเอง ส่งผลให้พื้นที่ป่าลดลงอย่างมาก และส่งผลกระทบต่อชาวบ้านที่ยากจนซึ่งดำรงชีวิตโดยการพึ่งพิง

Khao Rao Thian Thong community forest has total area of 4,000 rai (640 hectares) located in Khao Rao Thian Thong National Reserved Forest with 22,969 rai (3,675 hectares) in Noen Kham District, Chai Nat Province. The National Reserved Forest composes of 4 small hills. The largest and highest hill is Khao Rao Thian Thong that situated in the north of Khao Rao Thian Thong village. In the northeastern part of the village, there are three small hills namely, Khao Krachiao, Khao Ruak, and Khao Khrua. The forest in these areas is classified as mixed deciduous forest. However, local communities living in these areas divide forest into 2 types: the real forest that has many dense perennial plants and bamboo forest that has many bamboos and some other plants.

Prior the establishment of community evacuated from Suphan Buri Province and Chai Nat Province, the forest was fertile with both number and type of plant and animal species. Later, some villagers began to clear forest areas and preempted the land for agricultural purposes such as rice farming which relied mainly on rainwater.

¹เจ้าหน้าที่วิเคราะห์โครงการ

¹Project Analyst

²นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ

²Environmentalist, Practitioner Level

³นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ

กองประสานการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

³Environmentalist, Professional Level,

Natural Resources and Environmental Management Cooperation Division, Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning

ป่าเป็นแหล่งอาหารและแหล่งรายได้ ในปี พ.ศ. 2539 เกิดแกนนำ 2-3 คน มีแนวความคิดที่จะพลิกฟื้นป่าเขาราวเทียนทองให้กลับคืนสู่ความอุดมสมบูรณ์อีกครั้ง โดยเริ่มจากการทำแนวกันไฟและดับไฟป่าในชุมชนเท่าที่ทำได้ จากนั้นก็ขยายผลต่อไปในระดับหมู่บ้าน รวมทั้งรณรงค์ให้คนในหมู่บ้านเลิกตัดต้นไม้มาเผาถ่าน ให้ใช้เศษไม้และตอไม้แทน รวมทั้งสร้างความรู้และความเข้าใจถึงความเสียหายและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากไฟป่า

จากจุดเริ่มต้นดังกล่าว แนวคิดเรื่องการอนุรักษ์จึงเริ่มก่อตัวเป็นรูปเป็นร่างในปี พ.ศ. 2541 โดยมีการจัดตั้งกลุ่มป่าชุมชนจากชุมชนเครือข่าย 3 หมู่บ้าน คือ หมู่ 10 บ้านเขาราวเทียนทอง หมู่ 13 บ้านหนองแก่นมะเกลือ และหมู่ 18 บ้านโป่งกำแพง เริ่มมีการกำหนดเวลาในการเปิด-ปิดป่า เพื่อเก็บผลผลิตจากป่าเป็นครั้งแรก โดยมีการผนึกกำลังร่วมระหว่างบ้าน วัดและโรงเรียน และขยายเครือข่ายไปอีก 11 หมู่บ้าน ใน 3 ตำบล คือ ตำบลกระบกเตี้ย อำเภอเนินขาม ตำบลเด่นใหญ่ และตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท เพื่อให้ครอบคลุมการจัดการป่าเขาราวเทียนทองทั้งหมด อย่างมีส่วนร่วม เมื่อความอุดมสมบูรณ์ของป่ากลับคืนมา ชาวบ้านก็จะได้ใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่าไม้ เช่น เก็บหาหน่อไม้เห็ด น้ำผึ้ง ผักพื้นบ้าน พืชสมุนไพร ฯลฯ ความสำเร็จที่เกิดจากการร่วมมือร่วมใจของชุมชนคือการได้รับโล่รางวัลป่าพื้นบ้านอาหารชุมชนดีเด่น จากกรมป่าไม้ ในปีพ.ศ. 2542 และต่อมาในปี พ.ศ. 2543 ได้มีการจัดตั้งป่าชุมชนตามระเบียบของกรมป่าไม้ครอบคลุมเนื้อที่ 993 ไร่ และได้รับรางวัลตำบลเขียวขจีจากกรมพัฒนาชุมชนในปีเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม ความอุดมสมบูรณ์ของป่าชุมชนเขาราวเทียนทองกลับในช่วงปี พ.ศ. 2545 เนื่องจากการลักลอบเผาป่า ทำให้เกิดไฟป่าครั้งใหญ่ในเดือนมีนาคม ประกอบกับมีคนบุกรุกพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น ทำให้ชุมชนสูญเสียพื้นที่ป่า รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่ในพื้นที่ ชาวบ้านจึงได้รวมตัวกัน “ขอคืนพื้นที่” จากผู้ที่บุกรุกด้วยการใช้มาตรการจากเขาไปหาหนัก เริ่มด้วยการเจรจา ประนีประนอมกับผู้บุกรุก และยกระดับขึ้นโดยการกำหนดแนวเขตให้เห็นเป็นป่าชุมชนชัดเจน บทเรียนที่ชุมชนได้รับจากเหตุการณ์ดังกล่าวจึงนำไปสู่การตั้งคณะกรรมการเครือข่ายป่าชุมชนเขาราวเทียนทองโดยชาวบ้านได้เลือกผู้ใหญ่บ้านสายชล พวงพิกุล (รูปที่ 1) เป็นประธานและเป็นแกนนำในการบริหารจัดการป่าชุมชน

Many earned their living on making firewood and firewood. Others who did not have their own land work as inside the community and collected forest products such as bamboo shoots, mushrooms, honey, and medicinal herbs. Some products were consumed in household. The rest could be sold in the market for supplementary income.

However, land trespass, forest fire and picking up forest products in the wrong way and exceeding forest productivities lead to the decreasing of forest areas and seriously affected the poor villagers who relied mainly on the forest fertilities as food sources and income. In 1996, there were 2-3 leaders who had an idea to rehabilitate the Khao Rao Thian Thong forest. They firstly built firebreak and reduced forest fire incidence in the community. After that, the campaign not to cut trees for firewood, but use small pieces of wood and tree stumps was launch to villagers. Furthermore, knowledge building and understanding of causes and effects from forest fire that ruin the forest areas were circulated to local villagers.

However, the concrete conservative idea was formed in 1998. There was an establishment of community forest group from community network within 3 villages namely; Moo 10 of Khao Rao Thian Thong Village, Moo 13 of Nong Kaen Makuea Village, and Moo 18 of Pong Kamphaeng Village. At first, the timetable to open and close the forest area to pick up forest products was set up. This activity applied “Bovorn Principle” which represented the cooperation among three main groups namely; home, temples, and schools. The network was expanded to 11 villages within 3 sub-districts namely; Krabok Tia of Noen Kham District, Den Yai and Phrai Nokyung of Hankha District, Chai Nat Province. The main idea was to expand the forest management to cover all area of Khao Rao Thian Thong forest. When the fertile forest had come back, villagers get benefit from forest products for example; picking up bamboo shoots, honey, vegetables, herbal plants, etc. The success of community cooperation was clear when community forest received award from the Royal Forest Department in 1999. In 2000, the community forest was established according to regulation of the Royal Forest Department covering an area of 993 Rai (158 hectare). The community also got a reward of Green Sub-district from the Community Development Department in that year.

However, the fertility of the community forest of Khao Rao Thian Thong got stuck in 2002 because of manmade forest fire. It was reported that the severe forest fire was happened in March. The problem was exacerbated when many poachers invaded the forest areas. As a consequence, the community lost forest area and its natural resources. To solve these problems, local villagers

รูปที่ 1 ผู้ใหญ่บ้านสายชล พวงพิกุล (figure 1 Village leader Mrs. Saichon Puangphikul)

รูปที่ 2 กฎระเบียบป่าชุมชนเขาราวเทียนทอง
(figure 2 Regulation of kho to Thian Thong community forest)

เขาราวเทียนทอง จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

หลังจากมีการจัดตั้งเครือข่ายป่าชุมชนเขาราวเทียนทอง การบริหารจัดการพื้นที่ป่าชุมชนเริ่มมีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น จากเดิมที่มีเพียงกิจกรรมการเปิด-ปิดป่า การดับไฟป่า ก็มีการเพิ่มเติมกิจกรรมในการดูแลรักษาป่า ได้แก่ 1) กิจกรรมทางวัฒนธรรม เช่น การสร้างจิตสำนึกโดยการจัดบวชป่าและปล่อยสัตว์ป่าคืนสู่ธรรมชาติ และจัดผ้าป่าป่าชุมชนเพื่อจัดตั้งกองทุนให้กับเครือข่ายป่าชุมชน เป็นต้น 2) กิจกรรมการสำรวจและศึกษาวิจัย เช่น การศึกษาวิจัยโดยชุมชนเพื่อติดตามการจัดการป่า เช่น การศึกษาประเมินไม้ไผ่รวม โดยการสำรวจข้อมูลไม้ไผ่ก่อนและหลังปิดป่า บันทึกปริมาณหน่อไม้ที่เก็บหาได้ทั้งเพื่อการบริโภคและขาย การสำรวจทรัพยากรป่าไม้ และการสำรวจและทำแนวเขตป่าชุมชนโดยใช้ระบบกำหนดตำแหน่งบนพื้นโลกหรือจีพีเอส (Global Positioning System: GPS) เป็นต้น 3) กิจกรรมการฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้ เช่น การปลูกต้นไม้และหญ้าแฝกบริเวณพื้นที่เขาอ่าง การสร้างฝายต้นน้ำขนาดเล็กเพื่อเพิ่มความชุ่มชื้นให้กับผืนป่า การเพาะกล้าไม้เพื่อปลูกเสริมเพื่อทำแนวกันไฟ เป็นต้น 4) กิจกรรมเวทีเด็กคิดได้ผู้ใหญ่คิดดี และเวทีสัญจรเครือข่ายตำบล และ 5) กิจกรรมหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกับโรงเรียนเครือข่าย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการจัดงานประจำปีและการคืนข้อมูลสู่ชุมชนเพื่อเสริมสร้างความสามัคคีแก่ชุมชนโดยรอบอีกด้วย

ประธานเครือข่ายป่าชุมชนเขาราวเทียนทองกล่าวว่า ความร่วมมือของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่นมีแนวโน้มที่ดีขึ้น ชุมชนให้ความเคารพกฎระเบียบที่ชุมชนได้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างเคร่งครัด (รูปที่ 2) ส่งผลให้ระบบนิเวศเกิดการฟื้นตัว พื้นที่

gathered together and “request for area returning” from the trespassers by employing many measures starting from simple to complicated methods. Firstly, they negotiated with trespassers, and then the boundary line of the community forest was clearly drawn. From the lesson in such event, Khao Rao Thian Thong forest network committee was set up and village leader, Mrs. Saichon Puangphikul (figure 1) was appointed as a key leader to management community forest of Khao Rao Thian Thong.

After setting up Khao Rao Thian Thong community forest networks, the management inside the community forest turns clearer and more concrete than before. For example, in the past, the activity was only limited to than before opening and closing the forest, and fire suppression, but now forest conservation activities are extended as following: 1) Cultural activities for example, awareness building by arranging forest ordination and releasing animals to nature, and providing fund to community forest network by using religious ceremonies. 2) Condeuting survey and research for example, surveying and recording information of bamboo shoot quantity that were picked up for consumptions in household and selling in markets, and surveying forest resources and making boundary of community forest by using global positioning system: GPS, etc. 3) Forest rehabilitation activities for example, planting trees and vetiver grass at Khao Ang, building for small-scale weir to increase moisture for forest, seedling nursery for supplement plantation at fire protection boundary, etc. 4) Providing stages for collecting good idea from children and adults, and circulating to sub-district networks, and 5) Activity of local curricula cooperated with network schools. Moreover, there is an annual festival arrangement. giving back information to strengten harmony among surrounding communities is also provided for local villaqers.

The president of community forest network, Mrs. Saichon Puangphikul said that community cooperation in protecting and solving both natural resources and environment at local level is developed. The community has strictly paid respect to the community regulation that prepared for natural resources and environmental management (figure 2). This results in the recovery of ecological system. The forest turns richness and many plant species; for example, herbs (figure 3) and wild animals gradually returned to its former habitats. The fertility of forest creates huge benefits to local communities in terms of food, economic and health security. As government

โครงการเพิ่มพื้นที่สีเขียว

กิจกรรมเพิ่มพื้นที่สีเขียวบริเวณแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาราวเทียน

ท้องที่ตำบลไพรนกยูง ตำบลเด่นใหญ่ อำเภอหันคา

และตำบลเนินขาม ตำบลกะบกเตี้ย อำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท

โดยปลูกต้นชัยพฤกษ์ จำนวน 15,000 ต้น ระยะทาง 37.50 กิโลเมตร

ดำเนินการโดย สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดชัยนาท

รูปที่ 4 ความร่วมมือระหว่างชุมชนและภาคราชการ (figure 4 The cooperation between local people and government agencies)

ป่ามีความอุดมสมบูรณ์พืชพันธุ์ต่างๆ เช่น สมุนไพร (รูปที่ 3) รวมทั้งสัตว์ป่าที่สูญหายไปก็กลับคืนมา ช่วยให้เกิดความมั่นคงทางอาหาร เศรษฐกิจ และสุขภาพของชุมชน ประกอบกับการที่หน่วยงานภาครัฐให้ความสนใจในการฟื้นฟูพื้นที่ป่าชุมชนเขาราวเทียนทอง (รูปที่ 4) ทำให้ชาวบ้านเห็นว่าสิ่งที่ชุมชนทำนั้นถูกต้อง เกิดเป็นความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐและชุมชนไม่เกิดความแตกแยกเหมือนในอดีตที่ผ่านมา การเปิดใจคุยกันรับฟังปัญหาและหาทางออกร่วมกันระหว่างชุมชนกับภาคราชการ ทำให้ “ระยะห่าง” ระหว่างชาวบ้านกับข้าราชการลดลง โครงการของหน่วยงานภาครัฐที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนก็ได้รับการยอมรับ อีกทั้งยังก่อให้เกิดประโยชน์ด้วยกันทั้ง 2 ฝ่าย คือ ข้าราชการได้ปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของหน่วยงาน ในขณะที่ชุมชนก็ได้แสดงให้เห็นศักยภาพของชุมชนตามสิทธิและหน้าที่ที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 นอกจากนี้ชุมชนยังได้รับผลประโยชน์ทางตรงจากการได้ใช้สวัสดิการจากป่าเหมือนครั้งอดีตที่ผ่านมา รวมทั้งประโยชน์ทางอ้อมจากความรู้สึกรถึงความมั่นคงของชีวิต มีความอยู่ดีกินดี สามารถพึ่งตนเองได้

เมื่อถอดบทเรียนจากกรณีพื้นที่ป่าชุมชนเขาราวเทียนทองสามารถสรุปในเบื้องต้นได้ว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเขาราวเทียนทองเริ่มต้นจากกลุ่มคนเล็กๆ ภายในชุมชนที่ประสบกับปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอันส่งผลกระทบต่อเนื่องไปเป็นปัญหา

รูปที่ 3 พืชสมุนไพรในพื้นที่เขาราวเทียนทอง (figure 3 Herbal plant in Khao Thian Thong Community forest)

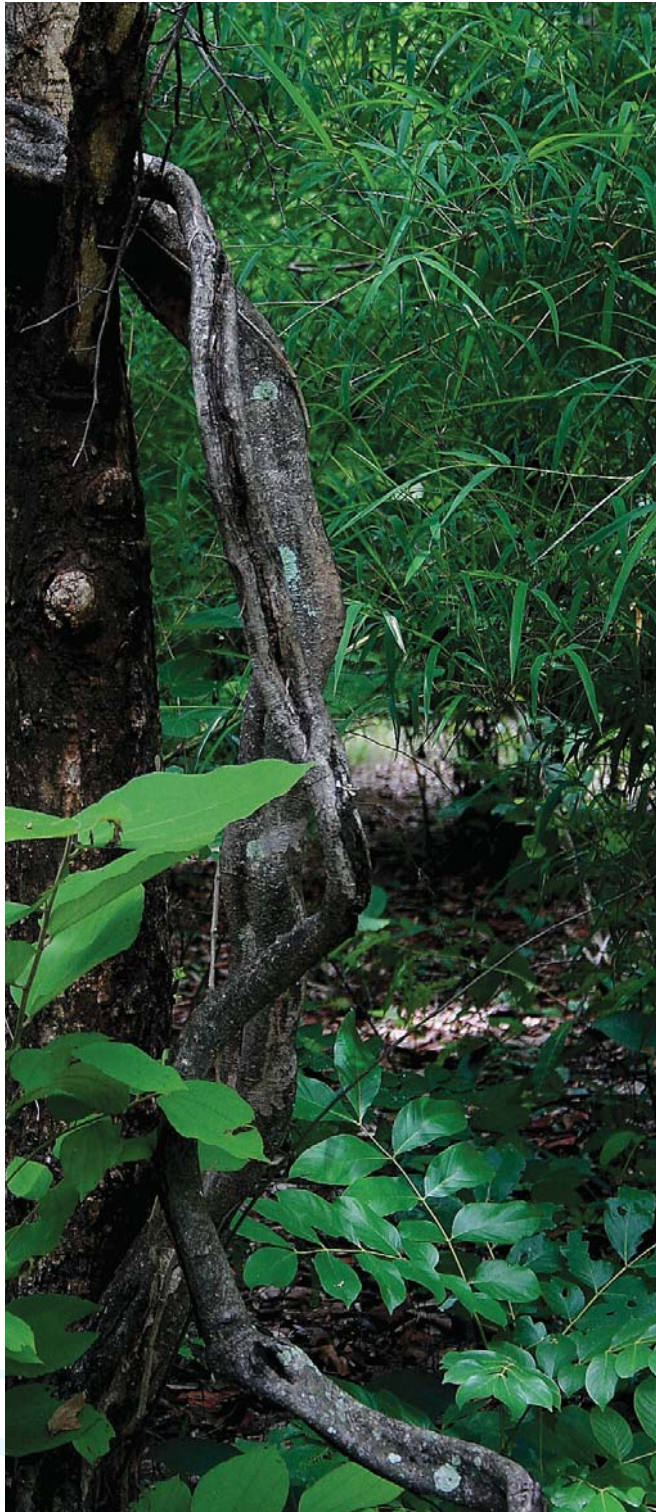
เศรษฐกิจและสังคม ประกอบกับความรุนแรงทั้งทางตรงและเชิงโครงสร้างจากภายในชุมชนเอง และแรงกระทำจากภายนอก ทำให้ชุมชนที่เคยถูก “กดทับ” เกิดการรวมตัวกันเผชิญหน้ากับปัญหา และแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการร่วมสำรวจปัญหา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตามและประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ ส่งผลให้เกิดความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมกลับคืนสู่ชุมชน

อย่างไรก็ตาม ยังมีปัญหาและอุปสรรคสำคัญอีกหลายประการ ที่ต้องได้รับการแก้ไข ทั้งที่เป็นปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในชุมชนเอง ผู้ใหญ่บ้านสายชล พวงพิกุล ได้สะท้อนถึงความคาดหวังของชุมชนเขาราวเทียนทอง ซึ่งประกอบด้วย 4 ประเด็นหลัก คือ (1) ทุกหน่วยงานให้ความสนใจ และให้ความสำคัญในการบริหารจัดการป่าชุมชน (2) มีศูนย์การเรียนรู้สำหรับเยาวชน เพื่อปลูกฝังทัศนคติและสร้างจิตสำนึกให้เยาวชนรู้จักและเห็นคุณค่าของป่า เพื่อเป็นการสืบทอดเจตนารมณ์ในการบริหารจัดการป่าชุมชนเขาราวเทียนทอง และป่าอื่นๆ (3) มีการรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในพื้นที่อย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ และ (4) ต้องการให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ ไม่มีหนี้สิน รวมทั้งมีการคิดหาทางแก้ไขปัญหาในพื้นที่โดยชุมชนเอง

คงจะปฏิเสธไม่ได้ว่า การขอคืนพื้นที่ป่าชุมชนจากภัยคุกคามภายนอกที่ว่ยากแล้ว แต่การรักษাপ่าให้เป็นพื้นที่ที่มีความมั่นคงทางระบบนิเวศและดำรงคงอยู่กับชุมชน รวมทั้งสามารถให้ “บริการ” กับชุมชนอย่างยั่งยืนยิ่งยากกว่า เนื่องจากต้องอาศัยความเข้มแข็งของผู้เฒ่า ความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจของคนในชุมชน อีกทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเป็นแนวร่วมสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนทั้งในทรัพยากรบุคคล งบประมาณ องค์ความรู้ และเข้ามาเป็นเครือข่ายกับชุมชน ทั้งในแนวราบและแนวตั้ง รวมทั้งบังคับใช้กฎหมายต่อผู้กระทำผิดอย่างเคร่งครัด และไม่เลือกปฏิบัติ เพื่อให้การบริหารจัดการป่าโดยชุมชนสามารถดำเนินต่อไปได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

agencies have been accordingly interested in the restoration to Khao Rao Thian Thong community community (figure 4) and agreed with the community activities, the gap between local people and government agencies has been reduced by open-minded discussion, and searching for problem solving solutions together. Government projects that meet the community requirement are accepted by local villagers. The benefits are play an important role shared to both government officers and community accordingly. It could be said that the government officials can perform their duties and responsibilities accordingly. At the same time, local people can play an important role shared in natural resources management as mentioned in the 2007 Constitution. Moreover, the community gets direct benefits from forest productivities, and indirect benefits in term of the living security, good quantity of life, and self-reliance.

According to lesson learned from Khao Rao Thian Thong community forest, it could not deny that public participation in natural resources and environmental management started from a small group of villagers who faced with natural resources and environmental problems that lead to economics and social consequences. The problem was exacerbated by direct and structural violence inside the community and pressure from outside. To solve community problems, local people work together starting from investigating problems, brain stoming, making decision,

implementing their plans, monitoring and evaluating their success, and benefit sharing that results in an increasing community security in term of environment, economics and society.

However, there are still many problems and obstacles both from inside and outside community that need urgent resolutions. Village leader, Mrs. Saichon Puangphikul gives the hopefulness of her community that is composed of 4 main issues (1) all agencies turn interest in, and place importance on the community forest management. (2) the knowledge centers is established for attitude fostering and awareness building to the youth to ensure that they will understand and perceive the forest value in order to carry on the management for the community forest of Khao Rao Thian Thong and others. (3) local knowledge within the community are systematically collected and used to support land used planning, and (4) the community can be self-sufficiency, no debt, and self-solving problems

It could not deny that reclaiming forest from an outside threat is difficult, but to keep forest for supporting ecological security and giving sustainable service to community is much more difficult. This is because the leader strength and cooperation among community members are required. Moreover, the agencies concerned must play an important role to enhance local community capabilities in terms of supporting human resources, budget, and knowledge. Furthermore, vertical and horizontal networks, between government organizations and local villagers must be built. More importantly, law enforcement must not be distorted and discriminated to ensure that forest management by local community can move continuously and sustainability.

เอกสารอ้างอิง

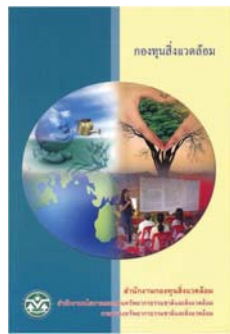
เครือข่ายป่าชุมชนเขาราวเทียนทอง. <http://www.khaorao.org/> วันที่ 30 มิถุนายน 2553

2552. เส้นทางการเรียนรู้เครือข่ายป่าชุมชนภูมิทัศน์เทือกเขาราวเทียนทอง ใน ระเบียบวาระ และ กฤษฎา บุญชัย (บรรณาธิการ). จากขุนเขาถึงอ่าวไทย บทเรียนการพัฒนาเครือข่ายป่าชุมชน 4 พื้นที่ ภายใต้โครงการสนับสนุนความร่วมมือในประเทศไทย. (หน้า 37-58). กรุงเทพฯ: บริษัท คูมายเบส จำกัด.

สุภาภรณ์ วรพรพรรณ. 2550. สายชล พวงพิกุล สร้างแนวร่วมเพื่อรวมพลัง ใน พรวิไล คาร์ร, ชฎินลดา เวชกุล, สุภาภรณ์ วรพรพรรณ และคณะ (บรรณาธิการ). รวมผลงานรางวัลลูกโลกสีเขียว ครั้งที่ 9 ประจำปี 2550. (หน้า 115-118). กรุงเทพฯ : บริษัท บางกอกการ์ด การพิมพ์ จำกัด.

อัฉลา รุ่งวงษ์, จักรพงษ์ คงช่วย, ทนงค์ดี จันทร์ทอง และ คณะ. 2550. ป่าชุมชนบ้านเขาราวเทียนทอง ตำบลเนินขาม กิ่งอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ เอ็ม แอนด์ เอ็น ดีไซน์ พรินท์ติ้ง.

ก่อนจะปิดเล่ม EPILOGUE

“แนะนำหนังสือคู่มือกองทุนสิ่งแวดล้อม”

กองทุนสิ่งแวดล้อมตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เพื่อเป็นมาตรการทางการเงินที่จะสร้างแรงจูงใจให้ทุกภาคส่วน ทั้งส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน และองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม ในการเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อการป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของประเทศตามหลักการผู้ก่อให้เกิดมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principle: PPP)

การบริหารและจัดการกองทุนสิ่งแวดล้อมกำกับดูแลโดยคณะกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อม ซึ่งอยู่ภายใต้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ โดยมีสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นฝ่ายเลขานุการ และเป็นหน่วยบริหารจัดการกองทุน ตามระเบียบ หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขการขอรับการสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันกองทุนสิ่งแวดล้อมได้มีการปรับแนวทางการบริหารให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยกำหนดเป้าหมายของกิจกรรมที่จะให้การสนับสนุน และปรับลดอัตราดอกเบี้ยในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งการขยายระยะเวลากู้ ทั้งนี้ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกิดกระบวนการความร่วมมือในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยมีความมุ่งหวังที่จะให้กองทุนสิ่งแวดล้อมเป็นมาตรการทางการเงินสำหรับการสร้างความร่วมมือร่วมใจเพื่อการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ และขณะเดียวกันกองทุนสิ่งแวดล้อมจะต้องมีความมั่นคงและยั่งยืนด้วยเช่นกัน

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำหนังสือ “กองทุนสิ่งแวดล้อม” ขึ้น เพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารกองทุนสิ่งแวดล้อมให้องค์กรและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ โดยในเล่มประกอบด้วย ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกองทุนสิ่งแวดล้อม หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการขอรับการสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อมและกลไกการพิจารณาให้การสนับสนุนโครงการ นอกจากนี้ยังมีประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติรวมทั้งระเบียบคณะกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินกองทุนสิ่งแวดล้อม ตลอดจนอัตราดอกเบี้ยและระยะเวลาการปลอดการชำระคืนเงินต้น หากท่านสนใจหนังสือเล่มนี้ สามารถติดต่อได้ที่ สำนักงานกองทุนสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 60/1 ซอยพิบูลวัฒน์นา 7 ถนนพระรามที่ 6 แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กทม. 10400 หรือที่เว็บไซต์ <http://envfund.onep.go.th> โทรศัพท์ 0-2265-6588 โทรสาร 0-2265-6590

The Environmental Fund was established according to the Enhancement and Conservation of National Environmental Quality Act 1992 in order to be a financial measure that generate motivation to all sectors; for example government agency, Local Administration, State Enterprises, private sectors and environment NGOs Such sectors can participate in protection and Conservation of the national environmental quality and natural resources in accordance with the polluter pays principle (PPP).

The administration and management of the Environmental Fund are controlled by the Environmental Fund Board that is under the National Environment Board whereas the Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning performs as secretary and administrative sector for managing the fund according to the regulation, principle and condition of the supporting request from the Environmental Fund.

Nowadays, the Environmental Fund has made an adjustment for more efficiency in administration so that the activity target is determined to support and reduce the interest rate including the extension for term loan in each target group. For the purpose to generate motivation in having participation process among all concerned sectors, the Environmental Fund shall be respectively sustainable, security and a financial measure to enhance cooperation for solving national environmental problem efficiently.

The Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning (ONEP) published the book “Environmental Fund” to distribute information about the management of the Environmental Fund to organizations and concerned agencies. The book contains general information about principle of the Environmental Fund, criteria and conditions for supporting from the Environmental Fund as well as the consideration mechanisms to support the projects. Moreover, there is some notice from the National Environment Board including the Environmental Fund Board’s regulation concerning the principle for environmental-fund allocation, interest rate, and grace period. If you are interested in this book, you can contact the Office of Environmental Fund, Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning, 60/1 Soi Phibun Wattana 7, Rama VI Road, Sam Sen Nai, PhayaThai, Bangkok 10400 or Website:<http://envfund.onep.go.th> Telephone no. 0-2265-6588 Fax no.0-2265-6590.

ศัพท์สิ่งแวดล้อม

พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม เป็นพื้นที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่กำหนดขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 โดย มาตรา 43 กำหนดให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้พื้นที่ต่อไปนี้เป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

- พื้นที่ที่มีลักษณะเป็นต้นน้ำลำธาร
- พื้นที่ที่มีระบบนิเวศตามธรรมชาติที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นโดยทั่วไป
- พื้นที่ที่มีระบบนิเวศตามธรรมชาติที่อาจถูกทำลายหรืออาจได้รับผลกระทบจากกิจกรรมต่างๆของมนุษย์ได้โดยง่าย
- พื้นที่ที่มีคุณค่าทางธรรมชาติหรือศิลปกรรมอันควรแก่การอนุรักษ์ และพื้นที่นั้นยังมิได้ถูกประกาศกำหนดให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์

ซีปลาวาฟ (Red Tide) ปรากฏการณ์ที่แพลงก์ตอนพืชพวกไดโนแฟลกเจลเลต (ได้แก่ นอคติลลูกา ซีราเตียม โคนิออแลก เป็นต้น) ชนิดใดชนิดหนึ่งเพิ่มปริมาณขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะทำให้น้ำทะเลเปลี่ยนสีไป เพราะมีปริมาณของแพลงก์ตอนหนาแน่นมาก ผลกระทบที่เกิดขึ้นตามมาก็คือ เกิดภาวะขาดออกซิเจน ทำให้สัตว์น้ำบริเวณชายฝั่งต้องตายลงเป็นจำนวนมาก บริเวณที่มักเกิดปรากฏการณ์นี้มักเป็นบริเวณชายฝั่งที่มีแม่น้ำไหลลงสู่ทะเล ซึ่งมีของเสียที่เป็นธาตุอาหารของพืชจากชุมชนหรือโรงงานอุตสาหกรรมไหลปนเปื้อนออกมา

พลังงานทดแทน หมายถึง พลังงานที่นำมาใช้แทนน้ำมันเชื้อเพลิง สามารถแบ่งตามแหล่งที่ได้มาเป็น 2 ประเภท คือ พลังงานทดแทน จากแหล่งที่ใช้แล้วหมดไป (Alternative Energy) อาจเรียกว่า พลังงานสิ้นเปลือง ได้แก่ ถ่านหิน ก๊าซธรรมชาติ นิวเคลียร์ หินน้ำมัน และทรายน้ำมัน เป็นต้น และพลังงานทดแทนอีกประเภทหนึ่งเป็นแหล่งพลังงานที่ใช้แล้วสามารถหมุนเวียนมาใช้ได้อีกเรียกว่า พลังงานหมุนเวียน (Renewable Energy) ได้แก่ แสงอาทิตย์ ลม ชีวมวล น้ำ และไฮโดรเจน เป็นต้น

ผลิตภัณฑ์สีเขียว (Green Product) ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมหรือกระบวนการผลิตหรือมีคุณสมบัติอื่นๆ ที่จะไม่มีผลกระทบในด้านการทำลายสภาพแวดล้อม ปัจจุบันมีผลิตภัณฑ์ที่ออกใหม่หรือใช้สูตรส่วนผสมในการผลิตใหม่เพื่อทดแทนผลิตภัณฑ์เดิมที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมออกมามากมาย เนื่องจากประชาชนทั่วโลกเริ่มมาห่วงใยและหันมาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโลกที่ถูกทำลายไปมากแล้ว ตัวอย่างของผลิตภัณฑ์สีเขียว เช่น การผลิตเครื่องทำความเย็นที่ไม่ใช้สารเคมีที่มีผลทำลายชั้นโอโซนในบรรยากาศโลก (Ozone Friendly) ผลิตภัณฑ์จากปลาหูฉลามที่ไม่ใช้กรรมวิธีในการจับที่ทำลายปลาโลมา (Dolphin Safe) เป็นต้น

ที่มา : ฐานข้อมูลคำศัพท์ด้านสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม <http://www.deqp.go.th>

: กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน <http://www.dede.go.th/>

www.onep.go.th

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning

60/1 ซอยพิบูลวัฒนา 7 ถนนพระรามที่ 6 พญาไท กรุงเทพมหานคร 10400 โทร. 0 2265 6538 โทรสาร. 0 2265 6536

60/1 Soi Pibulwattana 7, Rama 6 Road, Phayathai, Bangkok 10400 Tel. 0 2265 6538 Fax.0 2265 6536